

Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Ústí nad Labem, květen 2014

**Katedra regionálního a lokálního rozvoje, Fakulta sociálně ekonomická
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem**

Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Na realizaci průzkumu se podílely tyto instituce:

Krajský úřad Jihomoravského kraje
a
Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Brně

Výzkumnou zprávu zpracovali:

RNDr. Václav Novák, Ph.D.
RNDr. Bc. Šárka Palcrová
Mgr. Tomáš Krejčí
Bc. Marek Kaftan
Bc. Danuše Romanová
Bc. Pavel Vrba

Ústí nad Labem, květen 2014

**Katedra regionálního a lokálního rozvoje, Fakulta sociálně ekonomická
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem**

OBSAH:

OBSAH:	2
1. Úvod	3
2. Zaměstnanost v Jihomoravském kraji	4
2.1. Vývoj zaměstnanosti a její struktury v období let 2000-2013	4
3. Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji	11
3.1. Vývoj situace na trhu práce v období let 2000-2013.....	11
3.2. Vývoj struktury uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v letech 2007-2013	14
3.3. Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání	18
3.4. Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2013	20
3.5. Situace na trhu práce ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností	23
3.6. Postavení Jihomoravského kraje v mezikrajovém srovnání k 31. 12. 2013	26
4. Výsledky dotazníkového šetření	29
4.1. Hlavní parametry provedeného průzkumu.....	29
4.2. Struktura zaměstnanosti podle pohlaví pracovníků v odvětvích NH	32
4.3. Struktura zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání pracovníků v odvětvích NH.....	35
4.4. Struktura zaměstnanosti podle kategorií zaměstnání (CZ-ISCO)	37
4.5. Struktura zaměstnanosti podle vlastnictví ekonomických subjektů.....	39
4.6. Struktura zaměstnanosti podle velikostních kategorií ekonomických subjektů	41
4.7. Struktura zaměstnanosti podle cizí státní příslušnosti	42
4.8. Struktura zaměstnanosti pracovníků zaměstnaných na zkrácený pracovní úvazek	48
4.9. Vývoj struktury zaměstnanosti v Jihomoravském kraji v roce 2013	50
4.10. Požadavky zaměstnavatelů v Jihomoravském kraji na absolventy škol.....	53
4.11. Spolupráce ekonomických subjektů se středními školami a veřejnými výzkumnými institucemi (vč. vysokých škol)	56
4.12. Očekávaný pohyb na trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2014.....	58
4.13. Stav a očekávaný vývoj počtu agenturních zaměstnanců	61
5. Zhodnocení změn na trhu práce v Jihomoravském kraji v letech 2008 až 2013	64
6. Závěr	68

1. Úvod

V průběhu prvního čtvrtletí roku 2014 realizoval Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Brně ve spolupráci s odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu Jihomoravského kraje dotazníkové šetření týkající se průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji ke dni 31. 12. 2013. Dotazníkové šetření v tomto rozsahu bylo provedeno již podvanácté (poprvé v polovině roku 2003, poté ke konci let 2003 až 2012). Nově byly do šetření zavedeny dotazy na počet pracovníků ve výzkumu a vývoji, znovu (naposledy v šetření k 31. 12. 2008) byla položena otázka na spolupráci zaměstnavatelů se středními školami a poprvé také na spolupráci s veřejnými výzkumnými institucemi včetně vysokých škol, tentokrát konkrétně v oblasti výzkumu a vývoje.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo:

- 1) Podrobně analyzovat strukturu a vývoj zaměstnanosti v Jihomoravském kraji v roce 2013 dle standardních ukazatelů a porovnat ji s údaji za celou Českou republiku.
- 2) Provést hodnocení predikce počtu zaměstnanců z konce roku 2012 a charakterizovat očekávaný vývoj na trhu práce v Jihomoravském kraji do konce roku 2014 včetně záměru zaměstnavatelů v přijímání a uvolňování zaměstnanců v jednotlivých profesích.
- 3) Analyzovat stav a očekávaný vývoj počtu agenturních zaměstnanců a charakterizovat požadavky zaměstnavatelů v Jihomoravském kraji na absolventy škol.

Účelem celého průzkumu zaměstnanosti pak bylo zpracovat podrobnou analýzu trhu práce v Jihomoravském kraji, která by se pomocí standardních ukazatelů, běžně používaných v členských státech Evropské unie, věnovala vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji po roce 2000. Důraz byl přitom dán na období po roce 2008, kdy se v ČR začaly výrazně projevit dopady světové ekonomické krize.

Sběr dotazníků provedla krajská pobočka Úřadu práce České republiky v Brně. Fakultasociálně ekonomická UJEP byla pověřena vložení informací z jednotlivých dotazníků do digitální databáze, doplněním neúplných, ale zjištěných údajů, vyhodnocením dotazníkového šetření a sepsáním výsledného dokumentu.

Situace na trhu práce se v Jihomoravském kraji až do poloviny roku 2013 tradičně mírně zlepšovala, ale ve druhé polovině roku se začala opět postupně zhoršovat, což se negativně projevilo v celé řadě ukazatelů. Začátek roku 2014 byl pak na úrovni celé ČR, ale i v Jihomoravském kraji obdobím, kdy bylo dosaženo nejvyššího počtu uchazečů o zaměstnání od počátku devadesátých let. Předkládaná zpráva využívá jednak oficiální data Českého statistického úřadu (zejména Výběrové šetření pracovních sil) a Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a jednak výsledků zmíněného dotazníkového šetření, které zachycuje řadu informací, jež oficiální statistiky nesledují.

Společně s předkládanou zprávou byla zpracovatele sestavena i přehledná databáze ekonomických subjektů působících v Jihomoravském kraji, které se průzkumu zúčastnily, stručná verze výsledné zprávy, průřezová prezentace zaměřená na nejdůležitější závěry a především sada kartografických výstupů zaměřená mj. na změnu situace na trhu práce v okresech od roku 2008 (nezaměstnanost, počet uchazečů a volných míst, počet nezaměstnaných absolventů apod.), na charakteristiku aktuální situace na trhu práce ve správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem, ale také na úroveň zaměstnanosti všech odvětví zpracovatelského průmyslu dle velikostních kategorií a vlastnictví podniků až do úrovně jednotlivých obcí.

2. Zaměstnanost v Jihomoravském kraji

2.1. Vývoj zaměstnanosti a její struktury v období let 2000-2013

Na základě výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) je možné charakterizovat změny v hospodářství Jihomoravského kraje, k nimž došlo mezi roky 2000 a 2013. Ještě v roce 2000 bylo dle výsledů VŠPS v hospodářství Jihomoravského kraje zaměstnáno 521,3 tis. osob (roční průměry), což činilo 11,0 % všech zaměstnaných v České republice. Nejvíce pracovníků soustřeďoval třetí (terciární) sektor ekonomiky kraje (290,8 tis., tj. 55,8 % všech zaměstnaných). Podíl osob zaměstnaných ve službách na úrovni celé České republiky byl téměř totožný (55,6 %). Více než 200 tis. osob pracovalo také ve druhém (sekundárním) sektoru (202,5 tis., tj. 38,9 %). Ani v tomto případě se hodnota výrazně nelišila od celorepublikového průměru (39,5 %). Vzhledem k poloze a příznivým podmínkám pro zemědělskou výrobu byl v Jihomoravském kraji lehce nad celorepublikovým průměrem zastoupen první (primární) sektor, ve kterém pracovalo 27,9 tis. zaměstnanců, tj. 5,4 %.

Tab.1. Struktura zaměstnanosti v Jihomoravském kraji a v ČR podle odvětví ekonomiky v roce 2000

Sektory a odvětví (CZ-NACE)	Česká republika		Jihomoravský kraj	
	tis.	relativně	tis.	relativně
I. sektor	231,1	4,9	27,9	5,4
II. sektor	1 869,5	39,5	202,5	38,9
průmysl	1 412,7	29,9	150,4	28,8
<i>těžba a dobývání</i>	70,0	1,5	3,1	0,6
<i>zpracovatelský</i>	1 239,8	26,2	137,1	26,3
<i>výroba a rozvod energií</i>	61,4	1,3	6,0	1,2
<i>zásobování vodou, odpady</i>	41,5	0,9	4,1	0,8
stavebnictví	456,8	9,7	52,2	10,0
III. sektor	2 631,0	55,6	290,8	55,8
obchod	599,4	12,7	65,2	12,5
doprava a skladování	328,5	6,9	27,2	5,2
ubytování, stravování a pohostinství	156,5	3,3	13,8	2,7
informační a komunikační činnosti	98,5	2,1	11,1	2,1
peněžnictví a pojišťovnictví	100,4	2,1	10,6	2,0
činnosti v oblasti nemovitostí	26,7	0,6	2,0	0,4
profesní, vědecké a technické činnosti	144,3	3,0	19,9	3,8
administrativní a podpůrné činnosti	97,7	2,1	11,7	2,2
veřejná správa a obrana, soc. zabezpečení	333,1	7,0	38,0	7,3
vzdělávání	301,1	6,4	42,3	8,1
zdravotnictví a sociální péče	285,3	6,0	32,2	6,2
kulturní, zábavní a rekreační činnost	70,8	1,5	6,0	1,1
ostatní činnosti	88,6	1,9	10,9	2,1
celkem	4 731,6	100,0	521,3	100,0

Pramen: Trh práce v České republice 1993 - 2012, ČSÚ, 2013

Výrazné rozdíly mezi Jihomoravským krajem a ČR nebyly zaznamenány ani v případě sekundárního sektoru, takže např. podíl osob zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu byl téměř totožný a dosahoval 26 %. I přes lokalizaci druhého největšího města České republiky přesahoval ještě v roce 2000 v Jihomoravském kraji sektor služeb průměrné republikové hodnoty jen velice mírně. Z terciárního sektoru lze upozornit na vyšší zastoupení odvětví

"profesní, vědecké a technické činnosti" v kraji, které však ani zde, ani v celé ČR nezaměstnávalo více než 5 % zaměstnanců, a také na vzdělávání. Naopak méně významná byla v Jihomoravském kraji oproti ČR zaměstnanost v odvětví „doprava a skladování“ a také „ubytování, stravování a pohostinství“.

V roce 2013 pracovalo ve všech sektorech hospodářství Jihomoravského kraje 556,4 tis. osob, což představovalo 11,3 % všech pracujících v ČR. Ve srovnání s rokem 2000 tedy celkový počet pracovníků v národním hospodářství kraj vzrostl, a to o 6,7 % (v ČR o 205,3 tis., tj. o 4,3 %). Primární sektor ekonomiky zaměstnával v Jihomoravském kraji již pouze 16,1 tis. osob (oproti roku 2000 pokles o více než 40 %), tj. 2,9 % z celkového počtu pracovníků a jeho postavení v zaměstnanosti kraje bylo ve srovnání s republikou již podprůměrné (v ČR pokles představoval 35 % a podíl v roce 2013 činil již pouze 3,0 %).

Tab. 2: Struktura zaměstnanosti v ČR a v Jihomoravském kraji podle odvětví ekonomiky v roce 2013

Sektory a odvětví	Česká republika		Jihomoravský kraj	
	tis.	relativně	tis.	relativně
I. sektor	149,6	3,0	16,1	2,9
II. sektor	1 851,9	37,5	196,6	35,3
průmysl	1 431,6	29,0	149,5	26,9
<i>těžba a dobývání</i>	41,1	0,8	2,5	0,4
<i>zpracovatelský</i>	1 285,3	26,0	134,1	24,1
<i>výroba a rozvod energií</i>	54,0	1,1	5,5	1,0
<i>zásobování vodou, odpady</i>	51,3	1,0	7,4	1,3
stavebnictví	420,3	8,5	47,1	8,5
III. sektor	2 935,4	59,5	343,7	61,8
obchod	610,0	12,4	65,0	11,7
doprava a skladování	304,2	6,2	29,2	5,3
ubytování, stravování a pohostinství	179,9	3,6	20,0	3,6
informační a komunikační činnosti	140,9	2,9	21,8	3,9
peněžnictví a pojišťovnictví	138,4	2,8	16,8	3,0
činnosti v oblasti nemovitostí	49,1	1,0	3,0	0,5
profesní, vědecké a technické činnosti	222,5	4,5	26,4	4,7
administrativní a podpůrné činnosti	130,4	2,6	15,8	2,8
veřejná správa a obrana, soc. zabezpečení	318,3	6,4	38,5	6,9
vzdělávání	325,1	6,6	43,8	7,9
zdravotnictví a sociální péče	341,9	6,9	38,6	6,9
kulturní, zábavní a rekreační činnost	80,9	1,6	10,5	1,9
ostatní činnosti	93,8	1,9	14,1	2,5
celkem	4 936,9	100,0	556,4	100,0

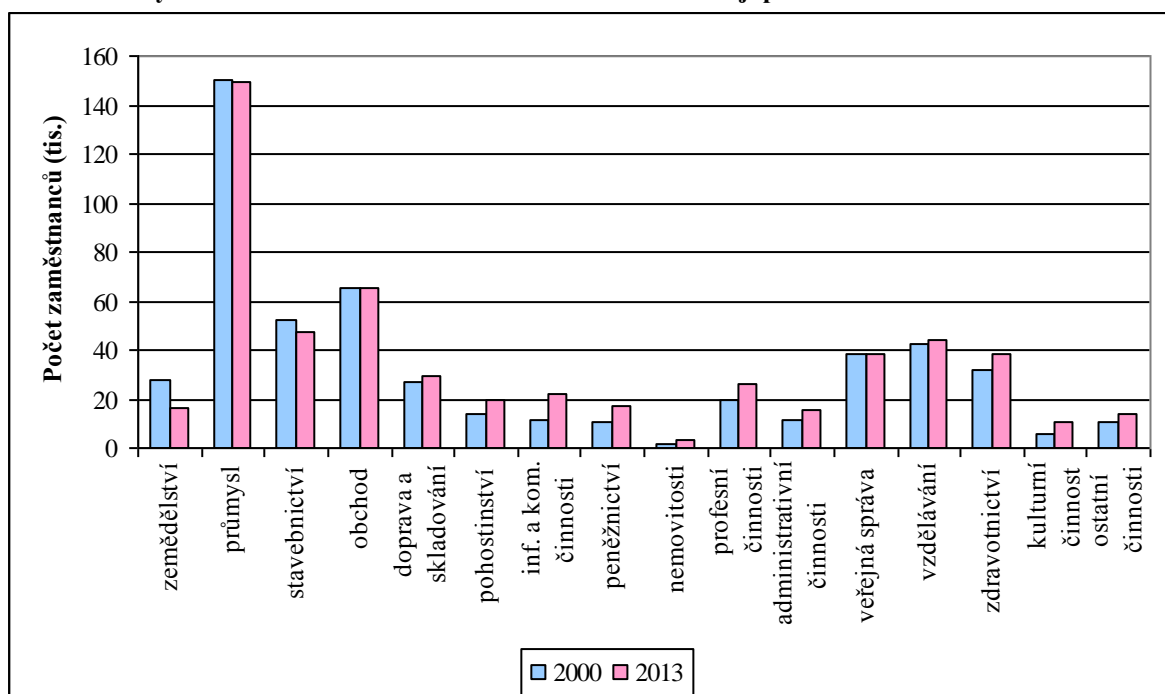
Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013, 2014, vlastní výpočty

Sekundér akumuloval i kvůli dopadům ekonomické krize v Jihomoravském kraji v roce 2013 průměrně již méně než 200 tis. osob (přesně se jednalo o 196,6 tis. osob) a jeho podíl na celkové zaměstnanosti kraje činil 35,3 %; jeho význam pro ekonomiku Jihomoravského kraje tak byl o něco nižší než v měřítku celé ČR (37,5 %). Oproti roku 2000 došlo k poklesu absolutního počtu pracovníků sekundéru v kraji o 2,9 %, v ČR pouze o 0,9 %. O výraznější specializaci kraje na některé ze základních odvětví průmyslu nelze hovořit. V celé ČR ve

srovnání s rokem 2000 vzrostl dle VŠPS počet pracujících ve zpracovatelském průmyslu, a to o 45,5 tis., tj. o 3,7 % (v kraji poklesl o 3 tis., tj. 2,2 %). Stavebnictví vykázalo v Jihomoravském kraji totožný podíl (8,5 %) na celkové zaměstnanosti jako celá Česká republika. Od roku 2000 však počet zaměstnanců ve stavebnictví klesl na republikové i krajské úrovni, a to výrazněji v kraji (o 9,8 %) než v ČR (o 8,0 %).

Zřetelně největší počet zaměstnanců v Jihomoravském kraji byl v roce 2013 koncentrován do terciéru (343,7 tis., tj. 61,8 %), což zapříčinilo, že podíl na celkové zaměstnanosti kraje byl o 2,3 procentního bodu vyšší než republikový průměr. Ve srovnání s rokem 2000 počet zaměstnanců vzrostl o 52,9 tis., tj. 18,2 % (v ČR o 11,6 %). Oproti celé ČR mělo v Jihomoravském kraji v roce 2013 významnější postavení opět zejména odvětví „informačních a komunikačních činností“, na něž se kraj stále více specializuje, a také „vzdělávání“ a „veřejná správa“. Naopak méně zastoupené zůstalo odvětví „doprava a skladování“ a zanedbatelný podíl byl také v odvětví „činnosti v oblasti nemovitostí“.

Obr. 1: Změny ve struktuře zaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle odvětví

Pramen: Trh práce v České republice 1993 - 2012, ČSÚ, 2013, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013, 2014, vlastní výpočty

Absolutní počet pracovníků se ve srovnání s rokem 2000 zvýšil ve všech odvětvích terciéru s výjimkou obchodu. Výrazně se zlepšila pozice subjektů působících v odvětví „kulturních, zábavních a rekreačních činností“ (nárůst absolutního počtu zaměstnaných o 75 %). Další změny jsou patrné v případě odvětví „informační a komunikační činnosti“, v nichž se počet pracujících téměř zdvojnásobil. O více než polovinu vzrostl počet pracujících také v odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (o 58 %) a téměř o polovinu (47 %) v odvětví „činnosti v oblasti nemovitostí“. Také odvětví „ubytování, stravování a pohostinství“ zaznamenalo od roku 2000 relativně vysoký nárůst, a to o 44 %. V ostatních odvětvích terciéru vzrostl počet pracujících o méně než dvě pětiny.

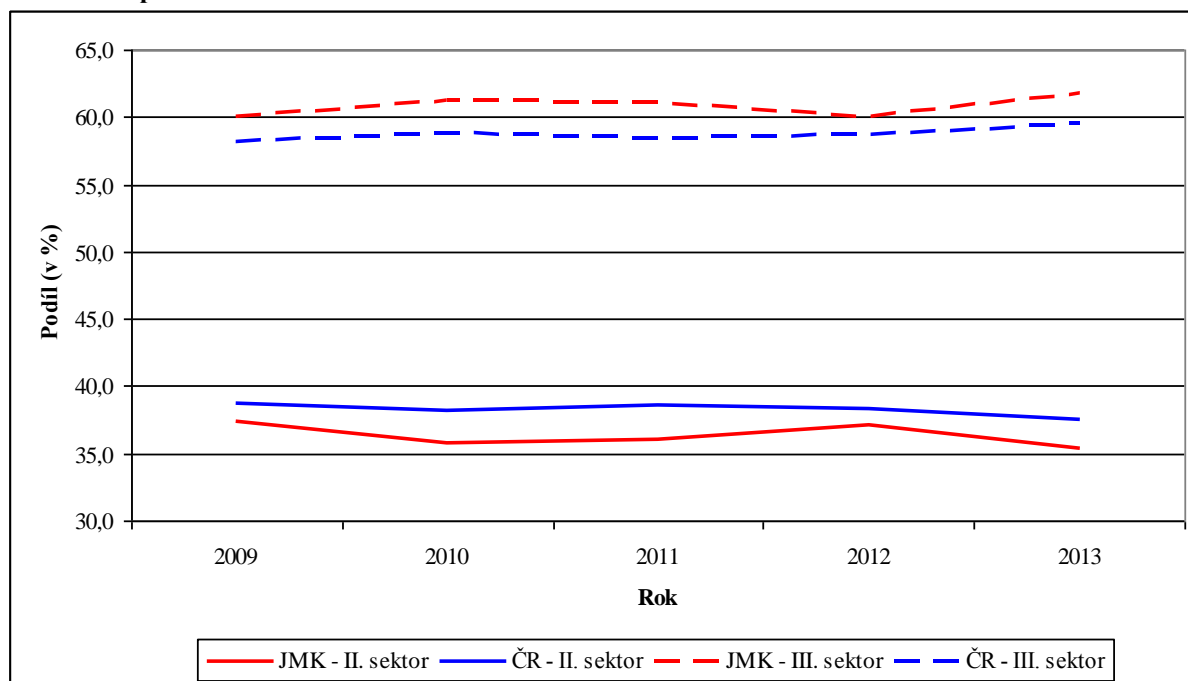
Je však nutné konstatovat, že údaje o odvětvové struktuře zaměstnanosti vycházející z Výběrového šetření pracovních sil nejsou zcela adekvátní a nepostihují zaměstnanost do

úrovně krajů příliš spolehlivým způsobem. Jedná se totiž, jak je již z názvu patrné, o výběrové šetření a z jeho výsledků jsou pak dopočítávány hodnoty za celou populaci. Například ve 4. čtvrtletí 2013 byla velikost zkoumaného vzorku zhruba 24 tis. bytů na území celé České republiky (tj. necelých 0,6 % všech trvale obydlených bytů). Šetřeno tak bylo více než 55 tis. respondentů všech věkových skupin (z toho 47 tis. ve věku 15 let a více). V Jihomoravském kraji šlo o 2 210 domácností a o 4 814 osob starších 15 let. Některé změny mezi jednotlivými čtvrtletími či roky jsou tak více či méně způsobeny zvolenou metodikou VŠPS, než změnou skutečného stavu. To dokládá i následující podkapitola, která sleduje vývoj zaměstnanosti dle výsledků VŠPS v letech 2009–2013.

2.2. Podrobnější analýza změn v období 2009-2013

V úvodu této podkapitoly je možné konstatovat, že ani během ekonomické krize nedocházelo ve vývoji zaměstnanosti k tak radikálním změnám, jako tomu bylo v období ekonomické transformace. Zaměstnanost v primárním sektoru se na úrovni kraje ani ČR již téměř neměnila a podíl zaměstnanosti byl přibližně 3 % po celé sledované období. Avšak zatímco ještě v roce 2008 byl podíl zaměstnaných v sekundě v kraji o něco vyšší než v ČR a naopak podíl III. sektoru nižší než v ČR, tak již v roce 2009 byla situace opačná. Až do konce sledovaného období zůstal podíl sekundy na celkové zaměstnanosti v kraji na nižší úrovni než v ČR a přiblížil se 35 %. V případě terciéry se kraj udržoval nad úrovní celé ČR, přičemž v roce 2013 již sektor služeb překračoval v kraji 60% hranici, kdežto v ČR zůstával stále pod ní. Následující obrázek zachycuje vývoj zaměstnanosti ve dvou hlavních sektorech ekonomiky v posledních pěti letech.

Obr. 2: Vývoj zaměstnanosti ve II. a III. sektoru národního hospodářství v Jihomoravském kraji a v České republice v letech 2009–2013

Pramen: Trh práce v České republice 1993-2012, ČSÚ, 2013, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013, 2014, vlastní výpočty

Tab. 3: Struktura zaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle odvětví v období 2009-2013 (v tis.)

Sektory a odvětví	2009	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2009
I. sektor	13,8	15,7	15,4	15,7	16,1	116,6
II. sektor	197,7	190,1	192,5	199,4	196,6	99,4
průmysl	139,0	138,0	145,7	152,8	149,5	107,5
<i>těžba a dobývání</i>	2,1	1,7	2,3	1,7	2,5	121,2
<i>zpracovatelský</i>	126,3	124,7	133,3	140,3	134,1	106,2
<i>výroba a rozvod energií</i>	6,4	6,9	5,8	5,6	5,5	85,1
<i>zásobování vodou, odpady</i>	4,2	4,7	4,2	5,2	7,4	175,7
stavebnictví	58,7	52,1	46,8	46,6	47,1	80,2
III. sektor	318,1	326,1	325,8	322,6	343,7	108,0
velkoobchod a maloobchod	64,1	63,6	64,2	64,5	65,0	101,4
doprava a skladování	32,5	36,1	37,5	32,5	29,2	89,9
ubytování, stravování a pohostinství	17,0	20,1	17,2	18,0	20,0	117,8
informační a komunikační činnosti	17,0	14,7	15,3	16,3	21,8	128,3
peněžnictví a pojišťovnictví	11,7	12,4	14,2	14,1	16,8	144,1
činnosti v oblasti nemovitostí	3,7	3,5	4,3	4,1	3,0	80,5
profesní, vědecké a technické činnosti	26,4	32,4	30,6	25,4	26,4	100,1
administrativní a podpůrné činnosti	13,7	10,1	12,9	14,0	15,8	115,7
veřejná správa a obrana	36,4	38,8	36,4	34,4	38,5	105,7
vzdělávání	36,7	32,7	35,0	40,2	43,8	119,2
zdravotní a sociální péče	39,1	38,5	39,8	39,3	38,6	98,8
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	8,4	9,0	8,5	9,4	10,5	125,4
ostatní činnosti	11,4	14,2	10,0	10,5	14,1	123,8
celkem	529,7	531,8	533,7	537,7	556,4	105,0

Pramen: Trh práce v České republice 1993-2012, ČSÚ, 2013, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013, 2014, vlastní výpočty

Z údajů VŠPS prezentovaných v předchozí tabulce dále vyplývá, že počet zaměstnaných v Jihomoravském kraji se mezi lety 2009 a 2013 zvýšil o 26,7 tis. osob (tj. o 5,0 %). Až do roku 2012 se jednalo o pozvolný velmi mírný nárůst a ke „skokovitému“ zvýšení došlo v roce 2013 (o 18,7 tis., tj. 5,0 %), což by naznačovalo ukončení ekonomické krize nebo alespoň oživení některých odvětví. Vývoj v jednotlivých sektorech však nebyl stejný. Počet pracujících v primární sféře ekonomiky se ve sledovaném období poněkud zvýšil (celkem o 16,6 %), a to především mezi roky 2009 a 2010 (o 13,7 %). V sekundéru se mírně snížil (o 1,1 tis. osob, tj. 0,6 %) a v terciéru o 25,6 tis. osob vzrostl, nejvýrazněji opět v roce 2013 (o 6,5 %; v letech 2011 a 2012 zaznamenal ještě mírný meziroční pokles).

V sekundárním sektoru se odlišně vyvíjel stav zaměstnanosti v průmyslu a ve stavebnictví. Průmysl zaznamenával v letech 2010–2012 každoroční mírný nárůst počtu pracovníků, avšak v roce 2013 počet zaměstnaných v průmyslu mírně klesl (o 3,3 tis., tj. 2,2 %), což měl dle VŠPS „na svědomí“ zpracovatelský průmysl (pokles o 6,2 tis., tj. 4,4 %). Oproti tomu počet pracovníků ve stavebnictví mezi lety 2009 a 2012 klesal a v roce 2013 mírně vzrostl, přesto se za celé sledované období snížil o 11,6 tis., tj. o téměř pětinu pracujících. Spíše za statistickou chybu vyplývající z metodiky prováděného šetření, a to především z omezeného souboru respondentů, lze považovat výkyvy v počtu zaměstnanců těžebního průmyslu. Obdobně lze mít určité pochybnosti o vývoji počtu pracovníků v odvětví výroby a rozvodu energií a vody (pokles o téměř tisíc osob) a pravděpodobně také avizované zvýšení počtu pracovníků v roce

2013 v odvětví „zásobování vodou, odpady“ meziročně o 2,2 tis. (42,3 %) zřejmě nebude příliš reálné, nicméně je možné uznat, že počet zaměstnanců v tomto perspektivním odvětví (především oblast nakládání s odpady) může reálně zaznamenávat vzestup.

Z dílčích odvětví terciárního sektoru vzrostl v období 2009–2012 v Jihomoravském kraji nejvíce počet zaměstnanců v odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“, a to o 5,1 tis. (o 44,1 %), z toho nejvíce v posledním roce (o 2,7 tis., tj. téměř o pětinu), což je opět spíše nereálné, neboť není znám finanční ústav, který by významně zvýšil počet svých zaměstnanců v Jihomoravském kraji. Větší než pětinový nárůst počtu zaměstnanců zaznamenala od roku 2009 ještě další 3 odvětví služeb, a to „informační a komunikační činnosti“ (nárůst o 4,8 tis., tj. 28,3 %), „kulturní, zábavní a rekreační činnosti“ (o 2,1 tis., tj. 25,4 %) a „ostatní činnosti“ (2,7 tis., tj. 23,8 %). Pokles počtu zaměstnanců vykázalo odvětví „doprava a skladování“ (o 3,3 tis., tj. 10,1 %), činnosti v oblasti nemovitostí (0,7 tis., tj. 19,5 %) a také „zdravotnictví a sociální péče“ (pouze o 0,5 tis. osob, tj. 1,2 %). Lze tedy opět zopakovat, že i v posledních letech se dále projevovala v Jihomoravském kraji spíše stagnace zpracovatelského průmyslu a také terciarizace, kterou navíc umocňuje přítomnost města Brna a jeho nejbližšího zázemí.

Tab. 4: Struktura zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (JMK) a České republice v období 2009-2013 (v %)

Sektory a odvětví	2009		2010		2011		2012		2013	
	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR	JMK	ČR
I. sektor	2,5	3,0	2,8	3,0	2,9	2,9	3,3	3,2	2,9	3,0
II. sektor	35,4	37,9	36,3	38,3	36,1	38,4	37,5	37,9	35,3	37,5
průmysl	24,6	27,6	27,3	29,3	27,4	29,7	28,9	29,2	26,9	29,0
<i>těžba a dobývání</i>	0,4	1,1	0,3	1,0	0,4	0,9	0,3	0,9	0,4	0,8
<i>zpracovatelský</i>	23,8	25,2	23,4	25,4	25,0	26,5	26,1	26,7	24,1	26,0
<i>výroba a rozvod energií</i>	1,2	1,2	1,3	1,2	1,1	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1
<i>zásobování vodou, odpady</i>	0,8	1,1	0,9	1,0	0,8	1,1	1,0	0,9	1,3	1,0
stavebnictví	10,8	10,2	9,0	9,1	8,7	8,8	8,6	8,6	8,5	8,5
III. sektor	62,1	59,1	61,0	58,7	61,0	58,6	59,2	58,9	61,8	59,5
velkoobchod a maloobchod	12,2	12,9	11,6	12,0	12,4	12,5	11,4	12,0	11,7	12,4
doprava a skladování	6,5	6,8	7,1	6,7	6,6	6,6	5,4	6,2	5,3	6,2
ubytování, stravování a pohostinství	3,3	3,9	3,6	3,9	3,1	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6
informační a komunikační činnosti	3,2	2,6	2,9	2,9	2,5	2,9	3,3	2,5	3,9	2,9
peněžnictví a pojišťovnictví	2,1	2,1	2,4	2,4	2,5	2,5	2,4	2,9	3,0	2,8
činnosti v oblasti nemovitostí	0,5	0,8	0,7	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,5	1,0
profesní, vědecké a technické činnosti	5,6	4,1	6,2	4,0	5,1	4,1	4,1	4,4	4,7	4,5
administrativní a podpůrné činnosti	2,5	2,2	2,1	2,4	2,5	2,3	2,7	2,4	2,8	2,6
veřejná správa a obrana	7,2	6,8	6,8	6,7	6,6	6,3	6,7	6,3	6,9	6,4
vzdělávání	6,8	6,1	6,0	6,0	7,5	6,3	7,6	6,6	7,9	6,6
zdravotní a sociální péče	7,7	6,9	7,2	6,9	7,7	6,7	6,9	6,9	6,9	6,9
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1,8	1,6	1,6	1,7	1,4	1,7	1,6	1,6	1,9	1,6
ostatní činnosti	2,7	2,2	2,9	2,3	2,3	2,2	2,8	2,5	2,5	1,9
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Trh práce v České republice 1993-2012, ČSÚ, 2013, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2013, ..., Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013, 2014, vlastní výpočty

Tabulka 4 zachycuje relativní zastoupení jednotlivých sektorů a odvětví v Jihomoravském kraji a České republice v letech 2009–2013. I přes vhodné podmínky pro zemědělskou výrobu

už byl v posledních letech podíl pracujících v zemědělství a lesnictví v Jihomoravském kraji nižší než na úrovni celé ČR, avšak v roce 2011 se tyto podíly vyrovnaly a v roce 2012 dokonce vykázal vyšší podíl Jihomoravský kraj. Hodnoty jsou však velmi nízké a opět se může jednat o vliv metodiky. Význam průmyslu se během posledních let v Jihomoravském kraji postupně zvyšoval až do roku 2012, ale zůstával na nižší úrovni než v ČR, a to i v roce 2013, kdy klesl na 26,2 %, kdežto v ČR se udržel těsně pod hranicí 30 %. Význam stavebnictví za posledních pět let poklesl obdobně jako v ČR z více než deseti na 8,5 %.

Sektor služeb klesl v kraji pod hranici 60 % pouze v roce 2012, kdežto v celé ČR tuto hranici směrem nahoru nepřekročil za celé sledované období. Z odvětví sektoru služeb má v Jihomoravském kraji dlouhodobě vyšší podíl na celkové zaměstnanosti než v ČR odvětví vzdělávání (ve sledovaných letech zaměstnávalo 6,0 – 7,9 % pracujících, zatímco v ČR to bylo maximálně 6,6 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (podíl v Jihomoravském kraji 4,1 - 6,2 %, v ČR maximálně 4,4 %), avšak rozdíl se dle výsledků VŠPS snižuje a v posledních dvou letech byl podíl tohoto odvětví v kraji nižší než 5 %. Větší než v ČR byl většinou také podíl pracujících v odvětví zdravotní a sociální péče a v případě informačních a komunikačních činností. Naopak vyrovnané podíly či nižší podíl pro Jihomoravský kraj zaznamenala odvětví obchodu, dále doprava a skladování a činnosti v oblasti nemovitostí. U některých odvětví se však jedná o velmi malé hodnoty, resp. o velmi malé rozdíly a opět mohou být způsobeny spíše metodikou šetření než reálnou situací.

Mezi **nejvýznamnější zaměstnavatele** z hlediska počtu pracovníků patří v Jihomoravském kraji především organizace z odvětví zdravotní a sociální péče, vzdělávání, veřejné správy a obrany a přes pravidelný úbytek počtu zaměstnanců i subjekty z odvětví dopravy a skladování. Často se jedná o subjekty působící pouze na území města Brna, resp. naprostá většina jejich zaměstnanců vykonává svou práci na území krajského města. Mezi subjekty, z nichž zaměstnává na území Jihomoravského kraje každý alespoň tisíc osob, se nacházejí jen čtyři průmyslové firmy, přičemž tři spadají svojí výrobní činností do elektrotechnického průmyslu a čtvrtá je řazena do ostatního zpracovatelského průmyslu.

Od roku 2009 je tak v celém Jihomoravském kraji největším zaměstnavatelem Fakultní nemocnice Brno, která si dlouhodobě udržuje jako jediný subjekt více než 5 tis. pracovníků. Tuto hranici v roce 2013 překročila také Masarykova univerzita. Nad 4 tis. zaměstnanců má trvale Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje. Více než 3 tis. zaměstnanců měly další 4 subjekty. Jedná se o společnost IBM Global Services Delivery Center Czech Republic, s.r.o., o Vysoké učení technické v Brně, Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně a Statutární město Brno. Na seznam největších podniků nebyla zařazena Česká pošta, s.p., která již několik let neposkytuje informace o počtu zaměstnanců v Jihomoravském kraji, ale lze odhadnout, že jejich počet se stále pohybuje kolem 3 tis. osob.

Nad 2,5 tis. zaměstnanců má dlouhodobě Dopravní podnik města Brna (v posledních letech se jejich počet pohybuje kolem 2,6 tis. osob). Největším průmyslovým podnikem Jihomoravského kraje je společnost Tyco Electronics Czech s.r.o., která sídlí v Kuřimi (okres Brno-venkov), zabývá se elektroprůmyslem a na konci roku 2013 zaměstnávala téměř 2,3 tis. osob, tedy o 300 více než před pěti lety. TOP 10 uzavírá další elektrotechnická společnost - ABB, s.r.o., s necelými 2 tis. zaměstnanci. Také tato firma od roku 2009 podstatně zvýšila stav svých pracovníků (o téměř 500).

3. Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji

3.1. Vývoj situace na trhu práce v období let 2000-2013

Do poloviny roku 1997 se situace na trhu práce v Jihomoravském kraji jevila relativně pozitivně, jelikož se míra nezaměstnanosti pohybovala kolem 3 %, což byla hodnota jen málo odlišná od průměru České republiky. Během ekonomické recese, která celou Českou republiku zasáhla v letech 1997 a 1998, však výrazně vzrostl počet uchazečů o práci a naopak poklesl počet volných pracovních míst. Na přelomu století se však podařilo největší ekonomické problémy vyřešit a situace na trhu práce se zlepšila. Na konci roku 2000 tak hledalo v Jihomoravském kraji zaměstnání 54 tis. osob, což představovalo míru nezaměstnanosti ve výši 9,3 % (tj. o 0,5 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr). Na jednoho uchazeče připadalo 12,3 volných pracovních míst. V několika příštích letech se však počty nezaměstnaných začaly opět zvyšovat (na úrovni Jihomoravského kraje dosáhly vrcholu v roce 2004, v celé ČR už o rok dříve).

Tab. 6: Vybrané charakteristiky trhu práce v Jihomoravském kraji a ČR v letech 2000–2013 (k 31. 12.)¹

Rok	Jihomoravský kraj					Česká republika				
	uchazeči	VPM	MN	U/VPM	PNO	uchazeči	VPM	MN	U/VPM	PNO
2000	54 003	4 396	9,3	12,3	-	457 369	52 060	8,8	8,8	-
2001	55 139	3 720	9,7	14,8	-	461 923	52 084	8,9	8,9	-
2002	63 777	2 905	11,2	22,0	-	514 435	40 651	9,8	12,7	-
2003	65 454	3 128	11,5	20,9	-	542 420	40 188	10,3	13,5	-
2004	66 207	3 448	10,7	19,2	7,8	541 675	51 203	9,5	10,6	7,0
2005	63 692	5 834	10,2	10,9	7,5	510 416	52 164	8,9	9,8	6,6
2006	55 230	7 990	8,8	6,9	6,5	448 545	93 425	7,7	4,8	5,7
2007	44 239	13 725	6,9	3,2	5,2	354 878	141 066	6,0	2,5	4,5
2008	43 063	8 253	6,8	5,2	5,1	352 250	91 189	6,0	3,9	4,5
2009	65 944	3 040	10,6	21,7	8,1	539 136	30 927	9,2	17,4	7,1
2010	69 342	2 955	10,9	23,5	8,5	561 551	30 803	9,6	18,2	7,4
2011	62 722	2 775	9,8	22,6	7,6	508 451	35 784	8,6	14,2	6,8
2012	66 435	2 289	10,4	29,0	8,1	545 311	34 893	9,4	15,6	7,4
2013	71 970	2 262	-	31,8	8,9	596 833	35 178	-	17,0	8,2

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2000–2013, SSZ MPSV ČR, 2001–2014

VPM - volná pracovní místa, MN - míra nezaměstnanosti, U/VPM - počet uchazečů na jedno volné místo, PNO - podíl nezaměstnaných osob

V květnu 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, což se projevilo mimo jiné i zvýšeným zájmem investorů a tudíž vznikem nových pracovních míst (navíc se změnila i metodika výpočtu míry nezaměstnanosti, která vedla k jejímu snížení). Na konci roku 2004 tak v Jihomoravském kraji hledalo práci 66 tis. osob, což představovalo 19,2 uchazečů na jedno pracovní místo (v případě ČR se už jednalo o první rok, kdy bylo zaznamenáno zlepšení všech analyzovaných ukazatelů). Hospodářství České republiky v následujících letech výrazně rostlo (v letech 2005 až 2007 o více než 5 % HDP), a to mělo samozřejmě vliv i na nezaměstnanost. Už v roce 2006 klesl v Jihomoravském kraji počet uchazečů o práci na 55 tis. osob a v roce 2008 dokonce na 43 tis. osob. Obdobně se vyvíjela i míra nezaměstnanosti - v roce 2006 vykazovala hodnotu 8,8 %, o dva roky později už jen 6,8 % (tj. o 0,8 procentních

¹ Od července 2004 došlo ke změně metodiky výpočtu míry nezaměstnanosti, která vedla k jejímu poklesu. Zároveň byl zveřejňován údaj o počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání, který po metodických změnách v roce 2012 umožňuje vypočítat nový ukazatel nezaměstnanosti - podíl nezaměstnaných osob (PNO) zpětně právě až do roku 2004.

bodů více než celorepublikový průměr). Podíl nezaměstnaných osob byl v roce 2008 v kraji 5,1 % a v ČR 4,5 %. Výrazně se snížil i počet uchazečů na jedno pracovní místo (nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2007 - 3,2 osoby). Analogický vývoj proběhl i na úrovni celé České republiky, avšak ta vykazovala vždy příznivější výsledky.

Ekonomická krize se pochopitelně projevila i v Jihomoravském kraji. Mezi lety 2008 a 2009 se v kraji zvýšil počet uchazečů o práci na 66 tis. osob (tj. nárůst o 23 tis. osob, tj. 53,5 %, v ČR obdobně nárůst o 53,0 %) a míra nezaměstnanosti na 10,6 % (tj. nárůst o 3,8 procentní body, v ČR o 3,2 p.b.). Zároveň dramaticky klesl počet volných pracovních míst – v kraji z více než 8 na 3 tis. (obdobně jako v ČR zhruba o dvě třetiny). Na jedno volné pracovní místo připadalo 21,7 uchazečů (v ČR 17,4). Do konce roku 2010 se situace ještě mírně zhoršila, avšak nárůst už nebyl tak výrazný - 69 tis. uchazečů o práci; míra nezaměstnanosti ve výši 10,9 %; 23,5 uchazečů na jedno volné pracovní místo. Podobně negativní vývoj proběhl i v rámci celé ČR, hodnoty všech sledovaných ukazatelů však zůstaly opět nižší. Rok 2011 pak znamenal mírné zlepšení. Počet uchazečů o práci se snížil o necelých 7 tis. osob na 63 tis. osob (tj. o 9,5 % stejně jako na úrovni celé ČR); podobně míra nezaměstnanosti poklesla o 1,1 procentního bodu na 9,8 % (v ČR dokonce pod 9 % na 8,6 %), avšak klesl i počet volných míst, takže na jedno volné pracovní místo připadalo stále více než 20 uchazečů (22,6). V ČR celkový počet volných míst vzrostl o více než 5 tis., takže na jedno místo připadalo 14,2 uchazečů. Podíl nezaměstnaných uchazečů činil v kraji 7,6 % a byl nejnižší od roku 2008 (v ČR 6,8 %).

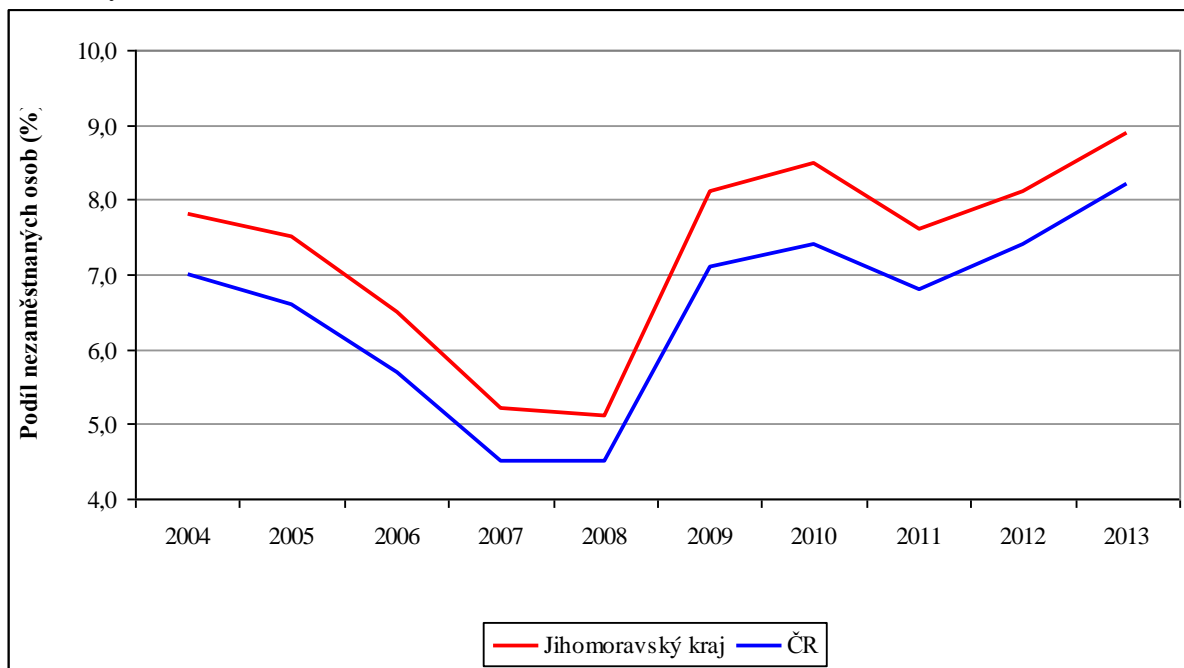
Rok 2012 však přinesl v souvislosti s negativním vývojem českého hospodářství zhoršení situace na trhu práce i v Jihomoravském kraji (podle názorů některých odborníků se tak začíná uplatňovat scénář vývoje ekonomické krize ve tvaru písmene „W“). K 31. 12. 2012 tak bylo registrováno v Jihomoravském kraji 66,4 tis. uchazečů o práci (meziroční nárůst o 3,7 tis. osob, tj. 5,9 %, v ČR o 7,2 %). Míra nezaměstnanosti dosáhla výše 10,4 % (nárůst o 0,6 procentního bodu, v ČR o 0,8 p.b.), počet volných míst opět klesl na necelých 2,3 tis., takže počet uchazečů o jedno volné pracovní místo se zvýšil na 29,0 osob, což bylo dosavadní maximum. Ani na úrovni ČR volných míst nepřibýlo, takže na jedno hlášené pracovní místo připadalo 15,6 uchazečů. V případě počtu uchazečů o jedno volné pracovní místo je však třeba zmínit novelu zákona o zaměstnanosti, která od 1. ledna 2012 zrušila povinnost zaměstnavatelů hlásit Úřadu práce ČR volná pracovní místa (to mělo za následek snížení počtu volných pracovních míst v evidenci pracovních úřadů, resp. zvýšení počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo). Situace na trhu práce se zhoršila i v celé České republice, ale sledované ukazatele však stále vykazovaly v Jihomoravském kraji méně příznivé hodnoty.

Od ledna 2013 byla míra (registrované) nezaměstnanosti nahrazena novým ukazatelem, a to podílem nezaměstnaných osob (dále také PNO). Ten je však kvůli odlišné definici s původní mírou nezaměstnanosti nesrovnatelný. Lze pouze konstatovat, že vzhledem k tomu, že pracuje s dosažitelnými uchazeči o zaměstnání a obyvateli ve věku 15 až 64 let, dosahuje obecně nižších hodnot, což je patrné i z retrospektivního výpočtu hodnot podílu nezaměstnaných osob v letech 2004 až 2012.

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2013 dosaženo nejvyšších hodnot u všech ukazatelů za celé sledované období. Počet uchazečů dosáhl téměř hranice 72 tis. a meziročně vzrostl o 8,3 % (v ČR se přiblížil 600 tis. a zvýšil se o 9,4 %, tedy ještě výrazněji). Počet volných míst v kraji klesl na 2,2 tis., což bylo doposud nejméně, v ČR se udržel mírně nad hranicí 35 tis. Na jedno místo tak v kraji připadalo téměř 32 uchazečů, což bylo rovněž historicky nejvíce (v ČR 17). Podíl nezaměstnaných osob činil 8,9 %, tedy opět nejvíce za

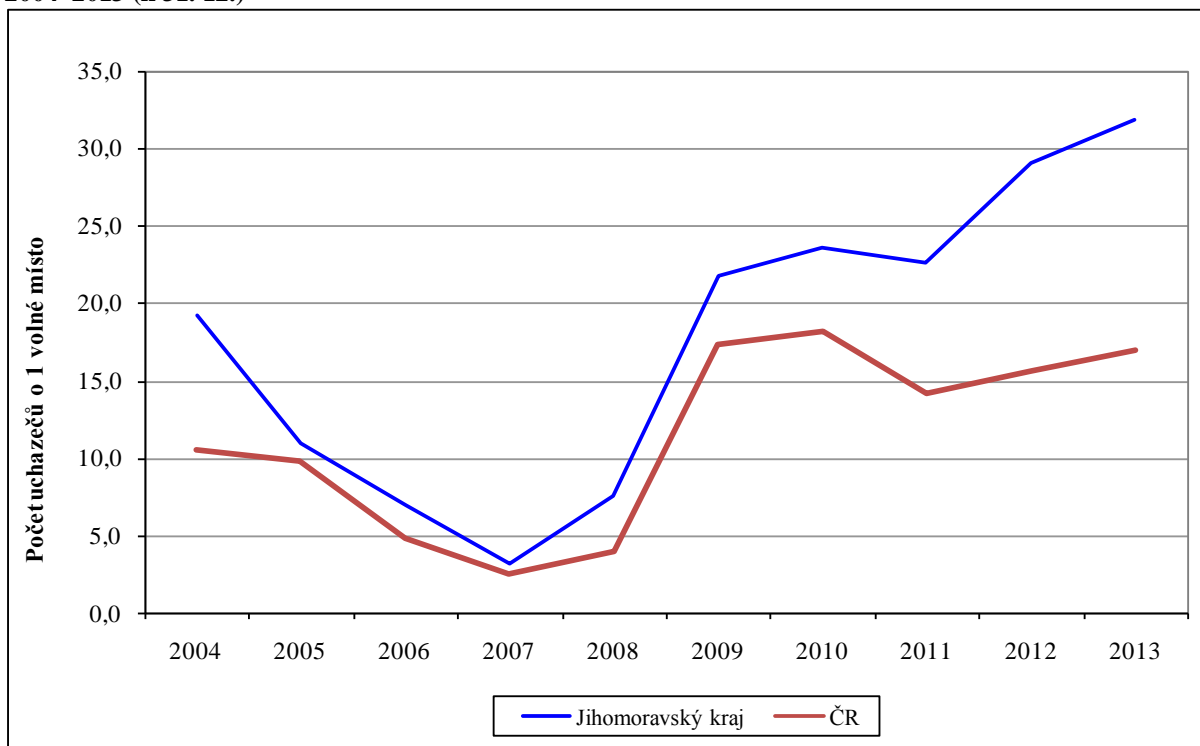
celé sledované období, obdobně jako v celé ČR. Na obou úrovních meziročně vzrostl o 0,8 p.b.

Obr. 3: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v Jihomoravském kraji a v České republice v letech 2004–2013 (vždy k 31. 12.)

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2003– 2013, SSZ MPSV ČR, 2004–2014

Obr. 4: Počet uchazečů o jedno volné pracovní místo v Jihomoravském kraji a České republice v letech 2004–2013 (k 31. 12.)

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2000– 2013, SSZ MPSV ČR, 2001–2014

3.2. Vývoj struktury uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v letech 2007-2013

Situaci na trhu práce lze hodnotit rovněž z hlediska změn ve struktuře uchazečů o zaměstnání. Následující tabulka zachycuje strukturu uchazečů a podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví. Mezi registrovanými nezaměstnanými převažovaly na konci let 2007 a 2008 ženy (v roce 2007 dokonce tvořily 54,5 % všech uchazečů), s příchodem ekonomické krize se však situace změnila. Krize totiž silně zasáhla především průmysl a stavebnictví, v nichž ve větší míře pracují muži. To vedlo k tomu, že mezi lety 2009 až 2013 naopak tvořili většinu mezi registrovanými nezaměstnanými právě muži (nejvíce v roce 2010, a to 53,1 %). Přesto je třeba dodat, že ženy mají tradičně na trhu práce ztížené podmínky pro uplatnění, a to z důvodů nižších mezd, opuštění pracovního procesu spojeného s rodičovskou dovolenou či následnou péčí o děti.

Tab. 7: Struktura uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	Celkem		Muži			Ženy		
	abs.	PNO	abs.	%	PNO	abs.	%	PNO
2007	44 239	5,2	20 147	45,5	5,0	24 092	54,5	6,0
2008	43 063	5,1	20 242	47,0	5,0	22 821	53,0	5,7
2009	65 944	8,1	34 684	52,6	8,5	31 260	47,4	7,8
2010	69 342	8,5	36 848	53,1	9,1	32 494	46,9	8,1
2011	62 722	7,6	32 418	51,7	8,0	30 304	48,3	7,6
2012	66 435	8,1	34 049	51,3	8,4	32 386	48,7	8,2
2013	71 970	8,9	37 195	51,7	9,1	34 775	48,3	8,7

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014

Nezaměstnanost podle pohlaví lze sledovat i z hlediska podílu nezaměstnaných mužů a žen z celkového počtu obyvatel ve věku 15–64 let. Ten byl v případě žen vyšší než u mužů také pouze v roce 2007 a 2008. Zatímco v letech 2007-2010 představovaly rozdíly 0,7–1,0 procentního bodu, v posledních třech letech se již tolik nelišily (0,2–0,4 p.b.).

Poměrně stabilní zůstává struktura uchazečů podle věku. Většina mladých obyvatel se věnuje studiu, proto se podíl uchazečů ve věku do 19 let pohybuje jen v rozmezí 3,5–4,5 %. Velmi nízký je i podíl uchazečů ve věku 60 let a více, protože pokud v tomto věku přijdou o práci, volí poměrně často variantu předčasného důchodu, avšak na druhé straně se prodlužuje hranice věku odchodu do důchodu, proto roste i absolutní počet nezaměstnaných ve věku nad 60 let (mezi roky 2007 a 2013 se zvýšil 2,5krát a jejich podíl vyšplhal na 3,5 %, což je stejně, jako bylo nezaměstnaných mladších 20 let). Zbývající uchazeči o práci jsou rozděleni relativně rovnoměrně do ostatních čtyř věkových kategorií, které však neodpovídají věkové struktuře všech obyvatel Jihomoravského kraje. Na konci roku 2007 byla nejsilnější skupina ve věku 50 – 59 let (27,6 %), avšak její podíl se postupně snižoval až na 22,8 % v roce 2013. Nyní je nejsilnější kategorie 20 – 29 let, přičemž jde o ročníky narozené v letech 1993 – 2002, tedy generace populačně málo zastoupená. Z toho je patrné, že mladí lidé se dlouhodobě na trhu práce uplatňují spíše špatně a řada jich zůstává mezi nezaměstnanými. Jedná se totiž ve značné míře o absolventy bez praxe, kteří patří mezi rizikové skupiny na trhu práce. Věkovou kategorii 30 – 39 let v příštích letech postupně začnou opouštět nejsilnější ročníky narozené v sedmdesátých letech, takže lze očekávat postupné snižování podílu této skupiny a růst významu skupiny následující, i když ta je považována za nejméně problematickou z hlediska věkové struktury (podíl se dlouhodobě pohybuje kolem 20 %). Průměrný věk registrovaného nezaměstnaného se v letech 2007 až 2013 pohyboval od 38,4 do 40,1 let.

Tab. 8: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	do 19 let		20 – 29 let		30 – 39 let		40 – 49 let		50 – 59 let		60 let a více		celkem	prům. věk
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
2007	1 829	4,1	9 859	22,3	10 277	23,2	9 078	20,5	12 190	27,6	1 006	2,3	44 239	40,1
2008	1 923	4,5	10 257	23,8	9 982	23,2	8 546	19,8	11 333	26,3	1 022	2,4	43 063	39,6
2009	2 856	4,3	16 953	25,7	15 728	23,9	13 082	19,8	15 889	24,1	1 436	2,2	65 944	39,0
2010	2 681	3,9	17 065	24,6	16 873	24,3	13 884	20,0	17 118	24,7	1 721	2,5	69 342	39,4
2011	2 627	4,2	16 316	26,0	15 253	24,3	12 745	20,3	14 684	23,4	1 097	1,7	62 722	38,9
2012	2 763	4,2	16 988	25,6	15 943	24,0	13 423	20,2	15 485	23,3	1 833	2,8	66 435	38,4
2013	2 497	3,5	18 174	25,3	17 351	24,1	14 936	20,8	16 509	22,8	2 503	3,5	71 970	39,1

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014
prům. věk = průměrný věk

Také struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání zůstává v Jihomoravském kraji v posledních letech v podstatě stabilní; mírně klesá podíl osob s nejvýše základním vzděláním a roste podíl vysokoškoláků, což jsou však trendy týkající se celé populace. Největší skupinu dlouhodobě tvoří nezaměstnaní se středním vzděláním bez maturity (43,3 % na konci roku 2013), následují uchazeči se středním vzděláním s maturitou (25,7 %), dále nezaměstnaní s ukončeným či neukončeným základním vzděláním (23,4 %) a uchazeči s vysokoškolským vzděláním (7,6 %). Vzdělání lze tedy stále považovat za zásadní faktor při uplatnění se na trhu práce a registrovaní nezaměstnaní s vysokoškolským vzděláním představují suverénně početně nejmenší kategorii mezi uchazeči o zaměstnání.

Tab. 9: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	základní		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		vysokoškolské		celkem
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
2007	12 002	27,1	19 096	43,2	10 910	24,7	2 231	5,0	44 239
2008	11 313	26,3	18 478	42,9	10 730	24,9	2 542	5,9	43 063
2009	15 483	23,5	29 964	45,4	16 677	25,3	3 820	5,8	65 944
2010	15 820	22,8	31 418	45,3	17 746	25,6	4 358	6,3	69 342
2011	14 736	23,5	27 328	43,6	16 273	25,9	4 385	7,0	62 722
2012	15 672	23,6	29 469	44,4	16 681	25,1	4 613	6,9	66 435
2013	16 866	23,4	31 120	43,3	18 508	25,7	5 476	7,6	71 970

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014
SŠ - středoškolské vzdělání

Přesnější pohled na nezaměstnanost dle vzdělanostních kategorií poskytuje analýza specifických měr nezaměstnanosti (dle výsledků VŠPS). V případě osob pouze se základním vzděláním představovala specifická míra nezaměstnanosti na konci roku 2013 hodnotu 21,4 %, u osob se středním vzděláním bez maturity byla specifická míra nezaměstnanosti 8,8 %, v případě osob se středním vzděláním s maturitou 6,1 % a u vysokoškoláků pouze 2,6 %. Z toho je jasně patrné, že problém s uplatněním se na trhu práce klesá se zvyšujícím se stupněm vzdělání.

Na konci roku 2007 bylo na území Jihomoravského kraje hlášeno 13,7 tis. volných míst, což byl jednoznačně nejvyšší počet míst za posledních více než 20 let. Potom se ale projevila ekonomická krize a volných pracovních míst výrazně ubylo. Mezi lety 2008 až 2010 se jejich počet snížil o 10,7 tis. na zhruba 3 tis. volných míst. Poté se situace sice stabilizovala, ale pokles (i když mnohem pozvolnější) nadále pokračoval. Na konci roku 2013 tak bylo na

území Jihomoravského kraje vykázáno 2 262 volných pracovních míst. Zatímco na konci roku 2007 byla téměř polovina volných míst hlášena v Brně, v roce 2008 to bylo již pouze 36,5 %, ale v letech 2009 a 2010 se podíl Brna opět vrátil k polovině všech hlášených volných pracovních míst. V posledních dvou letech však připadalo na Brno v rámci Jihomoravského kraje méně volných pracovních míst, a to kolem jedné třetiny. Na konci roku 2013 byl podíl míst hlášených v Brně pouze 17,2 % a více míst vykázal okres Brno-venkov (21,3 %). Ostatní okresy vykazovaly mezi 250 a 300 volnými místy.

Tab. 10: Struktura volných míst podle vzdělání v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	základní		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		vysokoškolské		celkem
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
2007	6 631	48,3	5 186	37,8	1 460	10,6	448	3,3	13 725
2008	4 374	53,0	2 763	33,5	784	9,5	332	4,0	8 253
2009	1 398	46,0	906	29,8	543	17,9	193	6,3	3 040
2010	1 068	36,1	1 054	35,7	642	21,7	191	6,5	2 955
2011	780	28,1	1 159	41,8	642	23,1	194	7,0	2 775
2012	550	24,0	1 014	44,3	524	22,9	201	8,8	2 289
2013	760	33,6	867	38,3	509	22,5	126	5,6	2 262

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014
SŠ = středoškolské vzdělání

V letech s příznivou situací na trhu práce (2007, 2008) bylo nejvíce míst registrováno pro osoby se základním vzděláním (v roce 2008 dokonce více než polovina). Jejich podíl však postupně klesal a v roce 2012 jich byla necelá čtvrtina. Během roku 2013 vzrostl jejich podíl na třetinu, avšak v absolutním vyjádření jich bylo pouze 760 (v roce 2007 to bylo 6,6 tis.). Zvýšil se však podíl míst pro středoškoláky bez maturity (zhruba na dvě pětiny), ale i těch bylo v roce 2013 evidováno v kraji méně než tisíc. Stabilní je také počet míst pro středoškoláky s maturitou i vysokoškoláky – v prvním případě se podíl na celkovém počtu míst pohybuje kolem jedné pětiny, ve druhém pod hranicí 10 %. V roce 2013 klesl podíl míst pro vysokoškoláky na 5,6 % a v celém kraji jich bylo k dispozici pouhých 126. Dle poměru počtu uchazečů a hlášených míst je situace nejhorší právě u vysokoškoláků (na jedno místo připadalo v roce 2013 celkem 43,5 uchazečů), naopak nejlepší, i když velmi nerovný, je poměr u osob se základním vzděláním (22,2). Je tedy zřejmé, že vysokoškoláci přes úřady práce jen těžko získávají zaměstnání a cesta k práci vede většinou jiným způsobem (vlastní iniciativa, personální agentury apod.).

Z hlediska délky evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce se pochopitelně jeví jako nejproblematictější skupina osob, které jsou dlouhodobě nezaměstnané (tj. více než 12 měsíců). Od počátku krize jejich počet výrazně vzrostl (z necelých 17 tis. z konce roku 2007 na 29 tis. v roce 2013, tj. o více než 80 %) a dlouhodobá nezaměstnanost představuje v Jihomoravském kraji stále velký problém. Podíl uchazečů o zaměstnání evidovaných více než 12 měsíců sice do roku 2009 klesal až na 24,1 %, následně ale začal v souvislosti s dopady ekonomické krize opět růst a na konci roku 2013 vykázal hodnotu 40,4 %. To je ve srovnání s celorepublikovým průměrem stále zhruba stejný podíl (39,7 %).

Druhé nejsilnější postavení měli krátkodobě nezaměstnaní (do 3 měsíců). Jejich podíl se během posledních let pohyboval mezi 25,5 % (rok 2013) a 36,2 % (rok 2008). Vyšší podíl během krize mohl být způsoben přechodným propouštěním z některých firem, které byly závislé na aktuálních zakázkách a zároveň nevyužily možnosti nástrojů typu částečné nezaměstnanosti (ponechání pracovníků doma s vyplácením poměrné části mzdy). Z tabulky

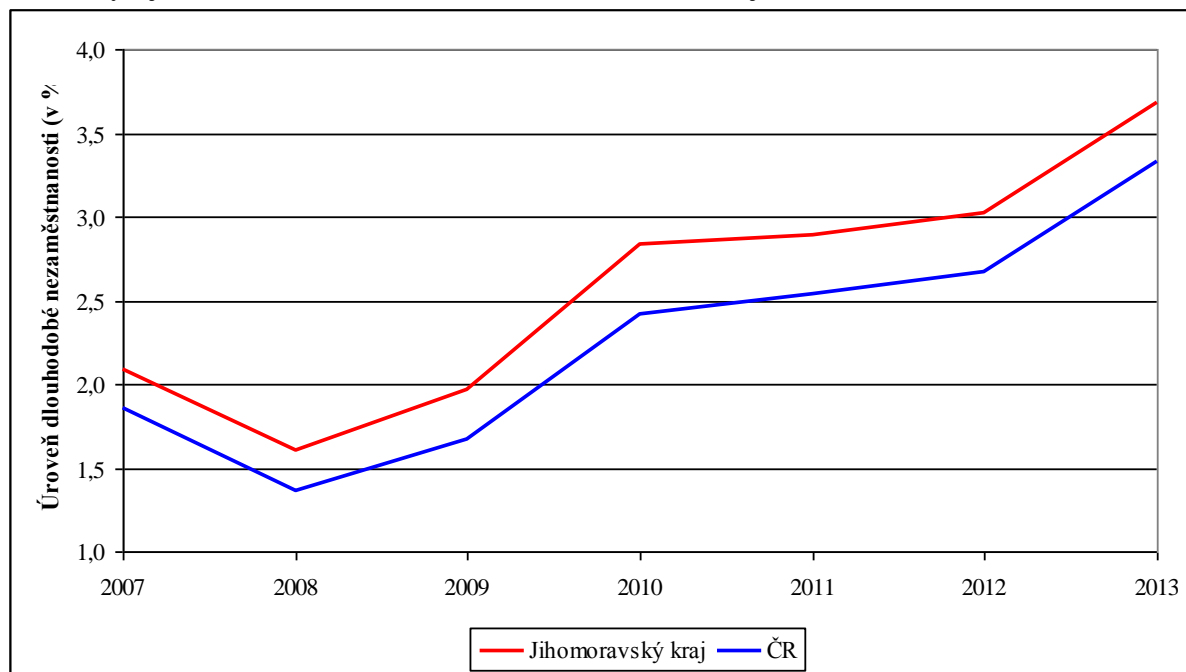
je patrné, že nezaměstnaní začali do evidence rapidně přibývat v posledním čtvrtletí roku 2008, neboť na jeho konci bylo krátkodobě nezaměstnaných 36,2 % a obdobně to bylo také ke konci let 2009 a 2010, kdy jejich podíl překračoval jednu třetinu a byl tak vyšší než podíl dlouhodobě nezaměstnaných. Průměrná délka evidence se pod vlivem vyšší fluktuace nezaměstnaných snížila až na 407 dní v roce 2009 a ještě v roce následujícím zůstala pod hranicí 500 dnů. V posledních třech letech však tento jev zvýšené přechodné nezaměstnanosti zeslábl a průměrná délka evidence se začala opět zvyšovat, takže na konci roku 2013 činila 561 dnů (v ČR 563 dnů).

Tab. 11: Struktura nezaměstnaných podle délky evidence v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	do 3 měsíců		3 - 6 měsíců		6 - 12 měsíců		nad 12 měsíců		celkem	prům. délka
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
2007	13 269	30,0	7 376	16,7	6 703	15,2	16 891	38,2	44 239	612
2008	15 601	36,2	8 184	19,0	6 241	14,5	13 037	30,3	43 063	522
2009	20 780	31,5	14 370	21,8	14 882	22,6	15 912	24,1	65 944	407
2010	23 003	33,2	11 975	17,3	11 550	16,7	22 814	32,9	69 342	444
2011	18 191	29,0	11 484	18,3	9 850	15,7	23 197	37,0	62 722	503
2012	17 996	27,1	12 283	18,5	12 046	18,1	24 110	36,3	66 435	514
2013	18 362	25,5	12 202	17,0	12 362	17,2	29 044	40,4	71 970	561

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014
prům. délka = průměrná délka evidence

Obr. 5: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji a ČR v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

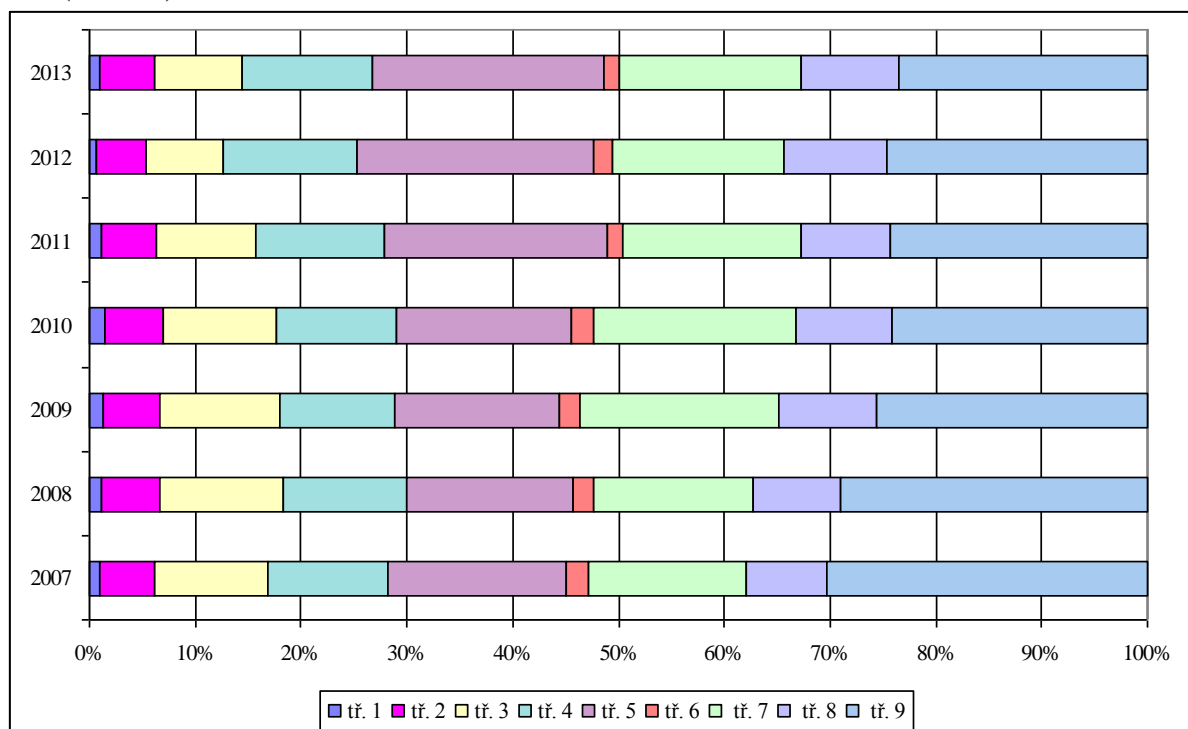

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014

Nepříznivý stav dlouhodobé nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji ve srovnání s celorepublikovým průměrem dokumentuje obrázek 5, který znázorňuje vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl osob evidovaných déle než 12 měsíců na počtu obyvatel ve věku 15 – 64 let) v letech 2007 až 2013. Situace v kraji byla po celé období horší než v ČR a rozdíly se prohloubily v letech 2010 až 2013, kdy se lišily již o 0,4 p.b. Od roku 2008, kdy byla úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti nejnižší, se v kraji zvýšila o 2,1 p.b., v ČR o 1,9 p.b.

Co se týká struktury uchazečů podle zaměstnání dle tříd KZAM, resp. od roku 2011 dle tříd CZ-ISCO, dlouhodobě nejvíce registrovaných nezaměstnaných náleží do kategorie pomocníků a nekvalifikovaných dělníků (9. třída) a jejich podíl vykazoval ve sledovaném období spíše klesající tendenci. Druhou a třetí nejčastější kategorií jsou pracovníci ve službách a prodeji (5. třída) a řemeslníci a opraváři (7. třída). Následují úředníci (4. třída) a obsluha strojů a zařízení včetně montérů (8. třída). Mírně klesá podíl registrovaných nezaměstnaných technických a odborných pracovníků (3. třída). V čase neměnný podíl 5 % připadá na specialisty (2. třída). Výčet zakončují uchazeči spadající do kategorií kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybolovu (6. třída) a zákonodárci a řídicí pracovníci (1. třída).

Obr. 6: Struktura uchazečů podle zaměstnání (KZAM / CZ-ISCO) v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014

Pozn.: Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO s účinností od 1. ledna 2011 nahradila rozšířenou Klasifikaci zaměstnání KZAM-R (vymezení hlavních tříd však zůstalo v podstatě zachováno).

3.3. Vybrané skupiny uchazečů o zaměstnání

Mezi rizikovou skupinu uchazečů o zaměstnání patří osoby se zdravotním postižením (OZP). Jejich počet se v letech 2007 až 2013 pohyboval na území Jihomoravského kraje v rozmezí 8,0 tis. až 9,3 tis. osob. Maximum bylo evidováno v roce 2010, minimum v roce 2012, ale během roku 2013 nedošlo k podstatné změně jejich počtu. Co se týče podílu těchto uchazečů ze všech uchazečů o zaměstnání, tak ten se od roku 2007, kdy zdravotně postižení tvořili téměř dvě pětiny uchazečů o zaměstnání, postupně snižoval. V roce 2013 pak činil 11,1 % (v ČR byla tato hodnota ještě nižší, a to 10,5 %). Mírně odlišné výsledky nabízí podíl registrovaných nezaměstnaných OZP na praceschopném obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let. Hodnota tohoto ukazatele činila na konci roku 2013 pro celou Českou republiku 0,9 %, v případě Jihomoravského kraje byla o 0,2 procentního bodu vyšší. Obzvláště nepříznivá situace panuje dlouhodobě v okrese Hodonín, kde tvoří osoby se zdravotním postižením

1,6 % obyvatel v produktivním věku, což je druhá nejvyšší hodnota mezi všemi okresy ČR (po okrese Bruntál).

Tab. 12: Vývoj počtu OZP a absolventů a mladistvých v evidenci úřadů práce v Jihomoravském kraji v letech 2007–2013 (k 31. 12.)

Rok	Počet uchazečů celkem	z toho OZP		z toho absolventi a mladiství	
		abs.	%	abs.	%
2007	44 239	8 665	19,6	2 920	6,6
2008	43 063	8 136	18,9	3 019	7,0
2009	65 944	9 046	13,7	4 730	7,2
2010	69 342	9 281	13,4	4 644	6,7
2011	62 722	8 187	13,1	4 461	7,1
2012	66 435	7 950	12,0	4 579	6,9
2013	71 790	7 984	11,1	5 139	7,2

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2014

Specifické postavení na trhu práce mají také čerství absolventi škol, tedy osoby, kterým od ukončení docházky do škol všech stupňů ještě neuplynuly dva roky, a mladiství, tedy osoby mladší 18 let (ti z celé skupiny tvoří průměrně zhruba pětinu). Absolventi škol se hlásí do evidence Úřadu práce ČR podle místa svého trvalého bydliště, tzn. že se mohou objevit jako nezaměstnaní v jiném okrese, než v jakém studovali. Mladí lidé bez praxe mívají často problémy uplatnit se hned po ukončení studia na trhu práce, neboť zaměstnavatelé je mnohdy považují za méně hodnotnou pracovní sílu, do níž se musí nejprve investovat. V případě nedostatku pracovních míst, se pravděpodobnost uplatnění ještě snižuje. Naopak pokud je kvalifikované volné pracovní síly nedostatek, směřují požadavky zaměstnavatelů i do řad absolventů škol bez praxe s pozitivním konstatováním, že absolventi jsou flexibilnější a adaptabilnější pracovní silou a zaměstnavatelé je mohou do budoucna ještě více rozvíjet.

Počet registrovaných nezaměstnaných absolventů a mladistvých se na území Jihomoravského kraje pohyboval v letech 2007 až 2013 od 2,9 tis. do 5,1 tis. osob. V letech ekonomicky příznivých jejich počet činil zhruba 3 tis., ale během roku 2009 skokově narostl o 1,7 tis. a v blízkosti hodnoty 4,5 tis. zůstal i na konci roku 2010 až 2012, kdežto v posledním roce opět vzrostl o téměř 600 osob (12,2 %). I v ČR došlo v posledním roce ke zvýšení počtu absolventů a mladistvých mezi nezaměstnanými, a to o 3,4 tis., což představovalo 9,5 %.

Podíl registrovaných nezaměstnaných absolventů a mladistvých na všech uchazečích byl vykazován v rozmezí od 6,6 % do 7,2 % (docházelo tedy jen k malým změnám). V porovnání s celorepublikovým průměrem (6,6 %) byl na konci roku 2013 tento podíl v Jihomoravském kraji o 0,6 procentního bodu vyšší. Co se týká podílu registrovaných nezaměstnaných absolventů a mladistvých na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let, jsou pozice Jihomoravského kraje a České republiky téměř vyrovnané (0,7 %, resp. 0,6 %). Na okresní úrovni je situace obzvlášť nepříznivá zejména na Znojemsku (třetí pozice mezi okresy ČR s hodnotou 0,9 %) a Hodonínsku (pátá pozice mezi okresy ČR s hodnotou 0,8 %).

Až do roku 2011 bylo možné sledovat také vývoj počtu cizinců působících na trhu práce v Jihomoravském kraji, a to prostřednictvím bulletinů vydávaných pravidelně Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí MPSV ČR. Poslední bulletin č. 28 však obsahoval data pouze k 31. 12. 2011 a další již nebyly vydány. Situaci cizinců na trhu práce v kraji bude tedy možné analyzovat pouze podle výsledků dotazníkového šetření (viz dále v kapitole 4).

3.4. Situace na trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2013

Základní charakteristiky trhu práce Jihomoravského kraje ke konci jednotlivých měsíců roku 2013 nabízí tabulka 13. Celkový počet uchazečů o zaměstnání v Jihomoravském kraji se v lednu zvýšil o více než 4 tis. (tj. o 6,4 %) a mírně vzrostl i během února. Od března klesal až do konce června, kdy jich bylo evidováno zhruba 63,5 tis. (tedy o 6,5 tis. více než před rokem, tj. 11,4 %). Po zbytek roku 2013 se už počet uchazečů o zaměstnání pouze zvyšoval (s výjimkou října; od července do října byl tento vývoj významně ovlivněn přílivem čerstvých absolventů škol, v posledních měsících roku pak útlumem sezónních prací). V prosinci 2013 tak bylo na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno opět více než 70 tis. osob, konkrétně téměř 72 tis., což bylo v dosavadní historii nejvíce a o 5,5 tis. (o 8,3 %) více než v roce předcházejícím.

Tab. 13: Vývoj základních charakteristik trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2013

Měsíc	Počet uchazečů				Volná místa	PNO (%)		
	celkem	ženy	absolventi	OZP		celkem	ženy	muži
prosinec 2012	66 435	32 386	4 579	7 950	2 289	8,1	8,1	8,2
leden	70 687	32 928	4 014	8 119	2 654	8,7	8,2	9,2
únor	71 215	33 053	4 022	8 129	2 712	8,8	8,3	9,3
březen	69 491	32 710	4 059	8 080	3 337	8,6	8,2	9,0
duben	66 273	31 925	3 893	7 919	3 323	8,2	8,0	8,4
květen	64 150	31 462	3 718	7 811	3 054	7,9	7,9	8,0
červen	63 527	31 561	2 975	7 817	2 737	7,8	7,8	7,7
červenec	64 813	32 995	3 216	7 850	2 750	8,0	8,2	7,7
srpen	65 030	33 212	3 691	7 889	2 974	8,0	8,3	7,7
září	65 727	33 395	5 046	7 780	2 940	8,1	8,3	7,9
říjen	65 325	33 138	4 955	7 753	2 901	8,0	8,3	7,8
listopad	67 337	33 736	4 836	7 899	2 641	8,3	8,4	8,2
prosinec	71 970	34 775	4 773	7 984	2 262	8,9	8,7	9,1

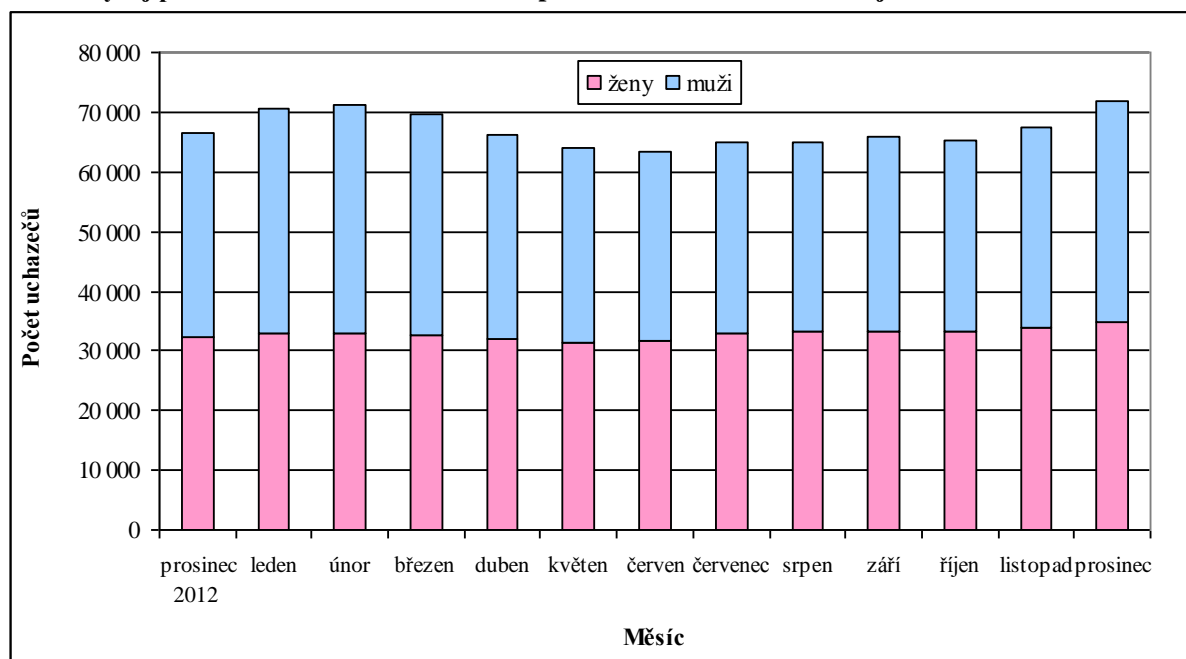
Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2013, 2014

PNO – podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let

Zajímavý výsledek přináší srovnání podle pohlaví. Zatímco od ledna do června 2013 převažovali mezi uchazeči o zaměstnání muži, od července do listopadu 2013 to byly ženy a v prosinci 2013 opět muži (převaha mužů v evidenci trvala o dva měsíce déle než v roce 2012 – tehdy převažovaly ženy již od května). Tento jev lze vysvětlit sezónními pracemi, které ve větší míře probíhají právě od května do listopadu (tj. v teplejší části roku) a uplatnění v nich nacházejí především muži, jelikož se často jedná o fyzicky namáhavější práci. Co se však týká absolutních hodnot, tak v roce 2013 byl nejvyšší počet žen mezi uchazeči o práci v prosinci (34,8 tis. osob), zatímco nejnižší v květnu (31,6 tis. osob). Rozdíl se tedy pohybuje kolem 3,2 tis. osob.

Zároveň je možné podotknout, že ukazatel podílu žen na všech uchazečích o zaměstnání se liší od podílu nezaměstnaných žen na všech ženách ve věku 15 – 64 let (ta byla nižší než v případě mužů do května 2013 a pak opět v prosinci).

Obr.7: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání dle pohlaví v Jihomoravském kraji v roce 2013

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2013, 2014

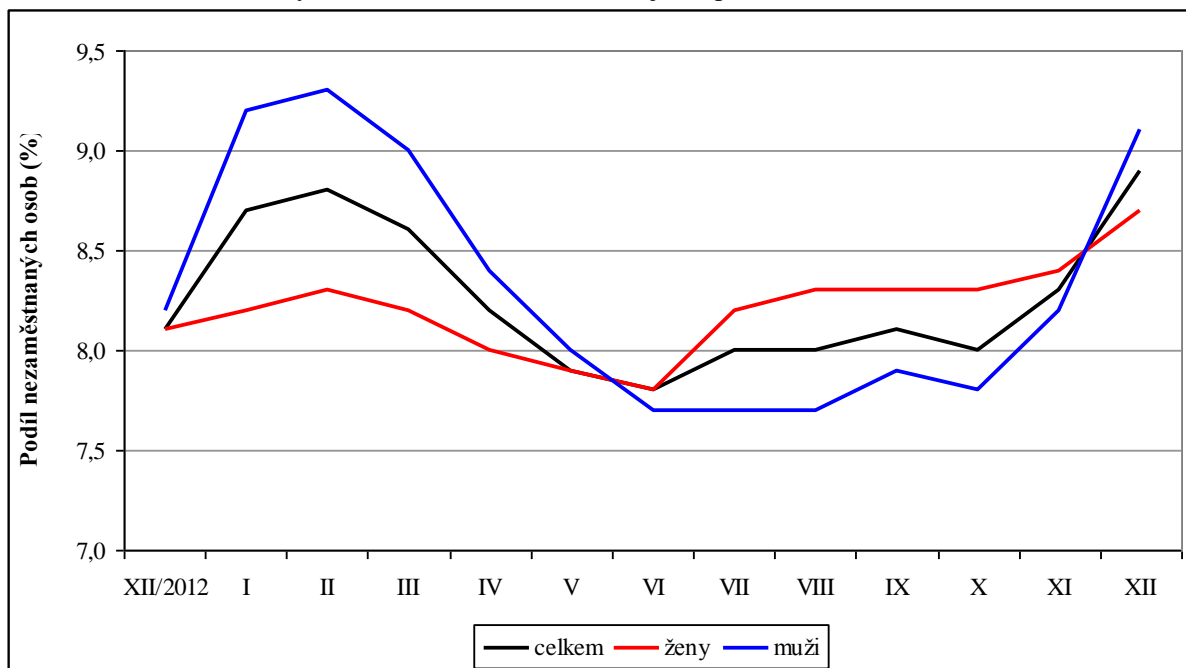
V průběhu prvního pololetí 2013 docházelo nejen ke snižování celkového počtu uchazečů o zaměstnání, ale rovněž k poklesu počtu absolventů škol, a to až pod hranici 3 tis., což je logický vývoj, protože (alespoň někteří) absolventi postupně nacházeli zaměstnání s tím, jak se prodlužovala doba od jejich ukončení studia v letech 2011 a 2012. Minima v počtu evidovaných absolventů bylo dosaženo v červnu (3,0 tis.), zatímco maxima v září (5,1 tis.), kdy na trh práce vstoupili čerství absolventi z roku 2013. Do konce roku 2013 se počet registrovaných nezaměstnaných absolventů snížil pouze minimálně a neklesl pod hranici 4,7 tis. osob. Podíl absolventů na celkovém stavu uchazečů se po celý rok pohyboval od 4,7 % (červen) do 7,7 % (září).

Počet osob se zdravotním postižením (OZP) se v průběhu roku 2013 téměř neměnil – během dubna klesl pod hranici 8 tis. a těsně pod ní zůstal až do konce roku. Svého minima dosáhl v říjnu (7,8 tis. osob), kdežto nejvyšší hodnoty bylo dosaženo již v únoru, a to 8,1 tis. osob. Pokles jejich počtu v evidenci úřadů práce však byl méně intenzivní než v případě všech uchazečů, takže se jejich podíl na celkovém počtu uchazečů mírně zvýšil, ale na druhé straně nebyl příliš ovlivněn sezónními výkyvy, takže se pohyboval relativně stabilně mezi 11,1 % a 12,3 %, přičemž nejnižší hodnoty byly dosaženy na konci roku 2013, zatímco nevyšší v období od května do srpna 2013.

Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu Jihomoravského kraje ve věku 15 – 64 let se během roku 2013 pohybovala mezi 7,8 % (červen) a 8,9 % (prosinec 2013), ale byla stále vyšší než celorepublikový průměr. Sezónní charakter vývoje je typický pro většinu oblastí ČR a souvisí s přibývajícím množstvím pracovních příležitostí v zemědělské výrobě, ve stavebnictví a cestovním ruchu v průběhu jarních a letních měsíců a s jejich nedostatkem na podzim a v zimě. Tak tomu bylo i v roce 2013, přestože zimní období bylo velmi příznivé pro stavební výrobu. Podíl nezaměstnaných žen na celkovém počtu žen ve věku 15 – 64 let byl v Jihomoravském kraji v první polovině roku podprůměrný, naopak u mužů nadprůměrný, ve druhé polovině roku se situace obrátila a prosinec byl opět ve znamení nadprůměrné nezaměstnanosti mužů. Zatímco v lednu a únoru 2013 činil rozdíl mezi nezaměstnaností mužů

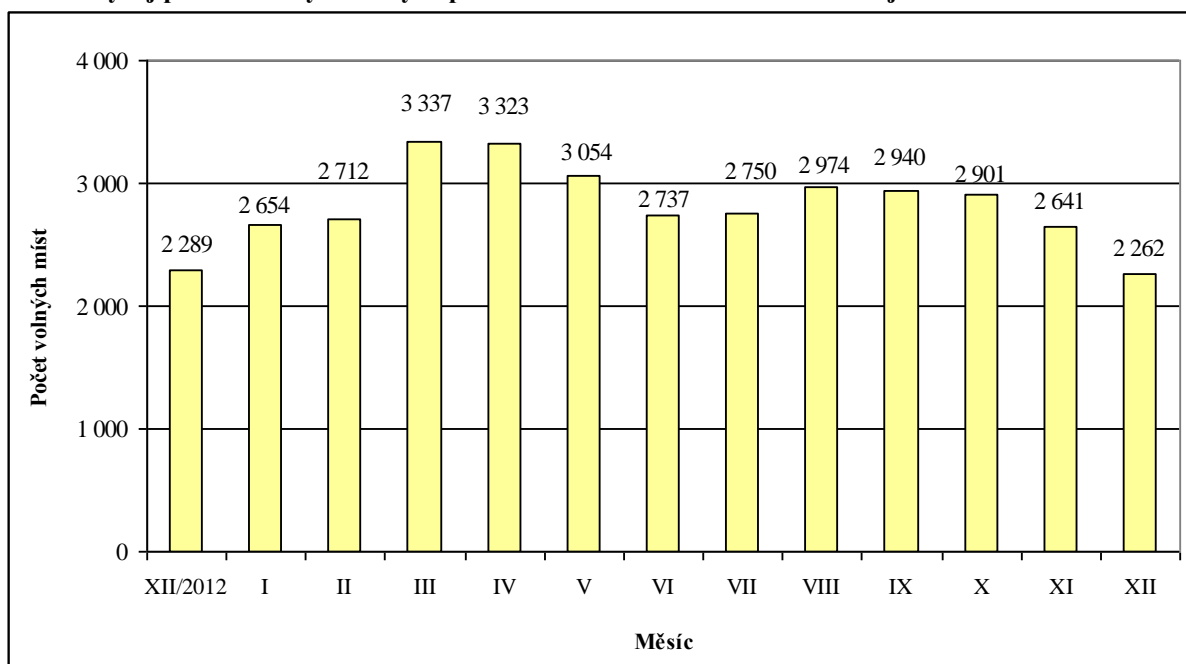
a žen 1,0 procentního bodu, tak v květnu a v červnu to byly rozdíly téměř zanedbatelné (0,1 procentního bodu).

Obr.8: Podíl nezaměstnaných osob v Jihomoravském kraji dle pohlaví v roce 2013

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2013, 2014

Obr. 9: Vývoj počtu hlášených volných pracovních míst v Jihomoravském kraji v roce 2013

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2013, 2014

Během roku 2013 lze určitou sezónnost sledovat také z hlediska počtu hlášených volných pracovních míst. Maxima bylo během první poloviny roku, kdy počet hlášených míst tradičně přibývá, dosaženo v březnu (3,3 tis. míst), ve druhé polovině roku pak v srpnu (3,0 tis.) a minima v prosinci (2,3 tis. míst). Opět je však nutné zdůraznit, že již druhý rok byla v platnosti novela zákona o zaměstnanosti, která zrušila povinnost zaměstnavatelů hlásit

Úřadu práce ČR volná pracovní místa. Zlepšující se situaci na trhu práce lze tedy dle vývoje počtu hlášených pracovních míst na úřadech práce jen těžko sledovat.

Stav základních charakteristik trhu práce v okresech Jihomoravského kraje na konci let 2012 a 2013 zachycuje následující tabulka. Meziročně došlo k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání ve všech okresech, nejvýrazněji v okrese Brno-venkov (o 13,7 %) a Brno-město (o 12,0 %). Tomu odpovídal i vývoj ukazatele PNO, který se rovněž všude zvýšil, nejzřetelněji opět v okresech Brno-město (o 1,1 p.b.) a Brno-venkov (0,8 p.b.), ale také v okrese Hodonín (o 0,8 p.b.).

Tab. 14: Vybrané charakteristiky trhu práce v okresech Jihomoravského kraje k 31. 12. 2012 a 31. 12. 2013

Území	31. 12. 2012				31. 12. 2013			
	Uchazeči	VPM	U/VPM	PNO	Uchazeči	VPM	U/VPM	PNO
Blansko	5 222	190	27,5	7,0	5 621	297	18,9	7,6
Brno-město	20 154	767	26,3	7,6	22 574	390	57,9	8,7
Brno-venkov	8 826	551	16,0	6,3	10 032	481	20,9	7,1
Břeclav	7 055	144	49,0	8,6	7 322	289	25,3	9,1
Hodonín	12 288	247	49,7	11,0	12 953	258	50,2	11,8
Vyškov	4 324	155	27,9	6,8	4 586	257	17,8	7,3
Znojmo	8 566	235	36,5	10,9	8 882	290	30,6	11,4
Jihomoravský kraj	66 435	2 289	29,0	8,1	71 970	2 262	31,8	8,9
Česká republika	545 311	34 893	15,6	7,4	596 833	35 178	17,0	8,2

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa v ČR k 31. 12. 2012 a 2013, SSZ MPSV ČR, 2013, 2014
VPM - volná pracovní místa, U/VPM - počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo, PNO - podíl nezaměstnaných osob

Zvýšení počtu hlášených volných pracovních míst mezi roky 2012 a 2013 bylo zaznamenáno ve všech okresech kromě města Brna a okresu Brno-venkov. V okrese Břeclav se počet míst dokonce meziročně zdvojnásobil a více než 50% nárůst byl zaznamenán také v okrese Vyškov a Blansko. Přesto ani v jednom z těchto tří okresů nepřekročil počet míst hodnotu 300, takže stále nejvíce míst bylo hlášeno v Brně a jeho okolí. Přesto právě v Brně vzrostla hodnota ukazatele „počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo“ nejvýrazněji – z 26,3 na konci roku 2012 na 57,9 na konci roku 2013. Více než 50 uchazečů připadalo na jedno hlášené místo také v okrese Hodonín. Přes významný pokles zůstala stále vysoká hodnota tohoto ukazatele v okrese Znojmo a Břeclav. Méně než 20 nezaměstnaných, tedy zhruba stejně jako na úrovni celé ČR, vycházelo na jedno pracovní místo pouze v okresech Blansko a Vyškov.

3.5. Situace na trhu práce ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností

Vypracování zprávy z průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji ke konci roku 2013 opět negativně ovlivnila integrace informačních systémů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, která zapříčinila redukci dostupného množství statistických informací do úrovně nižších územních celků než okresů. Za pomoci Úřadu práce ČR, resp. jeho krajské pobočky v Brně a kontaktních pracovišť v Jihomoravském kraji však byla získána alespoň data k 31. 3. 2014, z nichž mohly být vypočteny základní charakteristiky o trhu práce do úrovně správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále SO ORP), a to počet uchazečů o zaměstnání, podíl nezaměstnaných osob (PNO), počet volných pracovních míst, počet uchazečů připadajících na

jedno volné pracovní místo, podíl absolventů škol a podíl osob se zdravotním postižením na celkovém počtu nezaměstnaných.

Během ekonomické krize (od 31. 12. 2008) do konce března 2014 došlo ke zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání ve všech 21 SO ORP Jihomoravského kraje. Největší relativní nárůst nastal u těch obvodů, které na konci roku 2008 vykazovaly spíše příznivé podmínky na trhu práce, neboť podíl nezaměstnaných osob v nich nepřekračoval hranici 4 %. K více než zdvojnásobení počtu uchazečů došlo u šesti obvodů, a to Kuřim, Pohořelice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov a Židlochovice. Méně než 1,5krát vzrostl počet nezaměstnaných u problémových mikroregionů Znojmo, Kyjov a také Veselí nad Moravou. Tyto obvody na konci roku 2008 vykazovaly PNO ve výši 7 % a více.

Tab. 15: Základní charakteristiky trhu práce v SO ORP v Jihomoravském kraji k 31. 3. 2014

Název ORP	Počet uchazečů	Počet volných míst	PU/VPM	PNO	Podíl absolventů	Podíl OZP	Podíl 12+	MDN
Blansko	2 715	205	13,2	6,8	7,4	15,2	38,3	2,7
Boskovice	2 923	171	17,1	8,3	6,2	15,8	45,6	3,8
Brno	23 238	992	23,4	8,5	4,2	8,4	46,0	4,0
Břeclav	3 778	309	12,2	8,9	6,3	11,1	37,8	3,4
Bučovice	913	16	57,1	8,0	5,0	10,1	39,5	3,3
Hodonín	5 772	177	32,6	13,3	5,1	13,9	47,3	6,3
Hustopeče	2 046	97	21,1	8,2	6,1	11,4	35,8	3,0
Ivančice	1 480	303	4,9	8,9	8,2	16,1	41,6	3,7
Kuřim	1 166	99	11,8	7,9	5,7	11,1	38,7	3,1
Kyjov	4 135	82	50,4	10,2	6,1	13,0	43,3	4,7
Mikulov	1 399	68	20,6	9,9	5,9	13,0	39,6	4,0
Mor. Krumlov	1 658	25	66,3	10,7	6,9	11,5	39,7	4,3
Pohořelice	900	58	15,5	9,6	4,6	13,6	33,6	3,2
Rosice	1 304	59	22,1	7,8	5,2	12,7	38,3	3,0
Slavkov u B.	938	32	29,3	6,0	6,7	14,2	28,9	1,8
Šlapanice	2 537	121	21,0	5,9	6,2	9,9	33,3	2,0
Tišnov	1 557	43	36,2	7,8	7,8	17,1	40,8	3,2
Veselí n. M.	3 010	122	24,7	10,9	4,5	13,7	41,3	4,6
Vyškov	2 614	165	15,8	7,0	5,7	12,5	38,1	2,8
Znojmo	7 677	264	29,1	12,1	5,8	8,5	38,0	4,6
Židlochovice	1 386	73	19,0	6,5	7,0	10,0	29,9	2,0
Jihomoravský kraj	73 146	3 481	21,0	8,9	5,4	11,1	41,7	3,8

Pramen: Úřad práce ČR - krajská pobočka v Brně, 2014

Přestože v celém Jihomoravském kraji klesl od konce roku 2008 počet volných míst zhruba na dvě pětiny, byly i také SO ORP, ve kterých se počet hlášených míst zvýšil, a to Ivančice (o více než polovinu), Břeclav, Mikulov a Veselí nad Moravou. V Brně klesl na třetinu a největší úbytek (na čtvrtinu a méně) zaznamenaly SO ORP Bučovice, Rosice (na necelou desetinu) a Tišnov.

Na konci března 2014 byla situace na trhu práce složitá především v SO ORP Hodonín - obvod patří tradičně k problémovým regionům stejně jako SO ORP Znojmo, kde se situace zlepšuje pouze s příchodem sezónních prací v zemědělství a v cestovním ruchu. Hodnoty počtu nezaměstnaných osob se přes 10 % dostaly také v SO ORP Veselí nad Moravou, Moravský Krumlov a Kyjov. Na opačné straně spektra stály SO ORP z okresu Brno-venkov a

Vyškov, a to Šlapanice, Slavkov u Brna, Židlochovice, Vyškov a také SO ORP Blansko měly maximálně 7 % nezaměstnaných osob. Město Brno vykazovalo pouze mírně podprůměrnou hodnotu PNO (8,5 %)

Další SO ORP se potýkaly s nedostatkem volných pracovních míst. Extrémní hodnoty ukazatele počet uchazečů na jedno volné pracovní místo vykázaly především obvody Moravský Krumlov, Bučovice a Kyjov (vždy více než 50), více než 30 uchazečů připadalo na jedno hlášené pracovní místo také na Tišnovsku a Hodonínsku. Rovněž Brno, přestože zde byla evidována více než čtvrtina všech míst v kraji, vykazovalo nadprůměrnou hodnotu sledovaného ukazatele (23,4 uchazečů o jedno místo). Méně než 15 uchazečů na jedno volné pracovní místo vycházelo pouze v obvodech Blansko, Břeclav, Kuřim a Ivančice (4,9).

Podstatné změny v nezaměstnanosti nastaly také v případě některých skupin uchazečů o zaměstnání často problematicky umístitelných na trhu práce. Počet absolventů během sledovaného období vzrostl ve všech SO ORP s výjimkou Veselí nad Moravou. Počet absolventů v evidenci úřadů práce se více než zdvojnásobil v obvodech Blansko, Brno, Ivančice, Kuřim, Pohořelice, Šlapanice a Židlochovice. Jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se však v celku snížil. Nejvyšší hodnoty na konci března 2014 vykázaly obvody Ivančice (8,2 %), Tišnov a Blansko (vždy nad 7 %), nejnižší pak Brno, Pohořelice a Veselí nad Moravou (méně než 5 %).

Během ekonomické krize velmi podstatně vzrostl počet osob nezaměstnaných déle než rok, tedy dlouhodobě nezaměstnaných. V celém kraji se jejich počet zvýšil více než 2,3krát a v 8 mikroregionech i více než třikrát, z toho nejvíce v SO ORP Kuřim (více než pětkrát) a Slavkov u Brna (více než čtyřikrát). Jejich podíl na celkové nezaměstnanosti v kraji se zvýšil z 30 % na více než 40 %, přičemž nadprůměrné hodnoty vykázalo především město Brno (46,0 %) a více než 45 % těchto osob bylo evidováno také v SO ORP Hodonín a Boskovice. I v roce 2008 mělo Brno největší podíl dlouhodobě nezaměstnaných, nicméně ten činil pouze 35,2 %. V závislosti na růstu počtu dlouhodobě nezaměstnaných rostla i míra dlouhodobé nezaměstnanosti, tedy podíl uchazečů evidovaných déle než rok na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 - 64 osob. V Jihomoravském kraji se v daném období více než zdvojnásobila (z 1,6 % na 3,8 %) a zatímco na počátku krize byla její hodnota nad 2 % vykázána pouze u čtyř SO ORP (Hodonín, Kyjov, Veselí nad Moravou a Znojmo), v březnu 2014 pouze tři obvody měly 2% a menší míru dlouhodobé nezaměstnanosti (Slavkov u Brna, Šlapanice a Židlochovice). Extrémní hodnoty si udrželo Hodonínsko (6,3 %) a více než 4 % dlouhodobě nezaměstnaných měly i obvody Kyjov, Moravský Krumlov, Znojmo a Veselí nad Moravou.

Na druhé straně se téměř nezměnil počet osob se zdravotním postižením evidovaných na úřadech práce - jak na konci roku 2008, tak v březnu 2014 mírně překračoval hranici 8 tis. Přesto v některých mikroregionech došlo k nárůstu počtu těchto osob více než 1,5krát, a to v SO ORP Kuřim, Pohořelice (více než dvojnásobek) a Slavkov u Brna. Relativní podíl OZP na celkovém počtu uchazečů se výrazně snížil, a to ve všech SO ORP. Méně než desetinu tvoří nyní zdravotně postižení v obvodech Brno, Šlapanice a Znojmo. Více než 15 % pouze v obvodech Veselí nad Moravou (17,1 %), Ivančice, Blansko a Boskovice (v roce 2008 byla hodnota pod 15 % výjimkou - byla pouze v SO ORP Znojmo).

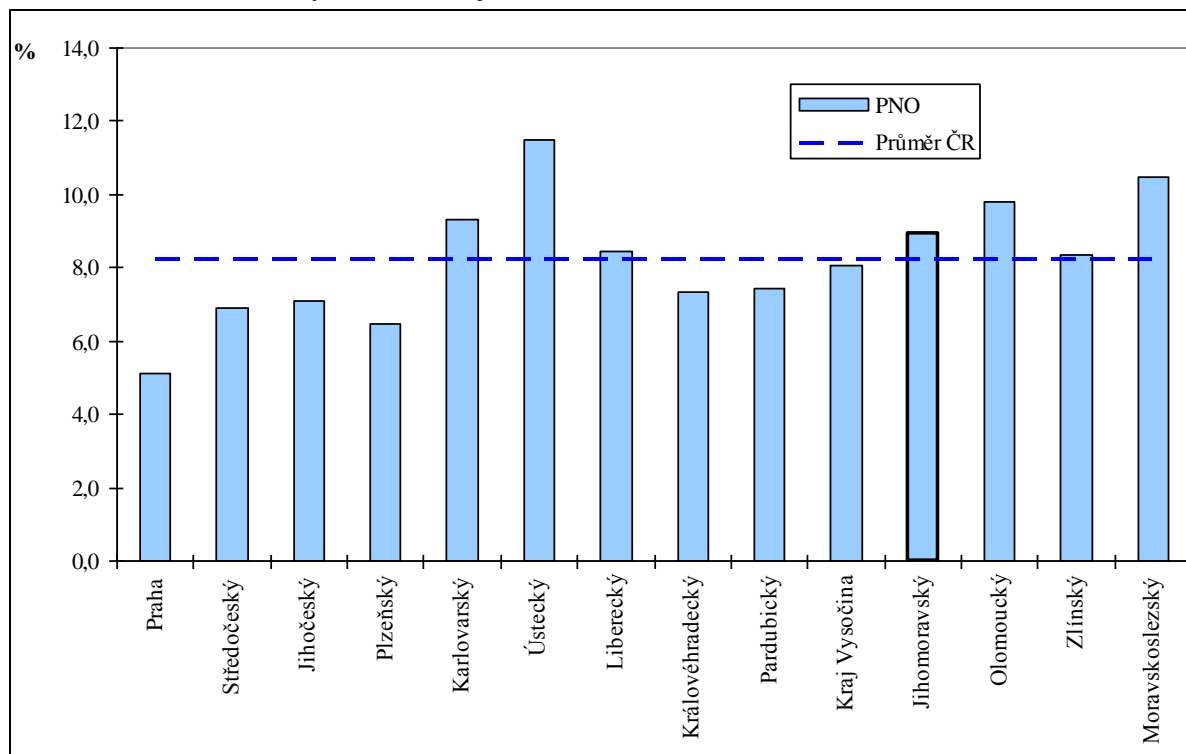
Při souhrnné vyhodnocení všech výše uvedených relativních ukazatelů lze definovat tři hlavní skupiny SO ORP:

1. Správní obvody s problematickou situací na trhu práce - Hodonín, Moravský Krumlov, Kyjov, Znojmo a Veselí nad Moravou. Vykazují především vysoké hodnoty ukazatele PNO, málo volných pracovních míst a vysokou míru dlouhodobé nezaměstnanosti.
2. Správní obvody s příznivými ukazateli trhu práce - Slavkov u Brna, Vyškov, Šlapanice, Židlochovice, Blansko. Jde o SO ORP v zázemí Brna, případně v blízkosti dálnice D1.
3. Správní obvody s průměrnými charakteristikami trhu práce - ostatní SO ORP včetně Brna.

3.6. Postavení Jihomoravského kraje v mezikrajovém srovnání k 31. 12. 2013

Na závěr této kapitoly je zařazeno několik srovnání Jihomoravského kraje s ostatními kraji ČR, resp. s celorepublikovým průměrem, protože jediné tak je možné říci, zda jsou vykazované hodnoty jednotlivých ukazatelů z oblasti trhu práce vysoké či nízké. Na konci roku 2013 převyšoval podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let v Jihomoravském kraji (8,9 %) průměr ČR (8,2 %) spolu s dalšími šesti kraji, z toho čtyři vykazovaly ještě vyšší nezaměstnanost než studovaný kraj (Ústecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Karlovarský). Naopak nejnižší podíly nezaměstnaných osob zaznamenaly hlavní město Praha a kraje Plzeňský, Středočeský a Jihočeský kraj.

Obr.10: Podíl nezaměstnaných osob v krajích ČR k 31. 12. 2013

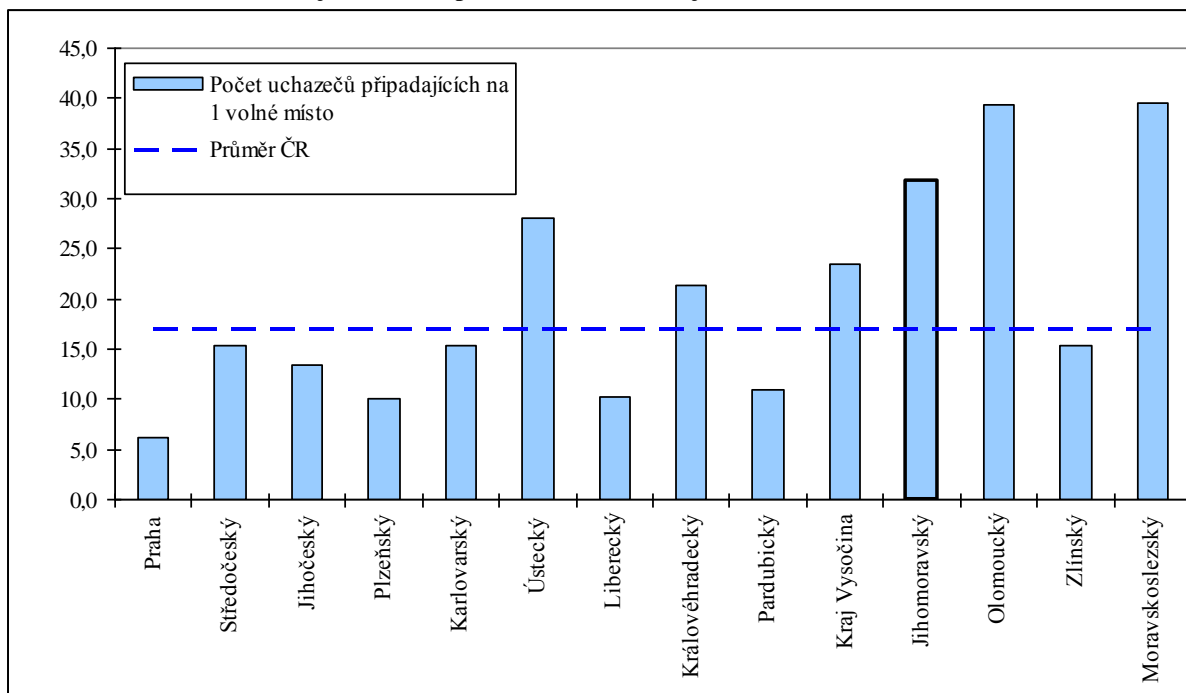
Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31. 12. 2013, SSZ MPSV ČR, 2014

Velmi podobně vypadá i srovnání počtu uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo – Jihomoravský kraj s 31,8 uchazeči na jedno místo zaujímal třetí nejhorší pozici po Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Průměrná republiková hodnota byla překročena také v kraji Ústeckém, Královéhradeckém a na Vysočině.

V případě průměrné délky evidence uchazečů o zaměstnání se Jihomoravský kraj (561 dnů) nachází těsně pod republikovým průměrem (563 dnů). Tuto hodnotu překročily 4 kraje – Moravskoslezský, Ústecký, Karlovarský a Olomoucký; Kraj Vysočina vykázal průměrnou hodnotu. Pouze uchazeči v Praze se v evidenci zdržují v průměru kratší dobu než 400 dnů.

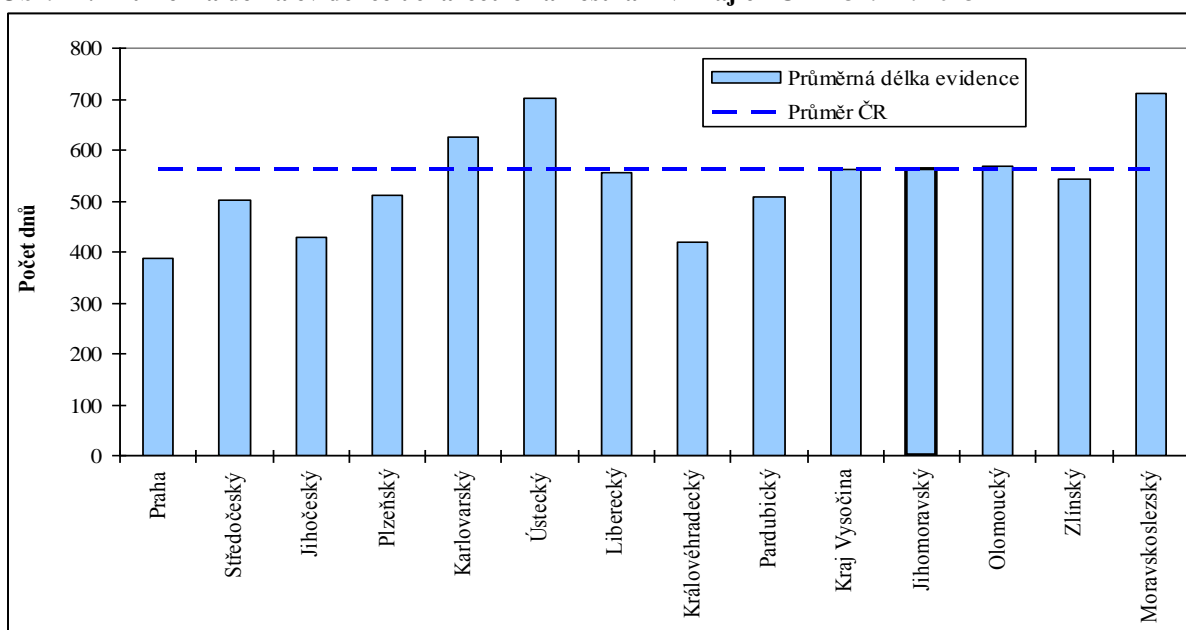
Co se týče míry dlouhodobé nezaměstnanosti, tak už bylo zmíněno, že v Jihomoravském kraji (3,7 %) přesahuje průměr České republiky (3,3 %). Dalších pět krajů zaznamenalo nadprůměrnou úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti, a to opět kraje Ústecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Karlovarský a také Liberecký. Do 2 % se míra dlouhodobé nezaměstnanosti na konci roku 2013 udržela pouze na území hlavního města Prahy.

Obr. 11: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v krajích ČR k 31. 12. 2013

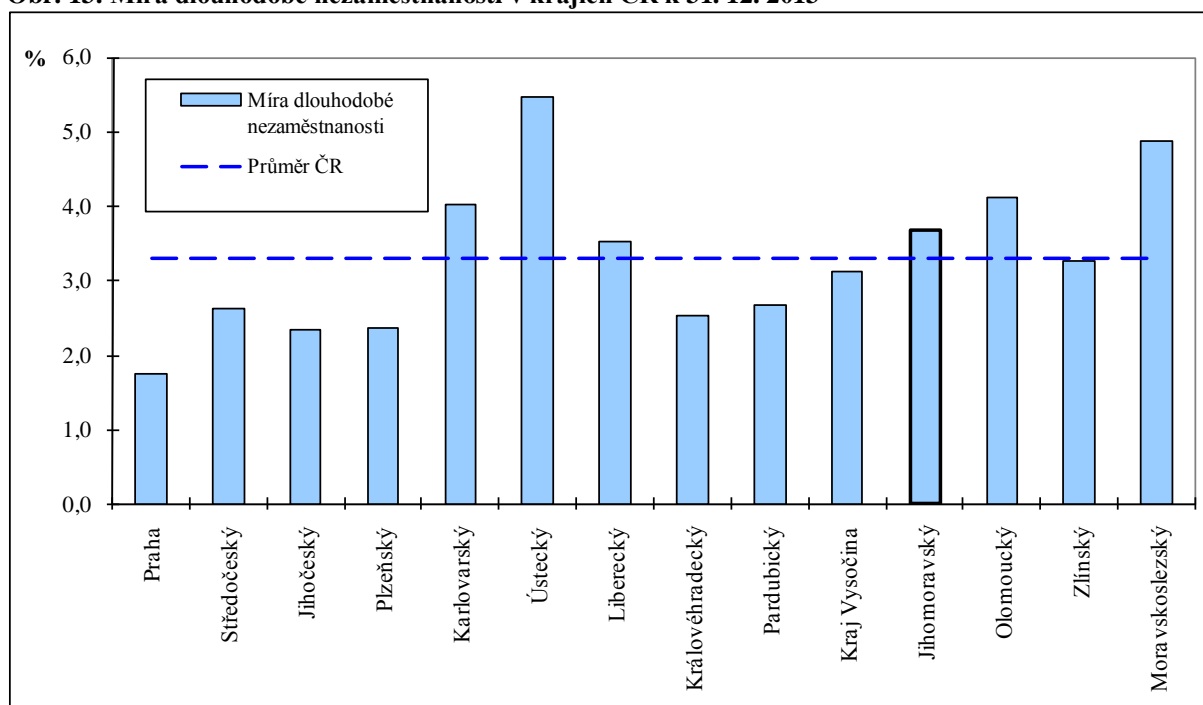
Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31. 12. 2013, SSZ MPSV ČR, 2014

Obr. 12: Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání v krajích ČR k 31. 12. 2013

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31. 12. 2013, SSZ MPSV ČR, 2014

Obr. 13: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v krajích ČR k 31. 12. 2013

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa k 31. 12. 2013, SSZ MPSV ČR, 2014

V rámci interpretace mezikrajového srovnání lze říci, že Jihomoravský kraj v podstatě přesahuje ve všech ukazatelích celorepublikový průměr (pouze v jednom případě je situace zhruba totožná). Průměrně se Jihomoravský kraj pohybuje na pátém místě za Ústeckým, Moravskoslezským, Olomouckým a Karlovarským krajem (všechny čtyři regiony leží ve strukturálně postižených oblastech severních Čech či severní Moravy). Ve srovnání s koncem roku 2012 se situace příliš nezměnila.

4. Výsledky dotazníkového šetření

4.1. Hlavní parametry provedeného průzkumu

Jak již bylo v úvodu zmíněno, v prvním čtvrtletí 2014 organizoval Jihomoravský kraj zastoupený Krajským úřadem Jihomoravského kraje ve spolupráci s Úřadem práce České republiky, krajskou pobočkou v Brně dotazníkové šetření pod názvem „Průzkum zaměstnanosti Jihomoravského kraje k 31. 12. 2013“. Již podvanácté se tedy uskutečnilo dotazníkové šetření, které mělo opět za cíl upřesnit stávající databázi ekonomických subjektů působících na území Jihomoravského kraje, charakterizovat strukturu zaměstnanosti a také zjistit, jaký je očekávaný vývoj zaměstnanosti do konce roku 2014 a postihnout tímto způsobem úvahy zaměstnavatelů o svém budoucím podnikání v Jihomoravském kraji v roce, pro který jsou již očekávány pozitivní vývojové tendence české ekonomiky.

Ze strany krajské pobočky Úřadu práce ČR bylo obesláno celkem téměř 4 tis. subjektů a návratnost činila zhruba 3 tis. dotazníků. Podobně jako v loňském šetření byla dodána řada dotazníků duplicitně, tedy dva dotazníky za jeden subjekt (např. byl dotazník zaslán jak elektronicky prostřednictvím formuláře zveřejněného na stránkách Jihomoravského kraje, tak písemnou formou nebo datovou schránkou). Tyto dotazníky byly vyřazeny (jednalo se tentokrát o 120 dotazníků, tedy o 23 více než při šetření v roce 2013). Dále byly od firem dodány některé dotazníky, které postihovaly zaměstnanost firmy v jiném kraji a údaje za Jihomoravský kraj byly nulové. Takovýchto dotazníků bylo deset a byly rovněž vyřazeny. Oproti loňskému šetření přibylo do databáze více než 300 nových záznamů, ale na druhé straně téměř 700 firem, které zaslaly své údaje v roce 2013, již v roce 2014 dotazník nedoručily. Celkový počet analyzovaných záznamů tedy činil 2 845, což bylo o 341 méně než v předchozím roce.

Avizovaných 2 845 subjektů zaměstnávalo k 31. 12. 2013 celkem 217 364 osob. Dotazníkovým šetřením bylo tedy postiženo o 11 tis. pracujících méně než v roce předchozím (228 368 osob). Ve všech okresech Jihomoravského kraje došlo oproti loňskému šetření k poklesu počtu šetřených firem a s výjimkou okresu Blansko i k poklesu počtu pracovníků zahrnutých do dotazníkového šetření. Zvýšil se podíl firem s více než 20 zaměstnanci na celkovém počtu subjektů (z 68,6 % na 71,6 %) a počet zaměstnanců v těchto firmách představoval 96,1 % všech šetřených pracujících.

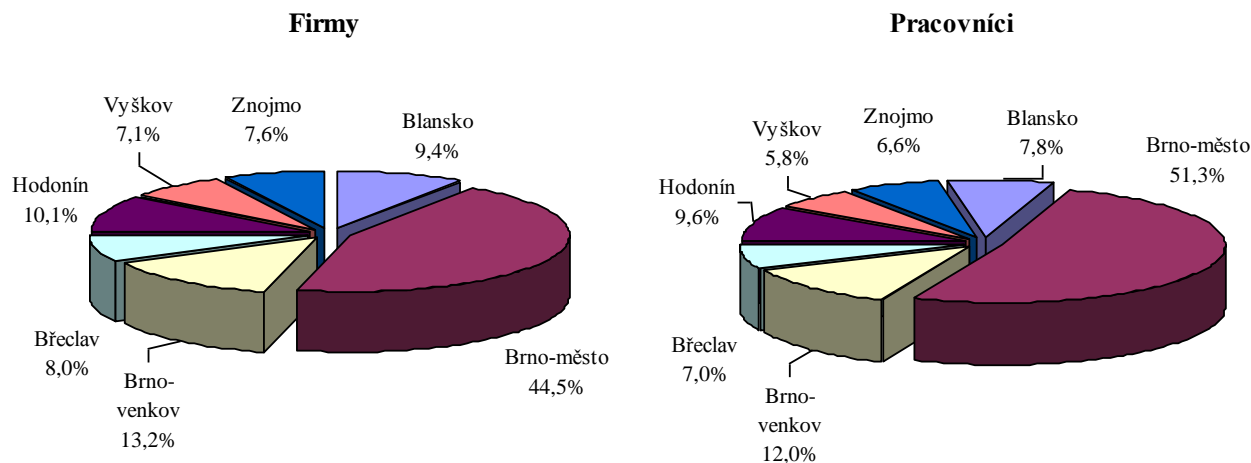
Tab. 16: Struktura ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ a počet jejich pracovníků v okresech Jihomoravského kraje

Území	Počet organizací		Počet pracovníků	
	celkem	20 a více prac.	celkem	20 a více prac.
Blansko	267	190	16 943	16 209
Brno-město	1 266	899	111 459	107 180
Brno-venkov	376	272	26 064	24 998
Břeclav	228	140	15 224	14 427
Hodonín	288	232	20 805	20 278
Vyškov	203	140	12 585	11 973
Znojmo	217	163	14 284	13 839
Jihomoravský kraj	2 845	2 036	217 364	208 904

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Podíl ekonomických subjektů dle okresů Jihomoravského kraje ukazuje na výraznou dominanci okresu Brno-město, v němž je jich lokalizována téměř polovina (44,5 %) a zároveň více než polovina (51,3 %) zjištěného počtu zaměstnaných osob.

Obr. 14: Podíl firem a zaměstnanců účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ podle okresů

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Výsledky dotazníkového šetření dovolují orientačně odhadnout i sektorovou strukturu zaměstnanosti do úrovně jednotlivých okresů Jihomoravského kraje. Z níže uvedené tabulky vyplývá, že primární a terciární sektor dosahuje v kraji o něco nižších hodnot než dle výsledků VŠPS (2,9 % a 61,8 % v kraji), kdežto sekundární sektor o něco vyšších (dle VŠPS 35,3 %), ale rozdíly jsou velmi malé a v podstatě potvrzují, že VŠPS lze do úrovně krajů používat k analýze zaměstnanosti dle hlavních sektorů ekonomiky.

Tab. 17: Zaměstnanost v hlavních sektorech ekonomiky kraje dle „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ podle okresů

Území	Základní sektory ekonomiky					
	I. sektor		II. sektor		III. sektor	
	počet	%	počet	%	počet	%
Blansko	1 031	6,1	9 147	54,0	6 765	39,9
Brno-město	39	0,0	26 093	23,4	85 327	76,6
Brno-venkov	757	2,9	15 681	60,2	9 626	36,9
Břeclav	454	3,0	7 460	49,0	7 310	48,0
Hodonín	1 099	5,3	9 971	47,9	9 735	46,8
Vyškov	674	5,4	7 241	57,5	4 670	37,1
Znojmo	1 239	8,7	5 702	39,9	7 343	51,4
Jihomoravský kraj	5 293	2,4	81 295	37,4	130 776	60,2

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Ve všech okresech kraje s výjimkou Brna-města bylo zastoupení primárního sektoru nadprůměrné a primér měl silné zastoupení především v okrese Znojmo. Výrazné rozdíly mezi okresy Jihomoravského kraje jsou zřejmé z hlediska sekundárního sektoru ekonomiky: zatímco v Brně je soustředěna v průmyslu a stavebnictví jen necelá čtvrtina z celkového počtu zaměstnanců a v okrese Znojmo tvoří tento sektor zhruba dvě pětiny celkové zaměstnanosti, v okrese Brno-venkov přesahuje hranici 60 % a nadpoloviční zastoupení sekundéru vykázal

také okres Vyškov a Blansko. Terciární sektor naopak jasně dominuje ve městě Brně, kde dle dotazníkového šetření pracovaly na konci roku 2013 více než tři čtvrtiny (76,6 %) všech pracujících. V okrese Znojmo dosahoval podíl sektoru služeb na celkové zaměstnanosti poloviny (51,4 %), v ostatních okresech ji již nepřekročil. Nejnížší podíly osob zaměstnaných v terciéru zaznamenaly okresy Brno-venkov (36,9 %) a Vyškov (37,1).

Tab. 18: Reprezentativnost průzkumu z hlediska sektorové a odvětvové struktury zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (průzkum k 31. 12. 2013, zaměstnanost za IV. čtvrtletí 2013)

Sektory a odvětví	Počet pracovníků (v tis. osob)		Dotazníkové šetření /celkem (%)
	celkem	dotazníkové šetření	
I. sektor	14,8	5,3	35,8
II. sektor	200,2	81,3	40,6
průmysl	151,5	72,1	47,6
<i>těžba a dobývání</i>	2,9	0,3	10,3
<i>zpracovatelský</i>	135,6	66,9	49,3
<i>výroba a rozvod energií</i>	5,5	0,8	14,5
<i>zásobování vodou, odpady</i>	7,6	4,0	52,6
stavebnictví	48,7	9,2	18,9
III. sektor	344,1	130,8	38,0
velkoobchod a maloobchod	62,2	15,4	24,8
doprava a skladování	31,4	12,5	39,8
ubytování, stravování a pohostinství	19,4	3,5	18,0
informační a komunikační činnosti	23,7	6,5	27,4
peněžnictví a pojišťovnictví	18,0	1,9	10,6
činnosti v oblasti nemovitostí	3,1	1,2	38,7
profesní, vědecké a technické činnosti	26,7	8,1	30,3
administrativní a podpůrné činnosti	17,1	3,4	19,9
veřejná správa a obrana	37,7	20,5	54,4
vzdělávání	42,9	28,4	66,2
zdravotní a sociální péče	39,1	24,2	61,9
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	9,9	3,5	35,4
ostatní činnosti	13,0	1,7	13,1
celkem	559,0	217,4	38,9

Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil ve IV. čtvrtletí 2013, ČSÚ 2014; Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Reprezentativnost průzkumu z hlediska struktury zaměstnanosti dle základních sektorů a odvětví národního hospodářství (NH) v Jihomoravském kraji (porovnávání dat o zaměstnanosti v průzkumu k 31. 12. 2013 a dat zjištěných Výběrovým šetřením pracovních sil ve IV. čtvrtletí 2013) ukázala, že průzkum zahrnoval téměř dvě pětiny všech zaměstnaných, tedy pracujících nejen v organizacích s 20 a více pracovníky, ale také v malých subjektech, včetně živnostníků (o něco méně než při předchozím průzkumu). Z primárního sektoru bylo podchyceno 35,8 %, ze sekundárního 40,6 % a z terciárního sektoru 38,0 % všech zaměstnaných osob. V případě odvětvové struktury jsou v některých případech podíly nižší (méně než pětina), a to zejména u těžby a dobývání, výroby a rozvodu energií, stavebnictví, ubytování, stravování a pohostinství, peněžnictví a pojišťovnictví, administrativních a podpůrných činností a ostatních činností. Naopak v případě zpracovatelského průmyslu byla postihnuta takřka polovina všech zaměstnaných v Jihomoravském kraji (49,3 %); více než 60 % pak v oblasti vzdělávání (66,2 %) a zdravotnictví (61,9 %).

Nižší podíl některých odvětví je pochopitelný z důvodu vyššího zastoupení malých subjektů (pohostinství, ubytování, administrativní činnosti) nebo naopak lokalizaci sídel velkých společností působících celorepublikově mimo Jihomoravský kraj (pojišťovny, spořitelny, banky, energetické společnosti). Kromě již zmiňovaných velkých firem, které dotazník v rámci průzkumu za rok 2013 nedodaly (IBM, Tesco, Ahold, Česká pošta apod.), lze však zmínit také to, že se šetření nezúčastnil ani Úřad práce ČR.

4.2. Struktura zaměstnanosti podle pohlaví pracovníků v odvětvích NH

Z celkového počtu 2 845 ekonomických subjektů, které byly podchyceny dotazníkovým šetřením, spadalo svojí hlavní ekonomickou činností dle klasifikace CZ-NACE nejvíce do sektoru služeb, a to 1 778, tj. 62,5 %. Do sekundárního sektoru bylo zařazeno celkem 946 subjektů (33,2 %) a do primárního pak zbývajících 121 subjektů (4,3 %). V terciéru nejvíce firem spadalo do odvětví vzdělávání a pouze o něco méně jich mělo jako hlavní činnost uveden obchod. Více než 150 firem patřilo do odvětví veřejné správy a profesních, vědeckých a technických činností. Nad sto subjektů reprezentovalo také odvětví zdravotní a sociální péče, ubytování, stravování a pohostinství a také administrativní a podpůrné činnosti. Ostatní odvětví terciéru byla zastoupena již menším počtem firem. Naopak pouze 26 subjektů spadalo do odvětví peněžnictví a pojišťovnictví a 24 do ostatních služeb.

V rámci sekundárního sektoru spadalo do průmyslu 735 a do stavebnictví 211 společností. Nejčetněji bylo zastoupeno odvětví hutnického a kovo zpracujícího průmyslu (142 firem) a více než sto subjektů bylo zařazeno do strojírenského průmyslu. Méně než 20 subjektů reprezentovalo odvětví těžby (4 subjekty), dřevozpracujícího průmyslu (18), oprav a instalací strojů a zařízení (13) a výrobu a rozvod energií (14).

Ekonomické subjekty, které byly analyzovány, zaměstnávaly k 31. 12. 2013 v Jihomoravském kraji 217 364 pracovníků, z toho nejvíce jich bylo koncentrováno do sektoru služeb (130 776, tj. 60,2 %). Sekundér soustředil 81 295 pracujících (37,4 %) a primér necelých 5,3 tis. osob (2,4 %). V rámci terciéru dominovalo odvětví vzdělávání, kam spadalo 28,4 tis. všech pracujících (13,1 %) a více než 20 tis. osob bylo koncentrováno také v odvětví zdravotní a sociální péče (24,2 tis., tj. 11,1 %) a veřejná správa a obrana (20,5 tis., tj. 9,4 %). Méně než 2 tis. osob bylo zařazeno do odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (1,9 tis., tj. 0,9 %), ostatní činnosti (1,7 tis., tj. 0,8 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (1,2 tis., tj. 0,5 %). Tato odvětví jsou také v rámci šetření VŠPS zastoupena jedním z nejnižších, ale přece jen o něco vyšším podílem.

V rámci sekundárního sektoru pracovalo nejvíce osob v odvětví strojírenského průmyslu (14,6 tis., tj. 6,7 %) a více než pětiprocentní zastoupení mělo také odvětví elektrotechnického (12,3 tis., tj. 5,6 %) a hutnického a kovo zpracujícího průmyslu (10,8 tis., tj. 5,0 %). Podíl pracujících ve stavebnictví činil pouze 4,2 % a do průzkumu bylo zahrnuto 9,2 tis. osob.

Z celkového počtu pracovníků bylo 113 524 mužů (52,2 %) a 103 840 žen (47,8 %). Struktura zaměstnanců podle pohlaví plně neodpovídá struktuře v Jihomoravském kraji, neboť ve skutečnosti je podíl mužů na celkovém počtu zaměstnaných vyšší (asi 56,8 % - dle VŠPS). Převaha mužů je však významnější především u malých podniků, které se průzkumu zúčastnily v menší míře.

Dotazníkové šetření potvrdilo očekávání, že k největší disproporci v zastoupení mužské a ženské pracovní síly dochází ve výrobních sektorech (dvoutřetinové zastoupení mužů).

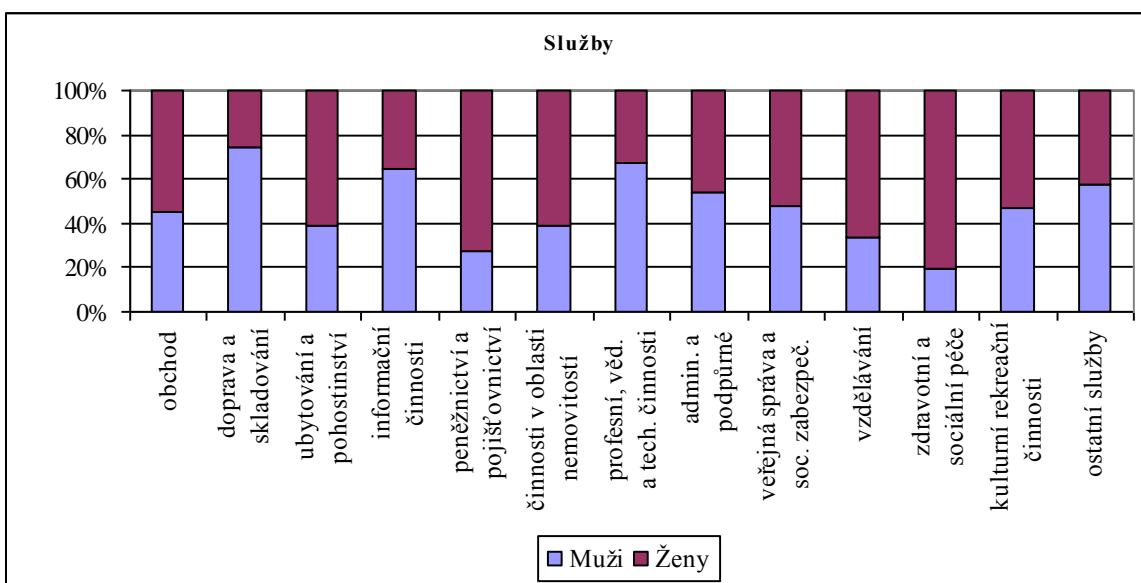
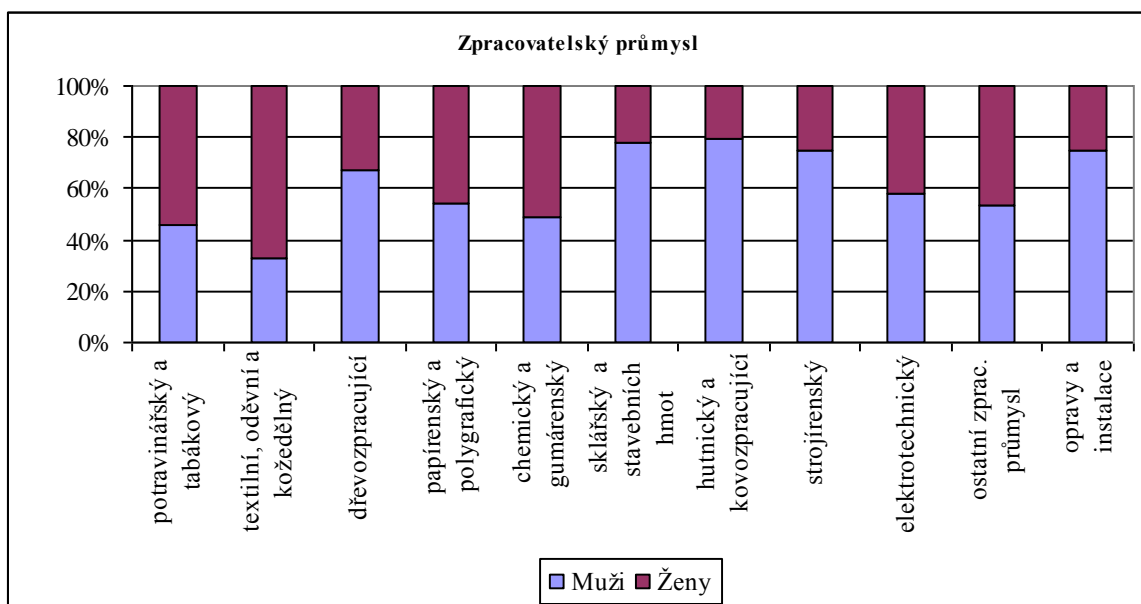
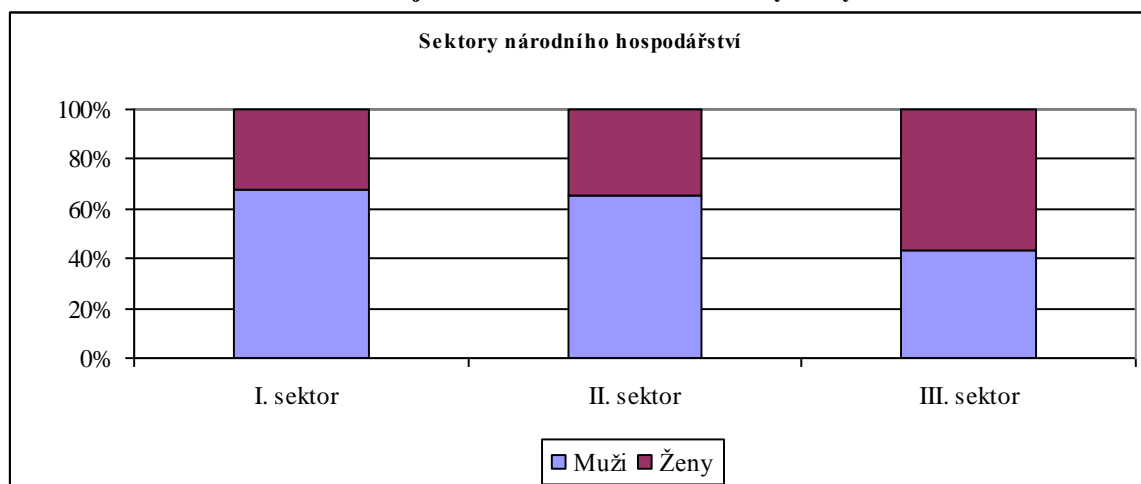
Disproporce v sektoru služeb není až tak výrazná (nadpoloviční zastoupení žen). Zřetelná převaha mužů nad ženami byla zaznamenána především ve stavebnictví (83,5 % všech zaměstnanců jsou muži), rovněž v těžebním průmyslu (76,6 %) a více než ¼ zastoupení mužů bylo zjištěno také v hutnickém a kovo zpracujícím průmyslu (79,0 %), v průmyslu skla a stavebních hmot (77,8 %) a při výrobě a rozvodu energií (79,7 %). Na druhou stranu tvořily ženy ze všech zaměstnaných v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu 67,2 % a nadpoloviční byl jejich podíl také v průmyslu potravinářském (54,3 %) a chemickém (51,2 %).

Tab. 19: Struktura zaměstnanosti podle pohlaví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ v jednotlivých odvětvích a sektorech NH

Sektory a odvětví NH	Počet firem	Počet pracovníků					
		celkem		muži		ženy	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
I. sektor	121	5 293	2,4	3 594	67,9	1 699	32,1
II. sektor	946	81 295	37,4	53 378	65,7	27 917	34,3
průmysl	735	72 094	33,2	45 691	63,4	26 403	36,6
těžební	4	342	0,2	262	76,6	80	23,4
potravinářský	75	6 220	2,9	2 845	45,7	3 375	54,3
textilní, oděvní a kožedělný	42	4 524	2,1	1 485	32,8	3 039	67,2
dřevozpracující	18	795	0,4	532	66,9	263	33,1
papírenský a polygrafický	30	1 600	0,7	873	54,6	727	45,4
chemický	77	7 687	3,5	3 755	48,8	3 932	51,2
sklářský a stavebních hmot	44	4 080	1,9	3 174	77,8	906	22,2
hutnický a kovo zpracující	142	10 836	5,0	8 562	79,0	2 274	21,0
strojírenský	109	14 650	6,7	10 943	74,7	3 707	25,3
elektrotechnický	68	12 278	5,6	7 138	58,1	5 140	41,9
ostatní zpracovatelský	49	3 003	1,4	1 612	53,7	1 391	46,3
opravy a instalace strojů a zařízení	13	1 227	0,6	915	74,6	312	25,4
výroba a rozvod energií	14	847	0,4	675	79,7	172	20,3
zásobování vodou, odpady	50	4 005	1,8	2 920	72,9	1 085	27,1
stavebnictví	211	9 201	4,2	7 687	83,5	1 514	16,5
III. sektor	1 778	130 776	60,2	56 552	43,2	74 224	56,8
velkoobchod a maloobchod	384	15 384	7,1	6 887	44,8	8 497	55,2
doprava a skladování	96	12 524	5,8	9 360	74,7	3 164	25,3
ubytování, stravování a pohostinství	121	3 468	1,6	1 363	39,3	2 105	60,7
informační a komunikační činnosti	83	6 468	3,0	4 175	64,5	2 293	35,5
peněžnictví a pojišťovnictví	26	1 929	0,9	522	27,1	1 407	72,9
činnosti v oblasti nemovitostí	38	1 178	0,5	454	38,5	724	61,5
profesní, vědecké a technické činnosti	156	8 085	3,7	5 453	67,4	2 632	32,6
administrativní a podpůrné činnosti	101	3 441	1,6	1 845	53,6	1 596	46,4
veřejná správa a obrana	167	20 516	9,4	9 718	47,4	10 798	52,6
vzdělávání	390	28 425	13,1	9 442	33,2	18 983	66,8
zdravotní a sociální péče	129	24 217	11,1	4 756	19,6	19 461	80,4
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	3 490	1,6	1 630	46,7	1 860	53,3
ostatní činnosti	24	1 651	0,8	947	57,4	704	42,6
celkem	2 845	217 364	100,0	113 524	52,2	103 840	47,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Obr. 15: Struktura pracovníků podle pohlaví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12.2013“ v sektorech a vybraných odvětvích

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Jiná situace panovala v sektoru služeb, ve kterém dle dotazníkového šetření k 31. 12. 2013 pracovalo v Jihomoravském kraji více žen než mužů (56,8 % žen, 43,2 % mužů). Převahou žen se vyznačovala většina odvětví terciárního sektoru. Výjimkou bylo odvětví doprava a skladování, kde tvořili muži téměř tři čtvrtiny – 74,7 %, informační a komunikační činnosti (64,5 %) a profesní, vědecké a technické činnosti (67,4 %). O něco vyrovnanější bylo zastoupení mužů a žen v odvětví „ostatní služby“ a v administrativních a podpůrných činnostech. Největší převaha žen v terciéru byla zjištěna v odvětví zdravotní a sociální péče, ve kterém pracovalo 80,4 % žen. V pořadí druhým odvětvím služeb s převahou pracujících žen bylo peněžnictví a pojišťovnictví (72,9 %). Více než třipětinovým zastoupením žen se prezentovalo také odvětví vzdělávání (66,8 %), činnosti v oblasti nemovitostí (61,5 %) a také pohostinství, stravování a ubytování (60,7 %).

4.3. Struktura zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání pracovníků v odvětvích NH

Dotazníkové šetření prokázalo nadprůměrnou kvalifikovanost pracovní síly v Jihomoravském kraji. Na konci roku 2013 byl podíl pracujících nejméně s maturitou (středoškolské vzdělání s maturitou a vysokoškolské vzdělání) 63,9 %, zatímco v ČR 59,4 % (údaje za ČR pocházejí z výsledků výběrového šetření pracovních sil za IV. čtvrtletí 2013). Vyšší kvalifikovanost byla způsobena vysokým zastoupením vzdělané pracovní síly v Brně; podíl osob nejméně s maturitou zde na konci roku 2013 činil 75,5 %. Vzdělanostní struktura pracujících v Brně je v souboru největších měst v ČR srovnatelná pouze s Prahou. V ostatních okresech Jihomoravského kraje byl podíl kvalifikované složky výrazně nižší a pohyboval se mezi 48,5 % (Břeclav) a 56,0 % (Blansko).

Mezisektorové srovnání ukazatele „podíl pracujících nejméně s maturitou“ vyznívá jednoznačně příznivě pro terciární sektor (terciér – 76,2 %, sekundér – 46,4 %, primér – 32,2 %). Z jednotlivých odvětví mělo největší podíl výše kvalifikovaných osob peněžnictví a pojišťovnictví (98,2 %), veřejná správa (92,2 %), profesní, vědecké a technické činnosti (90,4 %) a k hodnotě 90 % pracovníků nejméně s maturitou se blížilo také odvětví informační a komunikační činnosti (89,7 %). Naopak nejvyšším podílem pracujících s pouze základním vzděláním se vyznačovaly administrativní a podpůrné činnosti (12,3 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (11,8 %); žádné z dalších odvětví terciéru nezaměstnávalo více než desetinu nekvalifikovaných pracovníků.

Z definovaných průmyslových odvětví byl nejvyšší podíl zaměstnaných pouze se základním vzděláním zjištěn v odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (také 13,0 %) a potravinářského průmyslu (11,0 %). Na druhé straně nejvyšší podíl osob nejméně s maturitou vykazovalo ze zpracovatelského průmyslu odvětví oprav a instalací strojů a zařízení (62,1 %) a nadpoloviční podíl pak dosáhlo také v odvětví elektrotechnického průmyslu (57,1 %). Z dalších průmyslových odvětví mělo vzhledem k lokalizaci vedení v kraji vysoký podíl vzdělaných osob odvětví těžby (75,1 %) i výroby a rozvodu energií (67,4 %).

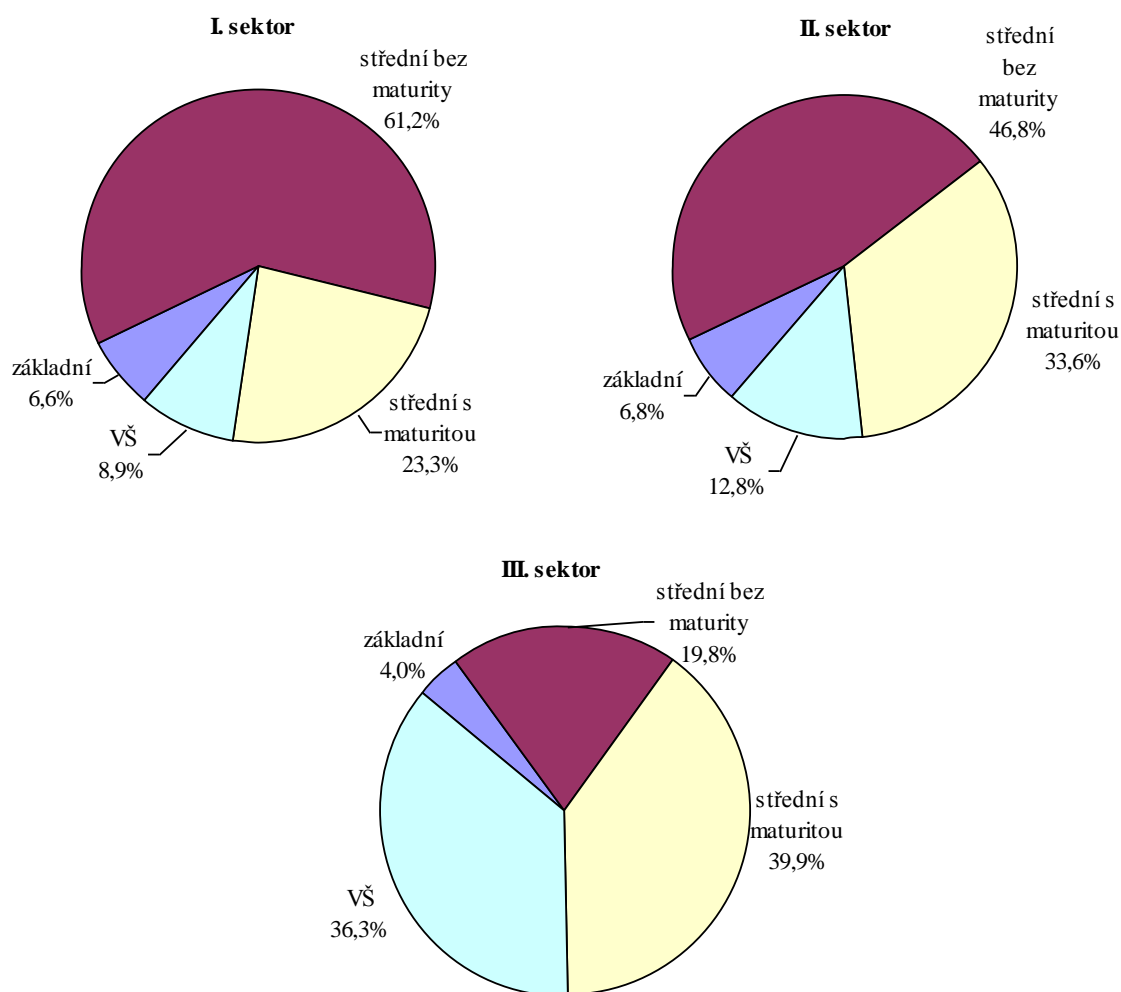
Dominantní složkou pracujících ve většině průmyslových odvětví byly tedy osoby vyučené bez maturity, jejichž podíl byl nejvyšší v dřevozpracujícím průmyslu (61,8 %) a nadpoloviční většinu měly také v odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu (55,9 %), hutnického a kovozpracujícího průmyslu (54,2 %), potravinářského průmyslu (52,1 %) a ostatního zpracovatelského průmyslu (51,6 %).

Tab. 20: Struktura zaměstnanosti podle nejvyššího dosaženého stupně vzdělání pracovníků a podle odvětví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Sektory a odvětví NH	Pracovníci s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání								
	celkem	základním		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		vysokoškolským	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
I. sektor	5 293	348	6,6	3 240	61,2	1 234	23,3	471	8,9
II. sektor	81 295	5 497	6,8	38 070	46,8	27 308	33,6	10 420	12,8
průmysl	72 094	5 117	7,1	33 821	46,9	24 336	33,8	8 820	12,2
těžební	342	3	0,9	82	24,0	103	30,1	154	45,0
potravinářský	6 220	745	12,0	3 239	52,1	1 755	28,2	481	7,7
textilní, oděvní a kožedělný	4 524	586	13,0	2 527	55,9	1 156	25,6	255	5,6
dřevozpracující	795	47	5,9	491	61,8	200	25,2	57	7,2
papírenský a polygrafický	1 600	127	7,9	693	43,3	654	40,9	126	7,9
chemický	7 687	675	8,8	3 530	45,9	2 461	32,0	1 021	13,3
sklářský a stavebních hmot	4 080	251	6,2	1 956	47,9	1 454	35,6	419	10,3
hutnický a kovo­zpracující	10 836	681	6,3	5 870	54,2	3 365	31,1	920	8,5
strojírenský	14 650	758	5,2	6 646	45,4	5 292	36,1	1 954	13,3
elektrotechnický	12 278	673	5,5	4 594	37,4	4 789	39,0	2 222	18,1
ostatní zpracovatelský	3 003	237	7,9	1 551	51,6	947	31,5	268	8,9
opravy a instalace strojů a zařízení	1 227	12	1,0	453	36,9	595	48,5	167	13,6
výroba a rozvod energií	847	19	2,2	257	30,3	356	42,0	215	25,4
zásobování vodou, odpady	4 005	303	7,6	1 932	48,2	1 209	30,2	561	14,0
stavebnictví	9 201	380	4,1	4 249	46,2	2 972	32,3	1 600	17,4
III. sektor	130 776	5 226	4,0	25 946	19,8	52 189	39,9	47 415	36,3
velkoobchod a maloobchod	15 384	760	4,9	5 673	36,9	7 126	46,3	1 825	11,9
doprava a skladování	12 524	696	5,6	6 334	50,6	4 726	37,7	768	6,1
ubytování, stravování a pohostinství	3 468	333	9,6	1 501	43,3	1 423	41,0	211	6,1
informační a komunikační činnosti	6 468	106	1,6	562	8,7	2 524	39,0	3 276	50,6
peněžnictví a pojišťovnictví	1 929	5	0,3	29	1,5	1 208	62,6	687	35,6
činnosti v oblasti nemovitostí	1 178	139	11,8	358	30,4	546	46,3	135	11,5
profesní, vědecké a technické činnosti	8 085	79	1,0	701	8,7	2 476	30,6	4 829	59,7
administrativní a podpůrné činnosti	3 441	423	12,3	1 236	35,9	1 184	34,4	598	17,4
veřejná správa a obrana	20 516	315	1,5	1 284	6,3	10 162	49,5	8 755	42,7
vzdělávání	28 425	797	2,8	3 045	10,7	6 416	22,6	18 167	63,9
zdravotní a sociální péče	24 217	1 375	5,7	4 238	17,5	12 134	50,1	6 470	26,7
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	3 490	131	3,8	674	19,3	1 648	47,2	1 037	29,7
ostatní činnosti	1 651	67	4,1	311	18,8	616	37,3	657	39,8
celkem	217 364	11 071	5,1	67 256	30,9	80 731	37,1	58 306	26,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Obr. 16: Vzdělanostní struktura zaměstnanosti podle sektorů ekonomiky v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

4.4. Struktura zaměstnanosti podle kategorií zaměstnání (CZ-ISCO)

Na celkové zaměstnanosti v Jihomoravském kraji se nejvíce podíleli techničtí a odborní pracovníci (3. třída ISCO), kteří tvořili na konci roku 2013 téměř pětinu všech zaměstnanců (18,6 %), což je o něco více než odpovídá průměru v ČR (17,5 %).

Vysokým zastoupením těchto profesí se prezentovalo město Brno (22,2 %), zatímco v ostatních okresech se jejich podíl pohyboval mezi 13,7 % (Brno-venkov) a 16,1 % (Blansko). Jedinečnost Brna je způsobena především vlivem přítomnosti velkého počtu zdravotnického personálu ve zde lokalizovaných nemocnicích. Vysoká kvalifikovanost pracovní síly v Brně ovlivňuje i nadprůměrné zastoupení 2. třídy ISCO (specialisté) v Jihomoravském kraji. Do této třídy na konci roku 2013 dle šetření spadalo 17,6 % (ČR 14,7 %), v Brně 24,7 %. Z ostatních okresů byl podíl „specialistů“ na celkové zaměstnanosti nejvyšší v okrese Znojmo (12,0 %) a nejnižší v okrese Břeclav (8,9 %). Podobně Brno výrazně dominuje nad zbytkem kraje i nad republikovým průměrem (5,3 %) v případě 1. třídy ISCO – zákonodárci a řídicí pracovníci (5,6 %).

Tab. 21: Struktura zaměstnanosti podle hlavních tříd ISCO v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

KZAM-R	Počet pracovníků					
	celkem		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1. Zákonodárci a řídicí pracovníci	11 156	5,1	7 581	6,7	3 575	3,4
2. Specialisté	38 240	17,6	18 598	16,4	19 642	18,9
3. Techničtí a odborní pracovníci	40 441	18,6	18 020	15,9	22 421	21,6
4. Úředníci	22 914	10,5	5 926	5,2	16 988	16,4
5. Pracovníci ve službách a prodeji	28 413	13,1	12 073	10,6	16 340	15,7
6. Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	2 856	1,3	1 848	1,6	1 008	1,0
7. Řemeslníci a opraváři	24 111	11,1	19 546	17,2	4 565	4,4
8. Obsluha strojů a zařízení, montéři	37 378	17,2	25 236	22,2	12 142	11,7
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	11 855	5,5	4 696	4,1	7 159	6,9
Celkem	217 364	100,0	113 524	100,0	103 840	100,0

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

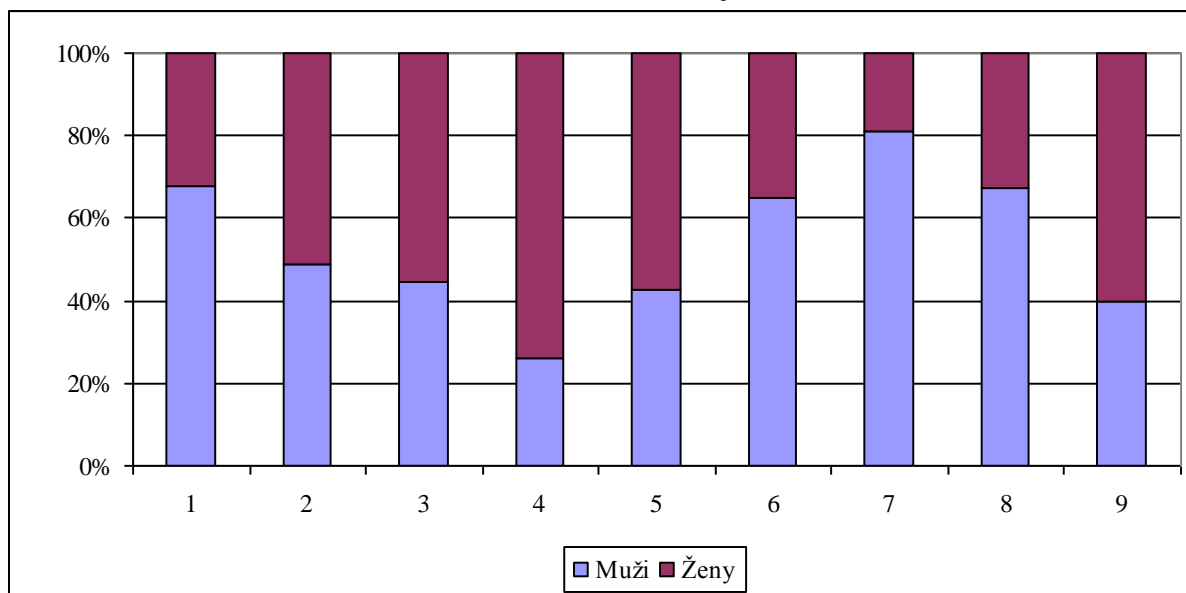
Významnější než v průměru celé republiky je v Jihomoravském kraji také postavení 8. třídy ISCO, kam na konci roku 2013 spadalo 17,2 % pracujících zabývajících se obsluhou strojů a zařízení (v ČR 12,9 %). Zde jsou meziokresní rozdíly velmi výrazné, neboť v Brně se jednalo pouze o 8,8 % zaměstnanců, zatímco v okrese Vyškov, Brno-venkov, Břeclav a Hodonín o více než 25 % pracovníků. Šlo především o dělníky montážních firem, ve kterých není nutná řemeslná, ale pouze manuální zručnost a schopnost obsluhovat montážní linku. Je možné upozornit, že zatímco dle průzkumu je v Jihomoravském kraji 8. třída zastoupena mnohem výrazněji než třída 7., dle výsledků VŠPS je to naopak, a to i na úrovni celé ČR. Řemeslníci a opraváři tvořili dle průzkumu v kraji pouze 11,1 % (v ČR 17,5 %) a více než desetinou byla zastoupena ještě 5. třída – pracovníci ve službách a prodeji (v ČR 15,3 %) a 4. třída – úředníci (v ČR 9,5 %). Obdobné hodnoty vykázal kraji i ČR v případě 9. třídy ISCO – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (5,5 %, ČR 5,7 %).

Vzhledem k přírodním podmínkám Jihomoravského kraje vhodným pro zemědělství by bylo možné očekávat ve srovnání s ČR výraznější zastoupení profesí spadajících do 6. třídy ISCO (kvalifikovaní dělníci v zemědělství). Na konci loňského roku sem však patřilo pouze 1,3 % zaměstnanců z šetřených organizací, což je podíl totožný s hodnotou pro ČR. Podle výsledků průzkumu podíl zemědělských dělníků na zaměstnanosti v okrese Znojmo dosáhl dokonce 4,7 % a i okresy Blansko, Brno-venkov a Hodonín dosahovaly nadprůměrných hodnot oproti ČR.

Analýza podle hlavních tříd ISCO a podle pohlaví pracovníků ukázala, že v tzv. technicko-hospodářských profesích (3. – 5. třída) výrazně převažovaly ženy, a to především mezi úředníky ve 4. třídě, kde byl jejich podíl tříčtvrtinový (74,1 %). Téměř 60 % z pracovníků řazených do 5. třídy tvořily rovněž ženy (provozní pracovníce v maloobchodních prodejnách velkých nadnárodních obchodních řetězců, ve školách a v nemocnicích). Z dělnických profesí dominovaly ženy pouze v případě 9. třídy ISCO (60,4 %, uklízečky, pomocné pracovníce v průmyslu). Takřka vyrovnaný podíl žen a mužů byl ve 3. třídě (55,4 %, zdravotní sestry, pedagogický personál) a ve 2. třídě (51,4 %, muži byli obsazováni hlavně do profesí odborných pedagogických pracovníků na vysokých školách, lékařů, odborných technických pracovníků ve výzkumu a vývoji, ženská pracovní síla naopak převažovala na středních a základních školách, ve finančních ústavech a orgánech veřejné správy).

Mužská pracovní síla převažovala nejvýrazněji v 7. a 8. třídě ISCO (průmyslové, stavební a dopravní podniky), ale rovněž mezi vedoucími pracovníky v 1. třídě ISCO (68,0 %). Více mužů bylo i mezi kvalifikovanými pracovníky v zemědělství (6. třída, 64,7 %).

Obr. 17: Struktura zaměstnanosti podle hlavních tříd ISCO a podle pohlaví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

4.5. Struktura zaměstnanosti podle vlastnictví ekonomických subjektů

Dotazníkového šetření poskytovalo jedinečnou příležitost analyzovat situaci mezi zaměstnavateli v Jihomoravském kraji také z hlediska jejich vlastnictví. Soukromé firmy v ryze českém vlastnictví tvořily nadpoloviční většinu všech šetřených společností (53,8 %), ale na úhrnné zaměstnanosti se podílely jen třetinou (33,2 %). Druhou nejsilnější skupinou subjektů byly s velkým odstupem organizace ve vlastnictví obcí (komunální, 14,7 %), v nichž bylo koncentrováno pouze 12,9 % všech pracujících a třetím nejčastějším druhem vlastnictví se ukázaly být firmy s výhradně zahraniční účastí (12,2 % všech respondentů, 21,3 % všech pracovníků). Téměř 200 společností patřilo do vlastnictví státu - tvořily sice jen 7,0 % celého souboru subjektů, ale v úhrnu zaměstnávaly 19,2 % všech pracovníků podchycených dotazníkovým šetřením. Podíl státního sektoru na úhrnné zaměstnanosti je v Jihomoravském kraji vysoký zejména z toho důvodu, že v krajském městě Brně jsou výrazně zastoupena ta odvětví terciární sféry, v nichž podíl státu je a po dlouhou dobu i zůstane dominantní (soudnictví, obrana, vysoké školství, zdravotnictví). Více než sto subjektů spadalo do vlastnictví Jihomoravského kraje (školy, domovy pro seniory, zdravotnická zařízení apod.). Celkem organizace zřízené krajem zaměstnávaly 14,3 tis. osob, tj. 6,6 % z celého šetřeného souboru. Ostatní druhy vlastnictví již byly zastoupeny méně než sto subjekty a menším než pětiprocentním podílem zaměstnaných osob.

V soukromém sektoru a také ve společnostech vlastněných plně či částečně zahraničním majitelem pracovali mnohem častěji muži než ženy. Naopak je tomu u ostatních typů v čele s organizacemi ve vlastnictví kraje, kde z celkového počtu pracujících tvořily ženy 72,1 % (školy, zdravotnické organizace, sociální služby). Výrazná převaha žen je i v subjektech vlastněných obcemi či městy (komunální vlastnictví – 66,7 %, např. městské a obecní úřady,

základní školy), a též družstvy (65,2 %). Relativně vyrovnaný pak je poměr mužů a žen ve státních organizacích (53,6 % žen) i v několika málo organizacích ve smíšeném vlastnictví.

Tab. 22: Struktura zaměstnanosti podle druhu vlastnictví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Druh vlastnictví	Počet firem	Počet pracovníků					
		celkem		muži		ženy	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
soukromé	1 531	72 113	33,2	46 566	64,6	25 547	35,4
družstevní	71	4 354	2,0	1 516	34,8	2 838	65,2
státní	198	41 826	19,2	19 411	46,4	22 415	53,6
krajské	141	14 271	6,6	3 977	27,9	10 294	72,1
komunální	418	27 958	12,9	9 307	33,3	18 651	66,7
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	1 632	0,8	662	40,6	970	59,4
zahraniční	348	46 249	21,3	27 061	58,5	19 188	41,5
mezinárodní	85	7 979	3,7	4 544	56,9	3 435	43,1
smíšené	12	982	0,5	480	48,9	502	51,1
celkem	2 845	217 364	100,0	113 524	52,2	103 840	47,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Nejkvalifikovanější pracovní sílu v Jihomoravském kraji vykázaly organizace ve státním sektoru; pracovníků nejméně s maturitou zde bylo zjištěno 87,7 % (z toho 39,1 % středoškoláků a 48,6 % vysokoškoláků). Vysoký podíl takto vzdělané pracovní síly mají i organizace ve vlastnictví obcí (82,0 %), sdružení, církví a politických stran (73,6 %) a kraje (72,4 %).

Tab. 23: Vzdělanostní struktura zaměstnanosti podle druhu vlastnictví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Druh vlastnictví	celkem	Pracovníci s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání							
		základním		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		vysokoškolským	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
soukromé	72 113	4 277	5,9	31 504	43,7	25 708	35,6	10 624	14,7
družstevní	4 354	314	7,2	2 573	59,1	1 272	29,2	195	4,5
státní	41 826	986	2,4	4 154	9,9	16 339	39,1	20 347	48,6
krajské	14 271	760	5,3	2 802	19,6	5 469	38,3	5 240	36,7
komunální	27 958	1 424	5,1	6 293	22,5	10 326	36,9	9 915	35,5
vlast. sdružení, polit. stran a církví	1 632	72	4,4	221	13,5	467	28,6	872	53,4
zahraniční	46 249	2 860	6,2	16 561	35,8	17 409	37,6	9 419	20,4
mezinárodní	7 979	373	4,7	2 894	36,3	3 224	40,4	1 488	18,6
smíšené	982	5	0,5	254	25,9	517	52,6	206	21,0
celkem	217 364	11 071	5,1	67 256	30,9	80 731	37,1	58 306	26,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Více než polovinu všech pracovníků tvořili středoškoláci bez maturity pouze v družstevním sektoru (59,1 %), více než 40 % jich vykázal soukromý sektor (43,7 %). Největší podíl osob s pouze základním vzděláním byl pak tradičně v družstevním sektoru (7,2 %), ale více než 5 % jich vykázaly také firmy ve vlastnictví zahraničního subjektu (6,2 %), soukromé firmy (5,9 %) a také organizace zřízené krajem (5,3 %) i obcemi (5,1 %).

4.6. Struktura zaměstnanosti podle velikostních kategorií ekonomických subjektů

Dle počtu svých pracovníků v okrese k 31. 12. 2013 byli respondenti kategorizováni do 7 velikostních skupin. Ve 12 podnicích s 1000 a více zaměstnanci v jednom okrese pracovalo na konci roku 2013 dle dotazníkového průzkumu více než 33 tis. osob, tj. 15,2 % všech zjištěných pracovníků. Více než desetina ze sledovaného souboru pracujících byla koncentrována také do subjektů s 500–999 zaměstnanci – ve 41 subjektech pracovalo 26,4 tis. osob. Nejvíce pracovníků bylo soustředěno ve společnostech s 200–499 zaměstnanci (přesně pětina) a téměř rovnoměrně byli pracovníci rozloženi ve firmách s 20–49, 50–99 a 100–199 zaměstnanci (15–17 %). Do kategorie 20–49 pracovníků spadalo zároveň nejvíce subjektů, a to 1 041 (36,6 %). Podíl podniků s méně než 20 pracovníky na celkovém úhrnu zaměstnanosti byl vzhledem k ostatním kategoriím velmi nízký (pouze 3,9 %).

Tab. 24: Struktura zaměstnanosti podle velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okresech)	Počet firem	Počet pracovníků					
		celkem		muži		ženy	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
nad 1 000	12	33 082	15,2	14 911	45,1	18 171	54,9
500–999	41	26 354	12,1	12 241	46,4	14 113	53,6
200–499	140	43 525	20,0	25 404	58,4	18 121	41,6
100–199	270	36 637	16,9	21 033	57,4	15 604	42,6
50–99	532	36 174	16,6	17 789	49,2	18 385	50,8
20–49	1 041	33 132	15,2	17 789	53,7	15 343	46,3
méně než 20	809	8 460	3,9	4 357	51,5	4 103	48,5
celkem	2 845	217 364	100,0	113 524	52,2	103 840	47,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Ženy nad muži převažovaly ve dvou nejvyšších velikostních kategoriích a mírně také v kategorii 50-99 zaměstnanců. Vysoké procento žen ve velkých organizacích je způsobeno především osazenstvem nemocnic (zdravotní sestry) a orgánů veřejné správy (administrativní pracovníci). Pro mužskou složku pracovní síly je charakteristické zastoupení ve středně velkých firmách (100–499 zaměstnanců). Ve společnostech s méně než sty pracovníky nejsou rozdíly mezi zastoupením mužné a ženské složky tak zřetelné.

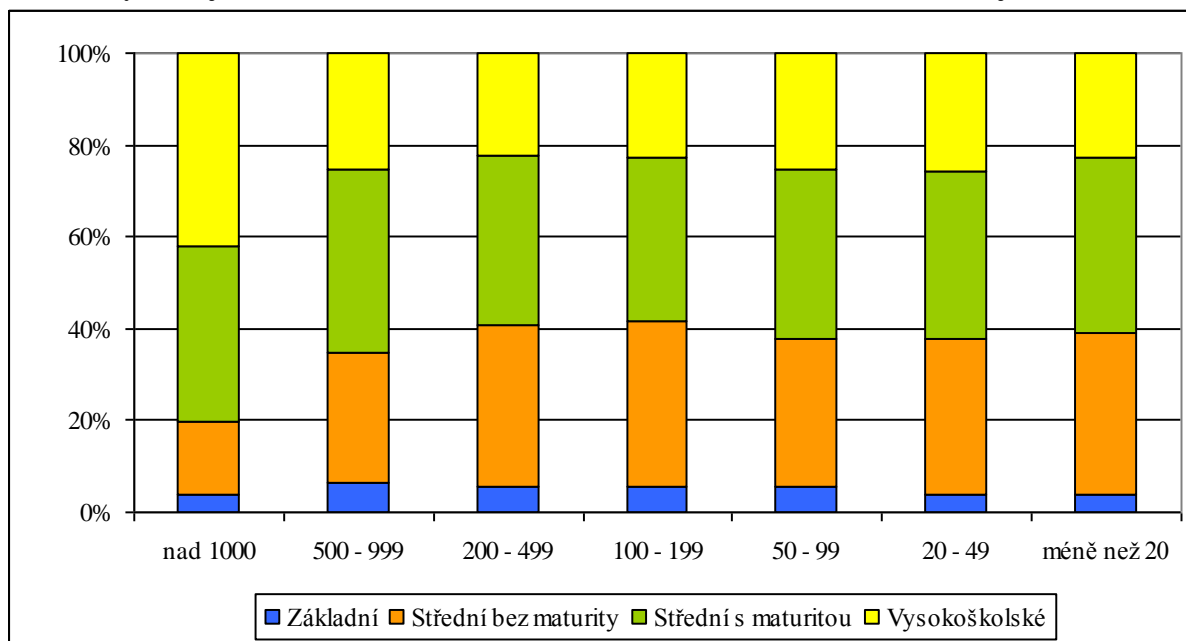
Tab. 25: Struktura zaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle stupně vzdělání pracovníků a velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okresech)	Pracovníci s nejvyšším dosaženým stupněm vzdělání								
	celkem	základním		SŠ bez maturity		SŠ s maturitou		vysokoškolským	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
nad 1 000	33 082	1 302	3,9	5 286	16,0	12 602	38,1	13 892	42,0
500–999	26 354	1 717	6,5	7 499	28,5	10 440	39,6	6 698	25,4
200–499	43 525	2 470	5,7	15 358	35,3	16 060	36,9	9 637	22,1
100–199	36 637	2 020	5,5	13 163	35,9	13 045	35,6	8 409	23,0
50–99	36 174	1 951	5,4	11 764	32,5	13 278	36,7	9 181	25,4
20–49	33 132	1 283	3,9	11 213	33,8	12 072	36,4	8 564	25,8
méně než 20	8 460	328	3,9	2 973	35,1	3 234	38,2	1 925	22,8
celkem	217 364	11 071	5,1	67 256	30,9	80 731	37,1	58 306	26,8

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

V Jihomoravském kraji se velmi vysokým podílem osob alespoň s maturitou vyznačovaly především organizace s více než 1 tis. pracovníků (80,1 %), což bylo opět dáno jejich charakterem (vysoké školy, nemocnice atd.). Také kategorie 500-999 zaměstnanců měla nadprůměrný podíl kvalifikovaných pracovníků (65,0 %). S odstupem je následovaly ostatní kategorie, mezi nimiž již velké rozdíly nebyly, neboť všechny vykázaly podíl mezi 58,6 % a 62,2 %.

Obr. 18: Struktura zaměstnanosti podle stupně vzdělání pracovníků a velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

4.7. Struktura zaměstnanosti podle cizí státní příslušnosti

Z celkového počtu 2 845 firem, které se zúčastnily dotazníkového šetření k 31. 12. 2013, jich 740 (26,0 %) uvedlo, že na konci roku 2013 měly v pracovním poměru cizí státní příslušníky. Celkem bylo šetřením podchyceno 6 870 cizinců, z toho 5 469 zahraničních pracovníků pocházejících z některé ze zemí Evropské unie a dalších 1 401 cizinců z ostatních zemí. Z občanů EU byli nejčastěji zastoupeni občané Slovenska, kterých ve firmách vykazujících cizince pracovalo 3,7 tis. Cizinci se na celkové zaměstnanosti podíleli 3,1 %, z toho Slováci 1,7 %, ostatní občané EU 0,8 % a ostatní cizinci 0,6 %.

Z hlediska jednotlivých sektorů ekonomiky spadalo nejvíce subjektů zaměstnávajících cizí státní příslušníky do terciéru. Jednalo se o 410 firem (23,1 % všech šetřených subjektů terciéru). V rámci sekundéru využívalo zahraniční pracovní síly celkem 317 subjektů (33,5 % všech šetřených subjektů z terciéru), z toho z průmyslu 266 (36,2 %) a ze stavebnictví 51 (24,2 %). V primárním sektoru zaměstnávalo cizince jen 13 společností (10,7 %).

Nejčastějšími zaměstnavateli cizinců byly v rámci zpracovatelského průmyslu strojírenské společnosti (57 subjektů, tedy 52,3 %) a firmy papírenského a polygrafického (14 subjektů, 46,7 %) a chemického (35 subjektů, 45,5 %) průmyslu. Nejméně byli zahraniční pracovníci využiti v dřevozpracujícím a ostatním zpracovatelském průmyslu a dále také při výrobě a rozvodu energií (14,3 %). Méně bylo i stavebních firem, které uvedly, že zaměstnávají cizince

(24,2 %). Zde může být důvodem zvýšený podíl nelegálně zaměstnaných cizinců, k nimž se firmy nepřiznají, nebo spolupráce se zahraničními družstvy, které šetřením postihnuty nebyly.

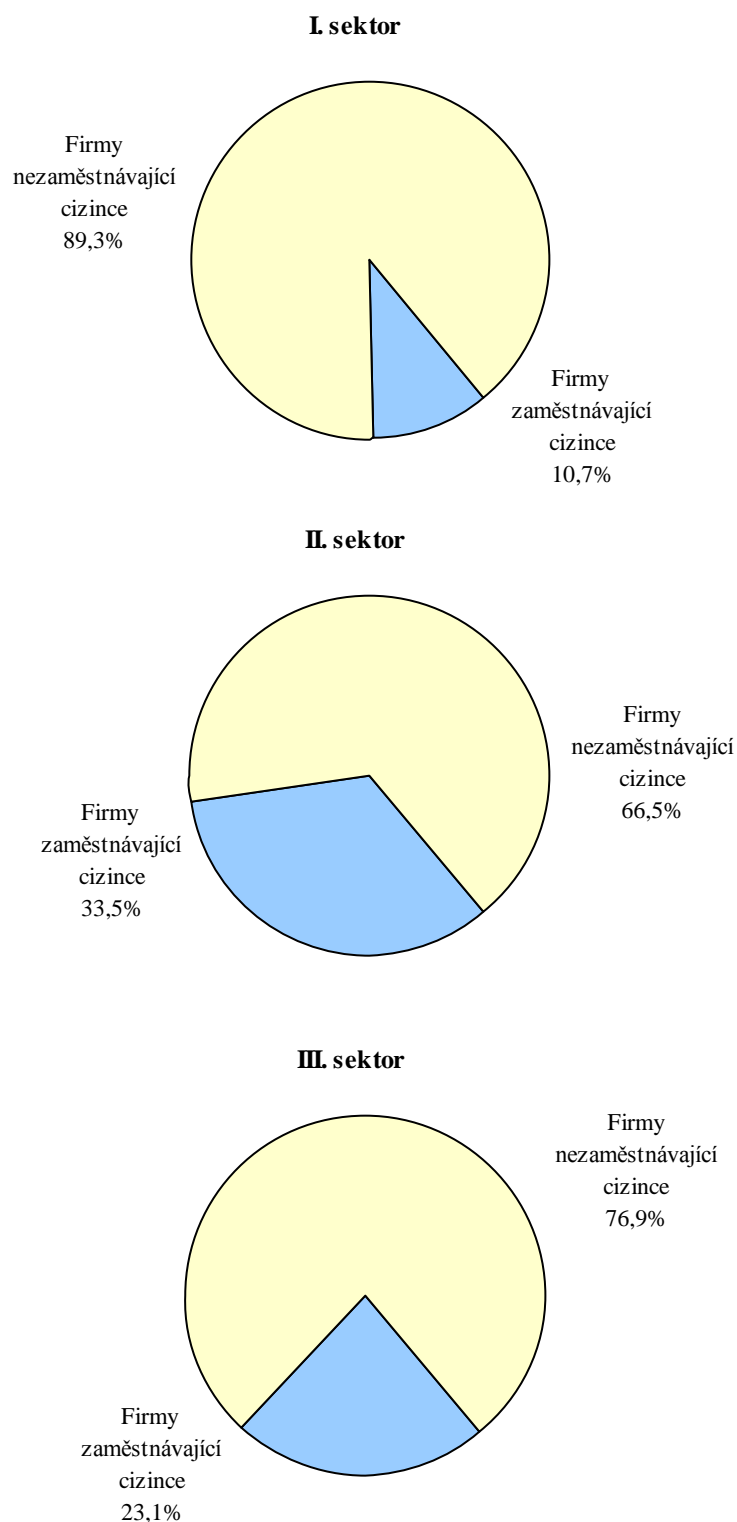
Tab. 26: Struktura zaměstnanosti cizinců v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ v jednotlivých odvětvích a sektorech NH

Sektory a odvětví NH	Počet firem		Počet pracovníků						
	celkem	s cizinci	celkem	z toho SR		občané EU		ostatní cizinci	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
I. sektor	121	13	5 293	11	0,2	0	0,0	18	0,3
II. sektor	946	317	81 295	1 395	1,7	266	0,3	731	0,9
průmysl	735	266	72 094	1 154	1,6	239	0,3	658	0,9
těžební	4	2	342	26	7,6	5	1,5	2	0,6
potravinářský	75	19	6 220	89	1,4	31	0,5	64	1,0
textilní, oděvní a kožedělný	42	15	4 524	50	1,1	23	0,5	127	2,8
dřevozpracující	18	4	795	3	0,4	1	0,1	1	0,1
papírenský a polygrafický	30	14	1 600	38	2,4	2	0,1	5	0,3
chemický	77	35	7 687	100	1,3	17	0,2	14	0,2
sklářský a stavebních hmot	44	15	4 080	22	0,5	10	0,2	12	0,3
hutnický a kovo zpracující	142	53	10 836	203	1,9	50	0,5	30	0,3
strojírenský	109	57	14 650	247	1,7	47	0,3	311	2,1
elektrotechnický	68	23	12 278	304	2,5	32	0,3	79	0,6
ostatní zpracovatelský	49	11	3 003	29	1,0	4	0,1	5	0,2
opravy a instalace strojů a zařízení	13	5	1 227	25	2,0	5	0,4	6	0,5
výroba a rozvod energií	14	2	847	0	0,0	6	0,7	0	0,0
zásobování vodou, odpady	50	11	4 005	18	0,4	6	0,1	2	0,0
stavebnictví	211	51	9 201	241	2,6	27	0,3	73	0,8
III. sektor	1 778	410	130 776	2 327	1,8	1 470	1,1	652	0,5
velkoobchod a maloobchod	384	78	15 384	164	1,1	26	0,2	25	0,2
doprava a skladování	96	27	12 524	108	0,9	15	0,1	24	0,2
ubytování, stravování a pohostinství	121	25	3 468	27	0,8	7	0,2	66	1,9
informační a komunikační činnosti	83	40	6 468	436	6,7	559	8,6	113	1,7
peněžnictví a pojišťovnictví	26	5	1 929	26	1,3	2	0,1	3	0,2
činnosti v oblasti nemovitostí	38	2	1 178	2	0,2	4	0,3	1	0,1
profesní, vědecké a technické činnosti	156	56	8 085	334	4,1	49	0,6	27	0,3
administrativní a podpůrné činnosti	101	22	3 441	83	2,4	190	5,5	149	4,3
veřejná správa a obrana	167	22	20 516	53	0,3	13	0,1	7	0,0
vzdělávání	390	62	28 425	509	1,8	228	0,8	182	0,6
zdravotní a sociální péče	129	46	24 217	473	2,0	330	1,4	31	0,1
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	16	3 490	45	1,3	29	0,8	17	0,5
ostatní činnosti	24	9	1 651	67	4,1	18	1,1	7	0,4
celkem	2 845	740	217 364	3 733	1,7	1 736	0,8	1 401	0,6

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Z odvětví terciéru byli cizinci zastoupeni především v informačních a komunikačních činnostech (48,2 %), profesních, vědeckých a technických činnostech (35,9 %) a ve zdravotnictví (35,7 %), nejméně pak při činnostech v oblasti nemovitostí (2 subjekty, 5,3 %) a v organizacích patřících do odvětví veřejné správy a obrany (13,2 %). Ty však mají nábor cizinců omezen ze zákona, a proto této pracovní síly příliš nevyužívají.

Obr. 19: Podíl firem zaměstnávajících cizince v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ dle hlavní sektorů ekonomiky

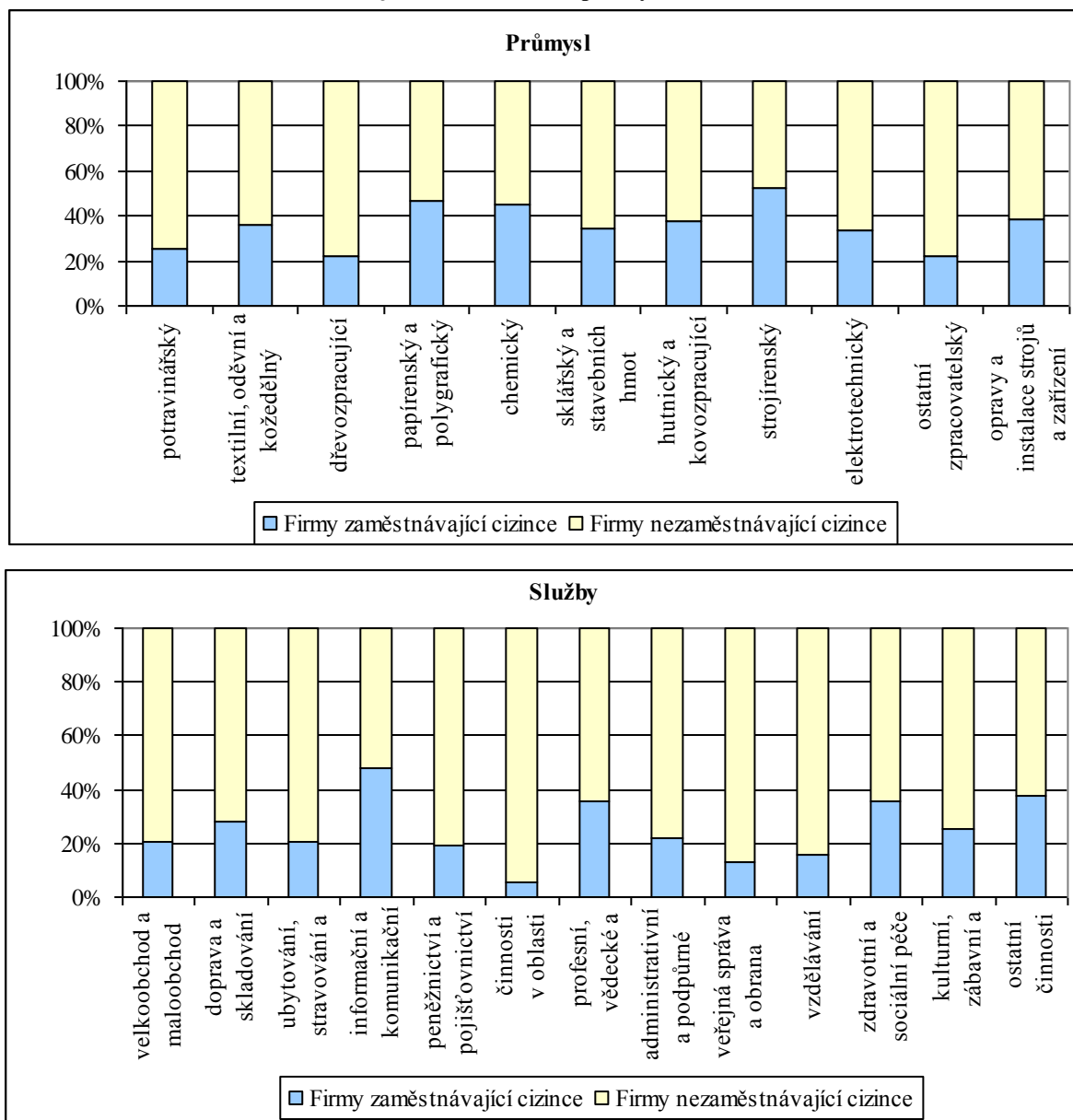

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Jak v sekundéru, tak v terciéru tvořili nejvyšší podíl cizinců občané SR, avšak zatímco ve službách mezi zbývajícími cizinci převažovali ti ze zemí EU, v sekundéru to byli občané ostatních zemí mimo EU. Vyšším podílem cizinců ze zemí EU vynikal v rámci sekundéru především těžební průmysl (9,1 %) následovaný elektrotechnickým a papírenským a polygrafickým průmyslem (2,8 a 2,5 %). Více než 2 % představovali pracovníci z EU také

v odvětví hutnického a kovozpracujícího průmyslu (2,4 %) a strojírenského průmyslu (2,0 %). Ostatní cizinci pracovali nejčastěji v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu (2,8 %) a ve strojírenském průmyslu (2,1 %), což bylo zásluhou především brněnské textilky Nová Mosilana a.s. a firmy APOS-AUTO, s.r.o., které zaměstnávají dlouhodobě především velké množství občanů Ukrajiny a Mongolska.

Obr. 20: Podíl firem zaměstnávajících cizince v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ v průmyslu a ve službách

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

V rámci terciéru vykázaly nadprůměrný podíl cizinců z EU v pracovním poměru organizace zaměřené na informační a komunikační činnosti (15,3 % zaměstnanců). Na této situaci se významně podílela společnost Infosys BPO, s. r. o. působící v Brně, která zaměstnávala přes 500 pracovníků, z nichž zhruba polovina pocházela ze států EU mimo ČR. Se značným odstupem za nimi je odvětví administrativní a podpůrné činnosti s celkem 7,9 % cizinců z EU a odvětví profesní, vědecké a technické činnosti s 4,7 % pracujících z EU. Administrativní a podpůrné činnosti jsou odvětvím, které zároveň zaměstnává nejvyšší podíl cizinců z ostatních

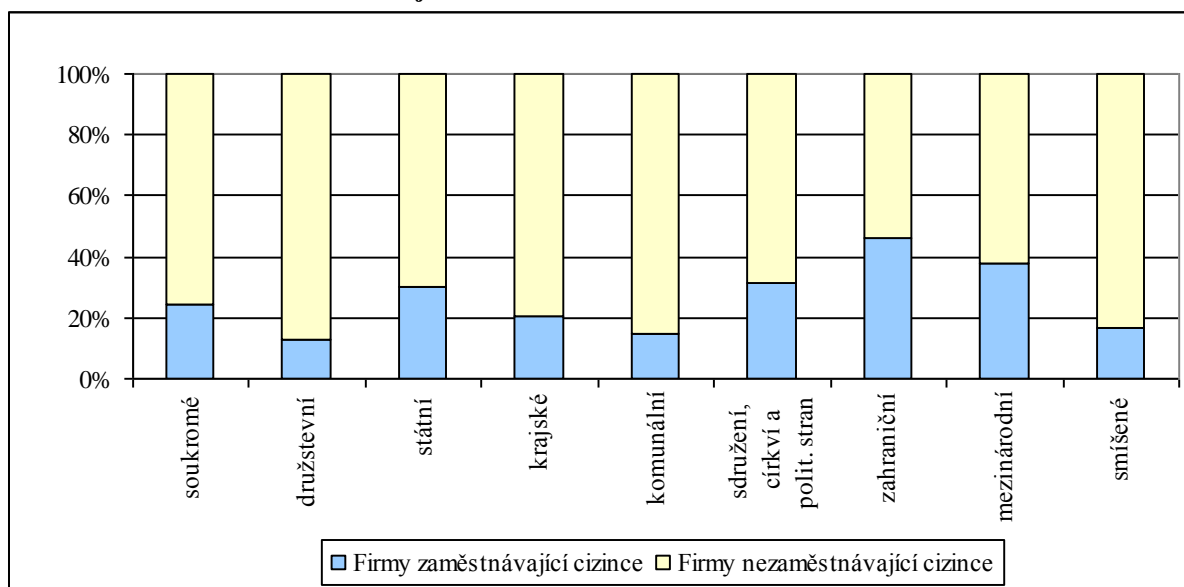
zemí mimo EU, a to 4,3 %. Ostatní odvětví terciéru vykázala nižší než 2% podíl cizinců z ostatních zemí mezi svými pracovníky.

Tab. 27: Struktura zaměstnanosti cizinců v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ podle druhu vlastnictví

Druh vlastnictví	Počet firem		Počet pracovníků						
	celkem	s cizinci	celkem	z toho SR		občané EU		ostatní cizinci	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
soukromé	1 531	374	72 113	1 006	1,4	181	0,3	667	0,9
družstevní	71	9	4 354	5	0,1	5	0,1	27	0,6
státní	198	60	41 826	746	1,8	545	1,3	186	0,4
krajské	141	29	14 271	251	1,8	20	0,1	22	0,2
komunální	418	61	27 958	125	0,4	50	0,2	36	0,1
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	13	1 632	26	1,6	19	1,2	1	0,1
zahraniční	348	160	46 249	1 472	3,2	774	1,7	372	0,8
mezinárodní	85	32	7 979	99	1,2	142	1,8	90	1,1
smíšené	12	2	982	3	0,3	0	0,0	0	0,0
celkem	2 845	740	217 364	3 733	1,7	1 736	0,8	1 401	0,6

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Obr. 21: Podíl firem zaměstnávajících cizince v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ dle druhu vlastnictví

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Struktura cizinců se dá sledovat také z hlediska vlastnictví ekonomických subjektů. S výjimkou firem ve vlastnictví sdružení, církví a politických stran a firem se smíšeným vlastnictvím, kde jsou cizinci zaměstnáváni v řádu jednotlivců, využívaly zahraniční pracovní sílu především subjekty se zahraniční majetkovou účastí (5,7 %) a v mezinárodním vlastnictví (4,1 %). V případě soukromých společností cizinci tvořili celkem 2,6 % všech pracovníků, což bylo méně než v případě státních organizací, kde byl podíl cizinců na celkové pracovní síle 3,5 %, a to především vlivem fakultních nemocnic a vysokých škol. Nízký podíl firem zaměstnávajících cizince byl především v družstevním a v komunálním sektoru.

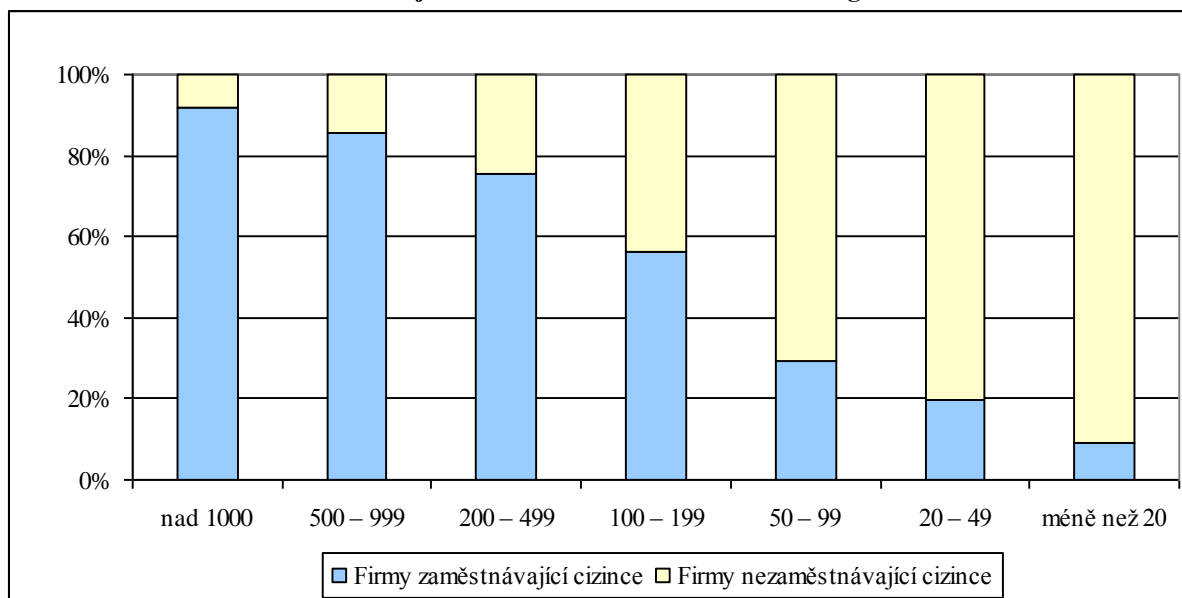
Dotazníkové šetření prokázalo, že zahraniční pracovní síly využívají především velké organizace. Zatímco z 12 subjektů s počtem pracovníků vyšším než tisíc jich 11 zaměstnávalo cizince, u organizací menších než 20 pracovníků to bylo pouze 9,1%. Největší podíl představovali cizinci pocházející ze zemí Evropské unie opět v největších společnostech (3,7% v organizacích nad 1000 pracovníků a 4,9% v těch s 500-999 zaměstnanci). Struktura zaměstnanosti cizinců podle velikostních kategorií subjektů podchycených dotazníkovým šetřením k 31. 12. 2013 je uvedena v následující tabulce.

Tab. 28. Struktura zaměstnanosti podle velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okresech)	Počet firem		Počet pracovníků						
	celkem	s cizinci	celkem	z toho SR		občané EU		ostatní cizinci	
				abs.	%	abs.	%	abs.	%
nad 1 000	12	11	33 082	719	2,2	489	1,5	189	0,6
500–999	41	35	26 354	828	3,1	463	1,8	271	1,0
200–499	140	106	43 525	947	2,2	362	0,8	483	1,1
100–199	270	152	36 637	535	1,5	231	0,6	132	0,4
50–99	532	157	36 174	276	0,8	90	0,2	180	0,5
20–49	1 041	205	33 132	356	1,1	85	0,3	106	0,3
méně než 20	809	74	8 460	72	0,9	16	0,2	40	0,5
celkem	2 845	740	217 364	3 733	1,7	1 736	0,8	1 401	0,6

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Obr. 22: Podíl firem zaměstnávajících cizince v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“ dle velikostních kategorií

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Oslovené ekonomické subjekty měly do dotazníku uvést rovněž nejčtenější státní příslušnost, kterou mají cizinci z ostatních zemí mimo EU. Pouze u poloviny z celkového počtu 1,4 tis. cizinců z ostatních zemí se podařilo identifikovat státní příslušnost. Mezi nimi dominovali především Ukrajinci (297 osob) a Mongolové (224). S velkým odstupem za nimi následují Vietnam (39) a Rusko (31).

4.8. Struktura zaměstnanosti pracovníků zaměstnaných na zkrácený pracovní úvazek

V průzkumu zaměstnanosti ke konci roku 2013 byla do dotazníkového šetření zařazena již popáté otázka týkající se počtu osob zaměstnaných v daném ekonomickém subjektu na zkrácený pracovní úvazek a zároveň byla zjišťována i struktura pracovníků se zkráceným úvazkem podle pohlaví. Důvodem začlenění této charakteristiky zaměstnanosti do dotazníku byla zejména snaha o získání informací, nakolik zaměstnavatelé této formy pracovních úvazků využívají. Obecně lze na základě jiných celorepublikových průzkumů v ČR konstatovat, že tuto formu zaměstnání zatím využívají hlavně nadnárodní a velké firmy.

Z celkového počtu firem šetřených v rámci průzkumu jich téměř dvě třetiny zaměstnávaly alespoň některé své pracovníky na zkrácený pracovní úvazek (64,6 %, tj. o 3,5 p. b. více než v předchozím roce). V případě počtu pracovníků šlo o 26,2 tis. oproti 23 tis. osob v roce 2012, tedy 12,1 % všech osob účastnících se dotazníkového šetření. Tento údaj je také podstatně vyšší než činil průměr celé ČR (6,6 %²). V terciárním sektoru byla práce na zkrácený úvazek častějším jevem (18,4 %) než v případě sektoru sekundárního (2,4 %), což lze předpokládat i z toho důvodu, že v terciéru převažovaly mezi všemi zaměstnanci ženy, pro které je tento způsob zaměstnání přijatelnější. Z celkového počtu pracovníků se zkráceným úvazkem tvořily ženy v terciárním sektoru 78,4 %, zatímco v priméru pouze 59,4 % a v sekundéru 66,8 %.

Tab. 30: Struktura zaměstnanosti na zkrácený úvazek podle odvětví NH k 31. 12. 2013

Sektory a odvětví NH	Počet firem		Počet pracovníků				
	celkem	využívající zkrácených úvazků	celkem	se zkráceným úvazkem			
				celkem		z toho ženy	
				abs.	%	abs.	%
I. sektor	121	67	5 293	212	4,0	126	2,4
II. sektor	946	543	81 295	1 954	2,4	1 305	1,6
průmysl	735	447	72 094	1 761	2,4	1 157	1,6
těžební	4	1	342	4	1,2	2	0,6
potravinářský	75	44	6 220	120	1,9	101	1,6
textilní, oděvní a kožedělný	42	27	4 524	148	3,3	118	2,6
dřevozpracující	18	7	795	14	1,8	10	1,3
papírenský a polygrafický	30	16	1 600	112	7,0	62	3,9
chemický	77	50	7 687	217	2,8	177	2,3
sklářský a stavebních hmot	44	23	4 080	106	2,6	48	1,2
hutnický a kovozařský	142	78	10 836	240	2,2	87	0,8
strojírenský	109	75	14 650	207	1,4	141	1,0
elektrotechnický	68	51	12 278	173	1,4	135	1,1
ostatní zpracovatelský	49	27	3 003	110	3,7	138	4,6
opravy a instalace strojů a zařízení	13	8	1 227	16	1,3	10	0,8
výroba a rozvod energií	14	6	847	18	2,1	13	1,5
zásobování vodou, odpady	50	34	4 005	276	6,9	115	2,9
stavebnictví	211	96	9 201	193	2,1	148	1,6
III. sektor	1 778	1 227	130 776	24 060	18,4	18 858	14,4
velkoobchod a maloobchod	384	210	15 384	7 270	47,3	7 133	46,4
doprava a skladování	96	42	12 524	167	1,3	101	0,8
ubytování, stravování a pohostinství	121	68	3 468	362	10,4	298	8,6
informační a komunikační činnosti	83	53	6 468	237	3,7	120	1,9

² Údaj z VŠPS za 4. čtvrtletí 2013, ČSÚ Praha, 2013

Sektory a odvětví NH	Počet firem		Počet pracovníků				
	celkem	využívající zkrácených úvazků	celkem	se zkráceným úvazkem			
				celkem		z toho ženy	
				abs.	%	abs.	%
peněžnictví a pojišťovnictví	26	11	1 929	19	1,0	69	3,6
činnosti v oblasti nemovitostí	38	27	1 178	80	6,8	57	4,8
profesní, vědecké a technické činnosti	156	118	8 085	1 382	17,1	805	10,0
administrativní a podpůrné činnosti	101	58	3 441	888	25,8	486	14,1
veřejná správa a obrana	167	99	20 516	647	3,2	542	2,6
vzdělávání	390	374	28 425	8 606	30,3	5 567	19,6
zdravotní a sociální péče	129	110	24 217	3 627	15,0	3 087	12,7
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	39	3 490	414	11,9	327	9,4
ostatní činnosti	24	18	1 651	361	21,9	266	16,1
celkem	2 845	1 837	217 364	26 226	12,1	20 289	9,3

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Z jednotlivých odvětví zpracovatelského průmyslu vykázal největší podíl pracujících na zkrácený úvazek stejně jako v předchozích letech papírenský a polygrafický průmysl (7,0 %), dále firmy spadající do odvětví ostatního zpracovatelského průmyslu (3,7 %) a textilní, oděvní a kožedělný průmysl (3,3 %). Vysoký byl podíl zkrácených úvazků také v odvětví „zásobování vodou, odpady“. V případě odvětví terciéru vynikalo vysokou zaměstnaností na zkrácený úvazek především odvětví obchodu (47,3 %), vzdělávání (30,3 %), administrativní a podpůrné činnosti (25,8 %) a nad 20 % se dostalo také odvětví ostatních činností (21,9 %).

Dotazníkové šetření ukázalo, že v případě organizací v krajském či komunálním vlastnictví využívalo zkrácených úvazků zhruba 90 % organizací. Naopak nejnižší podíl zkrácených úvazků vykázaly soukromé firmy a firmy se zahraničním kapitálem (méně než 60 % z nich využívalo zkrácených úvazků). Z hlediska počtu zaměstnanců však nejvyšší podíl vykázaly společnosti ve vlastnictví sdružení, církví a politických stran (téměř třetina všech zaměstnanců v nich pracovala na částečný úvazek), dále družstva a státní organizace (pětina). Ve firmách v soukromém a mezinárodním vlastnictví pak na zkrácený úvazek pracovala méně než desetina všech pracujících. Ženy se zkráceným úvazkem výrazně dominovaly ve všech sektorech.

Tab. 31: Struktura zaměstnanosti na zkrácený úvazek dle druhu vlastnictví ekonomických subjektů k 31. 12. 2013

Druh vlastnictví	Počet firem		Počet pracovníků				
	celkem	využívající zkrácených úvazků	celkem	se zkráceným úvazkem			
				celkem		z toho ženy	
				abs.	%	abs.	%
soukromé	1 531	867	72 113	4 842	6,7	3 438	4,8
družstevní	71	50	4 354	905	20,8	781	17,9
státní	198	122	41 826	8 353	20,0	4 953	11,8
krajské	141	127	14 271	1 643	11,5	1 415	9,9
komunální	418	370	27 958	3 338	11,9	3 028	10,8
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	35	1 632	537	32,9	378	23,2
zahraniční	348	207	46 249	6 258	13,5	6 067	13,1
mezinárodní	85	51	7 979	221	2,8	195	2,4
smíšené	12	8	982	129	13,1	34	3,5
celkem	2 845	1 837	217 364	26 226	12,1	20 289	9,3

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Zkrácené úvazky jsou charakteristické především pro velké společnosti a s klesajícím počtem zaměstnanců klesal dle průzkumu také podíl firem využívajících tuto možnost zaměstnávání. Zatímco téměř všechny společnosti o velikosti 500 a více zaměstnanců měly zaveden systém zkrácených úvazků, v případě firem s méně než 20 pracovníky ho využívala pouze necelá polovina (45,9 %). V malých firmách však dle průzkumu pracoval na druhé straně velmi výrazný podíl osob na zkrácený úvazek (téměř dvě třetiny), kdežto v případě společností spadajících do velikostních kategorií mezi 100-999 zaměstnanci šlo vždy o méně než desetinu z celkového počtu pracovníků. U společností s více než tisícem zaměstnanců pak o necelou pětinu všech pracovníků.

Česká republika patří v EU stále k zemím s nízkým podílem pracovníků zaměstnaných na částečný úvazek. Průměrný podíl 27 členských států Evropské unie činí zhruba pětinu všech zaměstnanců na zkrácený úvazek, zatímco Česká republika vykázala jen výše zmíněných 6,6 %. Nižší podíl zaznamenaly už pouze Slovensko (4,0 %) a Bulharsko (2,2 %). Naopak v Nizozemsku využívá možnosti zaměstnání na zkrácený úvazek 49,2 % pracovníků a v dalších sedmi státech (Velká Británie, Německo, Švédsko, Rakousko, Dánsko, Belgie a Irsko) pak kolem 25,0 % zaměstnanců (Eurostat 2013).

Tab. 32: Struktura zaměstnanosti na zkrácený úvazek podle velikostních kategorií firem k 31. 12. 2013

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okresech)	Počet firem		Počet pracovníků				
	celkem	využívající zkrácených úvazků	celkem	se zkráceným úvazkem			
				celkem		z toho ženy	
				abs.	%	abs.	%
nad 1 000	12	12	33 082	6 178	18,7	3 617	10,9
500–999	41	38	26 354	1 950	7,4	1 438	5,5
200–499	140	112	43 525	1 721	4,0	1 421	3,3
100–199	270	219	36 637	1 891	5,2	1 317	3,6
50–99	532	404	36 174	5 076	14,0	4 326	12,0
20–49	1 041	681	33 132	3 831	11,6	3 099	9,4
méně než 20	809	371	8 460	5 579	65,9	5 071	59,9
celkem	2 845	1 837	217 364	26 226	12,1	20 289	9,3

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

4.9. Vývoj struktury zaměstnanosti v Jihomoravském kraji v roce 2013

Získaná data z dotazníkového šetření uskutečněného k 31. 12. 2013 umožňují posoudit, nakolik přijímání a uvolňování pracovníků v roce 2013 změnilo v Jihomoravském kraji strukturu zaměstnanosti podle sektorů a odvětví národního hospodářství, podle druhu vlastnictví ekonomických subjektů a jejich velikosti.

Tab. 34: Struktura zaměstnanosti v roce 2012 a 2013 podle odvětví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Sektory a odvětví NH	Počet firem	2012		2013		Rozdíl
		abs.	%	abs.	%	
I. sektor	121	5 301	2,5	5 293	2,4	-8
II. sektor	946	81 091	37,5	81 295	37,4	204
průmysl	735	71 417	33,1	72 094	33,2	677
těžební	4	322	0,1	342	0,2	20
potravinářský	75	5 948	2,8	6 220	2,9	272
textilní, oděvní a kožedělný	42	4 536	2,1	4 524	2,1	-12
dřevozpracující	18	782	0,4	795	0,4	13
papírenský a polygrafický	30	1 681	0,8	1 600	0,7	-81
chemický	77	7 609	3,5	7 687	3,5	78
sklářský a stavebních hmot	44	4 060	1,9	4 080	1,9	20
hutnický a kovozpracující	142	10 663	4,9	10 836	5,0	173
strojírenský	109	14 456	6,7	14 650	6,7	194
elektrotechnický	68	12 119	5,6	12 278	5,6	159
ostatní zpracovatelský	49	3 000	1,4	3 003	1,4	3
opravy a instalace strojů a zařízení	13	1 293	0,6	1 227	0,6	-66
výroba a rozvod energií	14	931	0,4	847	0,4	-84
zásobování vodou, odpady	50	4 017	1,9	4 005	1,8	-12
stavebnictví	211	9 674	4,5	9 201	4,2	-473
III. sektor	1 778	129 602	60,0	130 776	60,2	1 174
velkoobchod a maloobchod	384	15 340	7,1	15 384	7,1	44
doprava a skladování	96	12 455	5,8	12 524	5,8	69
ubytování, stravování a pohostinství	121	3 473	1,6	3 468	1,6	-5
informační a komunikační činnosti	83	6 116	2,8	6 468	3,0	352
peněžnictví a pojišťovnictví	26	1 926	0,9	1 929	0,9	3
činnosti v oblasti nemovitostí	38	1 313	0,6	1 178	0,5	-135
profesní, vědecké a technické činnosti	156	7 961	3,7	8 085	3,7	124
administrativní a podpůrné činnosti	101	3 586	1,7	3 441	1,6	-145
veřejná správa a obrana	167	20 182	9,3	20 516	9,4	334
vzdělávání	390	28 091	13,0	28 425	13,1	334
zdravotní a sociální péče	129	24 061	11,1	24 217	11,1	156
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	3 471	1,6	3 490	1,6	19
ostatní činnosti	24	1 627	0,8	1 651	0,8	24
celkem	2 845	215 994	100,0	217 364	100,0	1 370

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Ke konci roku 2012 zaměstnavatelé účastníci se dotazníkového šetření měli ve stavu 215 994 a o rok později 217 364 osob (nárůst o 1 370 osob, tj. 0,6 %). Zatímco primární sektor zaznamenal v úhrnu v Jihomoravském kraji dle dotazníkového šetření během roku 2013 stagnaci počtu zaměstnanců (pokles o 8 osob), v sekundéru a terciéru došlo ke zvýšení jejich počtu (v sekundéru o 204 osob, tj. o 0,3 % a v terciéru o 1 174 osob, tj. o 0,9 %). Význam jednotlivých sektorů pro ekonomiku kraje se meziročně tedy téměř nezměnil. Na úrovni celé ČR byly změny dynamičtější – podíl pracujících v priméru klesl z 3,2 % na 2,6 %, v sekundéru vzrostl z 37,5 % na 37,8 % a v terciéru z 58,9 % na 61,6 % (dle VŠPS).

Je však třeba rovněž upozornit, že některé změny v počtu zaměstnanců nemusí striktně znamenat tvorbu nových pracovních míst či naopak propouštění. Často dochází

k organizačním změnám, které vedou k vytvoření nových subjektů, kam jsou převedeni zaměstnanci původní společnosti. Tyto změny lze však v rámci průzkumu těžko odhalit, neboť absolutní většina firem významné změny v počtech svých pracovníků nevysvětluje. Snahou zpracovatele však bylo eliminovat vliv tohoto typu přírůstků a úbytků na změny počtu pracovníků jak meziročně, tak v případě odhadu vývoje v roce 2014. Údaje za tyto firmy byly opraveny tak, aby neovlivnily vývoj dle sektorů, odvětví, druhu vlastnictví či velikostních kategorií.

V rámci sekundéru vykázal průmysl přírůstek a stavebnictví úbytek počtu pracovníků. Nárůst v průmyslu způsobily především organizace z odvětví potravinářského průmyslu (o 272 osob), strojírenského, hutnického a kovozpracujícího a také elektrotechnického průmyslu (přírůstek o 150 až 200 pracovníků). Ostatní odvětví zaznamenala změny v řádu několika desítek zaměstnanců.

Pokles počtu pracovníků byl zaznamenán pouze ve 4 odvětvích průmyslu, a to v papírenském a polygrafickém průmyslu, ve výrobě a rozvodu energií, v odvětví „opravy a instalace strojů a zařízení“ a v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu, kde však byly změny minimální.

Také v terciéru vynikala některá odvětví, která během roku 2013 zvýšila počet svých pracovníků. Jednalo se především o informační a komunikační činnosti, kde činil přírůstek 352 pracujících, dále o veřejnou správu a obranu a také o vzdělávání (334 osob).

Na růstu počtu pracovníků v odvětví vzdělávání se v roce 2013 podílela především Masarykova univerzita a VUT v Brně (nárůst u obou přes 100 zaměstnanců – fyzických osob). V případě veřejné správy šlo o zvýšení počtu pracovníků finančního úřadu (Generální finanční ředitelství). Pokles počtu pracovníků vykázala pouze tři odvětví terciéru, a to administrativní a podpůrné činnosti, činnosti v oblasti nemovitostí a ubytování, stravování a pohostinství, kde však byl pokles zanedbatelný.

Vývoj zaměstnanosti v podnikatelských subjektech účastnících se průzkumu lze sledovat i z hlediska druhu vlastnictví. Jak plyne z následující tabulky, absolutní pokles počtu pracovníků vykázaly v úhrnu především subjekty v českém soukromém vlastnictví (o 653 osob), kdežto zahraniční společnosti zaznamenaly velmi výrazný přírůstek počtu pracovníků (o 1,1 tis.). Kladnou bilanci měly také státní organizace (nárůst o 633 osob), komunální i mezinárodní společnosti (obě skupiny přes 100 zaměstnanců). V ostatních sektorech byly změny pouze v řádu jednotek či desítek zaměstnanců.

Tab. 35: Struktura zaměstnanosti v roce 2012 a 2013 podle druhu vlastnictví ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Druh vlastnictví	Počet firem	2012		2013		Rozdíl
		abs.	%	abs.	%	
soukromé	1 531	72 766	33,7	72 113	33,2	-653
družstevní	71	4 396	2,0	4 354	2,0	-42
státní	198	41 193	19,1	41 826	19,2	633
krajské	141	14 308	6,6	14 271	6,6	-37
komunální	418	27 721	12,8	27 958	12,9	237
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	1 673	0,8	1 632	0,8	-41
zahraniční	348	45 131	20,9	46 249	21,3	1 118
mezinárodní	85	7 828	3,6	7 979	3,7	151
smíšené	12	978	0,5	982	0,5	4

celkem	2 845	215 994	100,0	217 364	100,0	1 370
---------------	--------------	----------------	--------------	----------------	--------------	--------------

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Tab. 36: Změny ve struktuře zaměstnanosti podle velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okrese) k 31. 12. 2013	Počet firem	2012		2013		Rozdíl
		abs.	%	abs.	%	
nad 1 000	12	31 979	14,8	33 082	15,2	1 103
500–999	41	26 000	12,0	26 354	12,1	354
200–499	140	42 988	19,9	43 525	20,0	537
100–199	270	36 442	16,9	36 637	16,9	195
50–99	532	35 947	16,6	36 174	16,6	227
20–49	1 041	33 428	15,5	33 132	15,2	-296
méně než 20	809	9 210	4,3	8 460	3,9	-750
celkem	2 845	215 994	100,0	217 364	100,0	1 370

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Následující tabulka zachycuje společnosti, které během roku 2013 zvýšily počet svých zaměstnanců o více než 50 (celkem 22 firem). Nejvíce z nich mělo svůj provoz v Brně (10 subjektů), po dvou v Kuřimi, Ivanovicích na Hané a v Hrušovanech nad Jevišovkou. Po třech zástupcích mělo odvětví doprava a skladování, informační a komunikační činnosti a elektrotechnický průmysl, po dvou potravinářský a chemický průmysl a také vzdělávání.

4.10. Požadavky zaměstnavatelů v Jihomoravském kraji na absolventy škol

V rámci dotazníkového šetření byli zaměstnavatelé tázáni, zda hodlají přijímat i čerstvé absolventy škol, tedy osoby, které v posledních dvou letech ukončily docházku do škol všech stupňů. Z celkového počtu 2 845 subjektů jich kladně odpovědělo pouze 388, záporně 348, celkem 1 088 si není se svým přístupem k absolventům zcela jisto a zbývajících 1 021 se k této otázce nevyjádřilo. V dotazníkových šetřeních ke konci roku 2006 a 2007 převažoval počet kladných odpovědí nad těmi zápornými, v letech 2011 a 2012 se už ochota přijímat absolventy snížila a převažovaly negativní odpovědi. V roce 2013 tedy opět mírně převažoval pozitivní přístup zaměstnavatelů k absolventům, i když ochotu je přijímat deklarovalo pouze 52,7 % zaměstnavatelů, kteří měli v přístupu k přijímání absolventů jasno (tj. odpověděli kladně či záporně).

Analýza odpovědí prokázala, že existují rozdíly mezi jednotlivými odvětvími ekonomiky v přístupu k absolventům. Mezi sektory takové rozdíly nebyly - v primárním sektoru ve sledovaném období vykazovalo zájem přijímat absolventy škol 11,6 % oslovených subjektů, v sekundéru to bylo 14,1 % a v terciárním sektoru 13,6 % firem.

Tab. 40: Zájem o absolventy podle odvětví NH v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Sektory a odvětví NH	Počet firem celkem	Počet firem se zájmem o absolventy		Počet absolventů			
		abs.	%	Celkem	úroveň vzdělání		
					vyučení	SŠ	VŠ
I. sektor	121	14	11,6	26	12	12	2
II. sektor	946	133	14,1	544	199	189	156

Sektory a odvětví NH	Počet firem celkem	Počet firem se zájmem o absolventy		Počet absolventů			
		abs.	%	Celkem	úroveň vzdělání		
					vyučení	SŠ	VŠ
průmysl	735	114	15,5	468	150	167	151
těžební	4		0,0	0	0	0	0
potravinářský	75	5	6,7	7	0	3	4
textilní, oděvní a kožedělný	42	8	19,0	25	17	7	1
dřevozpracující	18	5	27,8	9	8	1	0
papírenský a polygrafický	30	3	10,0	3	0	2	1
chemický	77	11	14,3	35	13	9	13
sklářský a stavebních hmot	44	4	9,1	13	1	7	5
hutnický a kovo zpracující	142	27	19,0	70	36	25	9
strojírenský	109	30	27,5	165	65	52	48
elektrotechnický	68	8	11,8	100	5	32	63
ostatní zpracovatelský	49	5	10,2	8	4	3	1
opravy a instalace strojů a zařízení	13	2	15,4	31	0	26	5
výroba a rozvod energií	14	1	7,1	1	0	0	1
zásobování vodou, odpady	50	5	10,0	1	1	0	0
stavebnictví	211	19	9,0	76	49	22	5
III. sektor	1 778	241	13,6	700	134	241	325
velkoobchod a maloobchod	384	43	11,2	65	27	18	20
doprava a skladování	96		0,0	0	0	0	0
ubytování, stravování a pohostinství	121	14	11,6	51	25	24	2
informační a komunikační činnosti	83	24	28,9	169	0	55	114
peněžnictví a pojišťovnictví	26	2	7,7	5	0	5	0
činnosti v oblasti nemovitostí	38	1	2,6	1	0	1	0
profesní, vědecké a technické činnosti	156	29	18,6	97	2	18	77
administrativní a podpůrné činnosti	101	6	5,9	29	0	25	4
veřejná správa a obrana	167	22	13,2	31	1	13	17
vzdělávání	390	68	17,4	91	2	15	74
zdravotní a sociální péče	129	21	16,3	32	0	20	12
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	7	11,1	24	4	16	4
ostatní činnosti	24	4	16,7	105	73	31	1
celkem	2 845	388	13,6	1 270	345	442	483

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Z odvětví sekundéru vykazovaly ve sledovaném období zvýšený zájem o absolventy především firmy z dřevozpracujícího a strojírenského průmyslu (obě odvětví: 27,5 % firem řeklo ano). Naopak nízký zájem projevily podniky z potravinářství, průmyslu skla a stavebních hmot a z odvětví výroby a rozvodu energií. V terciárním sektoru se kladným přístupem k absolventům prezentovalo především odvětví informačních a komunikačních činností (28,9 % oslovených podniků se vyjádřilo kladně).

Přístup k absolventům podle vlastnické struktury ekonomických subjektů je nejpozitivnější u zahraničních firem (18,7 %), organizací zřízených krajem (17,0 %) a mezinárodních firem (16,5 %). Přitom právě zahraniční firmy jsou schopné absorbovat nejvyšší počet absolventů (586). Průměrný zájem o „nezkušené“ pracovníky vykazovaly subjekty ve státním (15,7 %) a

komunálním (13,9 %) vlastnictví a soukromé firmy (12,1 %). U ostatních typů vlastnictví byl zájem ještě nižší. Žádný subjekt ve smíšeném vlastnictví neuvažuje o přijímání absolventů.

Tab. 41: Zájem o absolventy dle druhu vlastnictví ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Druh vlastnictví	Počet firem celkem	z toho se zájmem o absolventy		Počet absolventů celkem
		absolutně	%	
soukromé	1 531	185	12,1	417
družstevní	71	7	9,9	22
státní	198	31	15,7	82
krajské	141	24	17,0	27
komunální	418	58	13,9	64
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	4	9,8	6
zahraniční	348	65	18,7	586
mezinárodní	85	14	16,5	66
smíšené	12	0	0,0	0
celkem	2 845	388	13,6	1 270

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Poznatkem analýzy dotazníkového šetření je rovněž skutečnost, že s klesajícím počtem zaměstnanců ve firmách klesá i zájem o absolventy. V případě společností v kategorii 500 až 999 pracovníků odpověděla kladně téměř polovina dotázaných firem (46,3 %), u největších společností pak 41,7 %. U podniků o velikosti 200 až 499 osob to bylo už jen 25,7 %, v případě velikosti 100 až 199 osob pak 17,4 %.

Tab. 42: Zájem o absolventy podle velikostních kategorií ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Velikostní kategorie (počet pracovníků v okrese)	Počet firem celkem	z toho se zájmem o absolventy		Počet absolventů celkem
		absolutně	%	
nad 1 000	12	5	41,7	105
500 – 999	41	19	46,3	200
200 – 499	140	36	25,7	314
100 – 199	270	47	17,4	158
50 – 99	532	82	15,4	181
20 – 49	1 041	125	12,0	186
méně než 20	809	74	9,1	126
celkem	2 845	388	13,6	1 270

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Celkový počet míst, která byli zaměstnavatelé ochotni obsadit absolventy škol, byl při posledním šetření zhruba 1,3 tis., což je o 0,4 tis. méně, než kolik jich zaměstnavatelé uvedli při šetření ke konci roku 2012. Při velmi povrchním srovnání je možno upozornit, že v evidenci úřadů práce Jihomoravského kraje bylo na konci roku 2013 evidováno 5,1 tis. absolventů a mladistvých. Nabídka volných míst pro absolventy tedy s velkou pravděpodobností v roce 2014 stále nebude stačit k uspokojení poptávky mladých lidí po zaměstnání. To pochopitelně dokazuje už vývoj jejich počtu v evidenci úřadů práce v prvních měsících roku 2014.

Tab. 43: Nejčastěji uváděné profese absolventů, u nichž zaměstnavatelé avizovali případný zájem alespoň o 20 osob

Úroveň vzdělání	Profese (ISCO)	Počet absolventů
Vyučení	Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech - ISCO 72	160
	Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů) - ISCO 71	97
	Obsluha strojů a zařízení, montážní dělníci - 8	70
	Zpracovatelé potravin, dřeva, textilu a pracovníci v příbuzných oborech - ISCO 75	27
	Pracovníci v oblasti prodeje – ISCO 52	26
S maturitou	Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky – ISCO 31	107
	Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech - ISCO 72	48
	Technici v oblasti informačních a komunikačních technologií – ISCO 35	42
	Specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií – ISCO 25	42
	Pracovníci v oboru elektroniky a elektrotechniky – ISCO 74	46
	Všeobecní administrativní pracovníci – ISCO 41	26
Vysokoškolské	Specialisté v oblasti vědy a techniky – ISCO 21	199
	Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky – ISCO 31	92
	Specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií – ISCO 25	75
	Specialisté v oblasti výchovy a vzdělávání – ISCO 23	72
	Specialisté v oblasti právní, sociální, kulturní a v příbuzných oblastech – ISCO 26	65
	Technici v oblasti informačních a komunikačních technologií – ISCO 35	60

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Ze vzdělanostních kategorií byli nejžádanější skupinou absolventi s vysokoškolským vzděláním (483 osob, tj. 38,0 % všech „poptávaných absolventů“). Následovali je absolventi se středoškolským vzděláním s maturitou (442 osob, tj. 34,8 %) a vyučení absolventi (345 osob, tj. 27,2 %). Zájem o mladé osoby s pouze základním vzděláním mezi zaměstnavateli nebyl.

Vůbec nejžádanějšími se stali absolventi, kteří jsou v klasifikaci CZ-ISCO řazeni jako specialisté v oblasti vědy a techniky (199 osob). Následovali vyučení kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech, kterých by se u respondentů uplatnilo 160 (především zámečníci, obráběči, svářeči). Více než sto bylo také požadavků na středoškoláky s maturitou v technických oborech, především na elektrotechniky. Podrobnější výčet nejpožadovanějších oborů, resp. profesí uvádí předchozí tabulka.

4.11. Spolupráce ekonomických subjektů se středními školami a veřejnými výzkumnými institucemi (vč. vysokých škol)

Do dotazníkového šetření byla rovněž zařazena otázka, zda zaměstnavatelé spolupracují s některou střední školou. Kladnou odpověď uvedlo 667 firem (tj. 23,4 % všech subjektů), což bylo o 250 více než při předchozím šetření. Nejintenzivnější byla spolupráce se středními školami ze strany komunálních organizací (30,4 % z nich spolupracuje s některou střední školou v regionu) a relativně vysoká byla i v případě mezinárodních společností (25,6 %). Soukromé i zahraniční firmy vykázaly z jedné pětiny spolupráci se školami. Stejně jako zájem o absolventy, také spolupráce se školami klesá s velikostí firem – zatímco více než dvě pětiny společností s více než tisícem zaměstnanců spolupracuje s některou střední školou (5 subjektů), v případě firem o velikosti 200-499 zaměstnanců jde pouze o pětinu (29 subjektů) a u firem menších než 20 zaměstnanců pak o necelou desetinu (26 firem).

Logicky se jednalo především o střední školy lokalizované v místě působnosti dané firmy a oborově zaměřené na obdobnou činnost, jako vykonávala daná společnost, alespoň tedy v případě průmyslových firem. Nejčastěji šlo o střední odborné školy spojené s učilišti, dále o střední průmyslové školy a samostatná učiliště. Menší spolupráce byla zaznamenána s gymnázii a obchodními akademiemi. S těmi spolupracovaly subjekty z oblasti vzdělávání, sociální péče či veřejné správy. Ze strany více firem byla jako spolupracující uvedena Střední škola potravinářská, obchodu a služeb Brno (Nová Mosilana, Penam, Pramen – Brněnka, Makro, Datart a další), Střední škola technická a gastronomická Blansko (základní školy v okrese Blansko) či Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Znojmo, s.r.o. (menší firmy).

Poprvé byla do dotazníkového šetření zahrnuta otázka na počet zaměstnanců zapojených do výzkumu a vývoje s důrazem na počet vysokoškoláků. Pracovníky ve výzkumu a vývoji vykazalo pouze 242 subjektů, tzn. 8,5 % všech účastníků průzkumu. Celkem dané subjekty zaměstnávaly ve výzkumu a vývoji 7 132 osob, z toho 5 964 vysokoškoláků (83,6 %). Výzkum a vývoj je aplikován především ve velkých firmách, což je logické vzhledem k jejich odvětvové činnosti (vysoké školy, fakultní nemocnice). Třetina společností s počtem zaměstnanců nad tisíc uvedla, že zaměstnává své pracovníky ve výzkumu a vývoji. V případě firem o velikosti 200-499 a 500-999 to byla více než čtvrtina, ve velikostní kategorii 100-199 zaměstnanců 17,0 % a u ostatních méně než desetina firem s výzkumnými pracovníky. Z hlediska vlastnictví dominují státní organizace (17,2 % z nich zaměstnávalo své pracovníky i ve výzkumu a vývoji), ale zhruba 15 % všech firem v zahraničním i mezinárodním vlastnictví má rovněž některé zaměstnance vyčleněné pro výzkum a vývoj. U českých soukromých firem jde pouze o 9,1 % subjektů. Celkem 129 průmyslových firem (17,6 %) vykazalo pracovníky ve výzkumu a vývoji, a to v celkovém počtu 1 091, z toho 715 bylo vysokoškoláků. Největší počet pracovníků ve výzkumu a vývoji však pracovalo ve společnostech z odvětví vzdělávání, z nichž pouze sedm (1,8 %) uvedlo, že výzkum a vývoj patří mezi její činnosti. Jednalo se o 2 631 pracovníků, z nich 2 281 bylo vysokoškolsky vzdělaných. Patří mezi ně samozřejmě všechny brněnské vysoké školy. Téměř 2 tis. pracovníků ve výzkumu a vývoji vykazalo 38 organizací řazených do odvětví profesní, vědecké a technické činnosti a více než 500 pak také 26 firem z odvětví informačních a komunikačních činností a šest zdravotnických organizací.

Spolupráci s veřejnými výzkumnými institucemi včetně vysokých škol vykazalo pouze 132 subjektů (4,6 %). Absolutní většina podniků (103) spolupracovala s některou institucí lokalizovanou v Brně, dalších 18 se subjekty se sídlem v Praze. Jednalo se především o vysoké školy (115 subjektů), z toho nejčastěji spolupracovali zaměstnavatelé s Vysokým učením technickým v Brně (62 subjektů), Masarykovou univerzitou (34) a Mendelovou univerzitou v Brně (11). Z mimobrněnských vysokých škol šlo především o Univerzitu Karlovu, Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně. Z dalších institucí mimo vysoké školy spolupracovali jihomoravské subjekty např. s ústavu Akademie věd ČR, Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v.v.i., Strojírenským zkušebním ústavem, s.p. apod.

Spolupráci s některou výzkumnou institucí či vysokou školou uvedly především české soukromé společnosti (74 subjektů, tj. 4,8 % všech českých soukromých společností), dále zahraniční firmy (24, tj. 6,9 %) a státní organizace (18, tj. 9,1 %). Z hlediska odvětvové struktury vykazalo spolupráci s výzkumnými institucemi nejvíce společností ze sektoru služeb, konkrétně z odvětví profesní, vědecké a technické činnosti (27 subjektů, tj. 17,3 %), dále informační a komunikační činnosti (18, tj. 21,7 %) a vzdělávání (10, avšak pouze 2,6 % všech subjektů v odvětví vzdělávání), ale také ze strojírenského průmyslu (19, tj. 17,4 %). Z

ostatních odvětví mělo určitý kontakt s výzkumnými institucemi vždy méně než deset subjektů. Z hlediska velikostních kategorií firem se jednalo v absolutním počtu spíše o menší firmy - celkem 34 firem o velikosti 20-49 zaměstnanců a 33 subjektů z kategorie 50-99 zaměstnanců vykazalo spolupráci s výzkumnými institucemi, nicméně v relativním vyjádření se se zmenšujícím se počtem zaměstnanců vůle ke spolupráci s výzkumnými institucemi snižovala (u velkých firem nad 1000 zaměstnanců se týkala spolupráce čtvrtiny firem, u kategorie 20-49 zaměstnanců pouze 3,3 %).

4.12. Očekávaný pohyb na trhu práce v Jihomoravském kraji v roce 2014

Z celkového počtu 2 845 subjektů, které se zúčastnily dotazníkového šetření, jich 756 uvedlo, že bude počet svých zaměstnanců zvyšovat, 333 snižovat a zbylých 1 756 organizací uvedlo, že počet svých zaměstnanců v průběhu roku 2014 měnit nemíní. Z podrobnější analýzy očekávaných změn stavu pracovníků vyplynulo, že 526 firem během roku 2014 pravděpodobně zvýší stav svých pracovníků minimálně (1–5 pracovníků), ve 102 firmách se předpokládá nárůst o 6–10 pracovníků, v 78 firmách o 11–20 pracovníků, ve 37 firmách o 21–50 pracovníků a ve 13 případech o více než 50 pracovníků, z toho v 7 společnostech o více než 100 osob.

Tab. 44: Očekávaný pohyb pracovníků v roce 2014 podle odvětví NH v subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Odvětví NH	Počet firem	Počet pracovníků		Rozdíl
		2013	2014	
zemědělství, lesnictví a rybolov	121	5 293	5309	16
průmysl	735	72 094	74 504	2 410
stavebnictví	211	9 201	9277	76
velkoobchod a maloobchod	384	15 384	15423	39
doprava a skladování	96	12 524	12569	45
ubytování, stravování a pohostinství	121	3 468	3479	11
informační a komunikační činnosti	83	6 468	6825	357
peněžnictví a pojišťovnictví	26	1 929	1990	61
činnosti v oblasti nemovitostí	38	1 178	1165	-13
profesní, vědecké a technické činnosti	156	8 085	8495	410
administrativní a podpůrné činnosti	101	3 441	3481	40
veřejná správa a obrana	167	20 516	20717	201
vzdělávání	390	28 425	28439	14
zdravotní a sociální péče	129	24 217	24431	214
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	63	3 490	3519	29
ostatní činnosti	24	1 651	1744	93
celkem	2 845	217 364	221367	4003

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Na druhé straně 267 firem počítalo pouze s minimálním poklesem o 1–5 pracovníků, 41 firem s redukcí o 6–10 pracovníků, 13 firem se snížením o 11–20 pracovníků, 6 firem očekává propouštění v rozsahu 21–50 pracovníků a rovněž 6 firem počítá se snížením počtu pracovníků o více než 50 pracovníků (z toho žádná s poklesem větším než 100 pracovníků).

V úhrnu soubor šetřených firem očekává nárůst počtu pracovníků o 4 003 (tj. 1,8 %). Největší relativní pokles pracovníků a vlastně jediný, je očekáván v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí, nicméně je téměř zanedbatelný (13 osob). Ve všech zbývajících odvětvích NH je

očekáván nárůst. Na rozdíl od loňského roku je největší absolutní nárůst očekáván v průmyslu (2,4 tis., tj. 3,3 %). Dále porostou zejména odvětví zabývající se profesními, vědeckými a technickými činnostmi (o 5,1 %, 410 osob), informačními a komunikačními činnostmi (o 5,5 %, tj. o 357 osob) a více než 200 pracovníků by mělo v úhrnu přibýt také ve firmách z odvětví veřejné správy a zdravotní a sociální péče. Největší relativní nárůst vykázalo odvětví „ostatní činnosti“ (5,6 %), ale nejde ani o 100 osob.

Při pohledu na očekávaný pohyb pracovníků podle druhu vlastnictví dané organizace je zřejmé, že největšího absolutního přírůstku počtu zaměstnanců by měly dosáhnout firmy ve vlastnictví zahraničním (o 2,2 tis. osob, tj. 4,8 %) a o více než tisíc hodlají zvýšit stavy svých pracovníků také české firmy (o 1,2 tis., tj. 1,7 %). Druhý největší relativní přírůstek vykázaly firmy v mezinárodním vlastnictví (o 2,8 %). Celkem čtyři skupiny subjektů dle vlastnictví předpokládaly mírný úbytek zaměstnanosti, a to družstva, organizace zřízené krajem, ty ve vlastnictví sdružení, církví a politických stran a ve smíšeném vlastnictví. Úbytky jsou však minimální.

Tab. 45: Očekávaný pohyb pracovníků v roce 2014 podle druhu vlastnictví v ekonomických subjektech účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Druh vlastnictví	Počet firem	Počet pracovníků		Rozdíl
		2013	2014	
soukromé	1 531	72 113	73 317	1 204
družstevní	71	4 354	4 339	-15
státní	198	41 826	42 218	392
krajské	141	14 271	14 233	-38
komunální	418	27 958	28 004	46
vlast. sdružení, polit. stran a církví	41	1 632	1 621	-11
zahraniční	348	46 249	48 459	2 210
mezinárodní	85	7 979	8 202	223
smíšené	12	982	974	-8
celkem	2 845	217 364	221 367	4 003

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Očekávaný pohyb pracovníků podle velikostní kategorie zachycuje následující tabulka. Všechny velikostní kategorie pak předpokládají nárůst počtu pracovníků, přičemž největšího absolutního nárůstu by měly dosáhnout společnosti s počtem pracovníků 200 až 499 (o více než tisíc, tj. 2,4 %). Největší relativní nárůst očekávají firmy o velikosti 500-999 zaměstnanců (o 2,6 %) a o více než 2 % by měla zaměstnanost vzrůst také v největších společnostech.

Tab. 46: Očekávaný pohyb pracovníků v roce 2014 podle velikostních kategorií ekonomických subjektů účastnících se „Průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013“

Velikostní kategorie k 31. 12. 2013 (počet pracovníků v okrese)	Počet firem	Počet pracovníků		Rozdíl
		2013	2014	
nad 1000	12	33 082	33 826	744
500 – 999	41	26 354	27 037	683
200 - 499	140	43 525	44 572	1 047
100 - 199	270	36 637	37 244	607
50 - 99	532	36 174	36 636	462
20 - 49	1 041	33 132	33 461	329
méně než 20	809	8 460	8 591	131
celkem	2 845	217 364	221 367	4 003

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Nadpoloviční většinu z dynamicky se vyvíjejících firem tvoří průmyslové podniky, a to především ze strojírenského a elektrotechnického průmyslu. Po dvou zástupcích má zdravotnictví, neboť se zvyšováním počtu pracovníků počítají obě brněnské fakultní nemocnice, a informační a komunikační činnosti.

V rámci dotazníkového šetření měli zaměstnavatelé možnost vyjádřit, ve kterých profesích hodlají v roce 2014 nejvíce snižovat či zvyšovat počty svých pracovníků. Celkem dokázali identifikovat profesi, kterou chtějí přijímat, v případě 3 054 osob, u snižování u 688 osob.

Tab. 49: TOP 10 profesí, u kterých zaměstnavatelé při Průzkumu zaměstnanosti k 31. 12. 2013 avizovali snižování počtu pracovníků

Profese - ISCO	počet osob
Odborní pracovníci v obchodní sféře a veřejné správě - ISCO 33	101
Specialisté v oblasti výchovy a vzdělávání - ISCO 23	77
Všeobecní administrativní pracovníci – ISCO 41	75
Obsluha stacionárních strojů a zařízení - ISCO 81	65
Řidiči a obsluha pojízdných zařízení – ISCO 83	64
Pomocní pracovníci v oblasti těžby, stavebnictví, výroby, dopravy a v příbuzných oborech - ISCO 93	37
Pracovníci v oblasti prodeje - ISCO 52	37
Pracovníci v oblasti osobních služeb – ISCO 51	36
Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů) - ISCO 71	33
Uklízeči a pomocníci - ISCO 91	33

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Při kategorizaci na podtřídy ISCO dominovali mezi profesemi propouštěnými odborní pracovníci v obchodní sféře a ve veřejné správě, jichž by mělo být propuštěno během roku 2014 sto. Druhou skupinou, která vykázala v úhrnu pokles o 77 pracovníků, jsou učitelé na středních a základních školách (zhruba 15 škol hodlá propouštět pedagogické pracovníky a k tomu 16 osob také Institut mezioborového vzdělávání). Třetí nejčetnější skupinou jsou všeobecní administrativní pracovníci. Po profesích spadajících do obsluhy stacionárních strojů a zařízení je dlouhodobě sice vysoká poptávka, ale existují společnosti, které hodlají manipulační pracovníky rovněž propouštět. Propouštění čeká i řidiče některých firem (celkem 64 osob).

Poptávka ze strany zaměstnavatelů směřuje nejvýrazněji mezi kovodělníky, strojírenské dělníky a pracovníky v příbuzných oborech – více než 300 požadavků.

Tab. 50: TOP 10 profesí, u kterých zaměstnavatelé při Průzkumu zaměstnanosti k 31. 12. 2013 avizovali zvyšování počtu pracovníků

Profese - ISCO	počet osob
Kovodělníci, strojírenští dělníci a pracovníci v příbuzných oborech - ISCO 72	329
Obsluha stacionárních strojů a zařízení - ISCO 81	275
Montážní dělníci výrobků a zařízení – ISCO 82	240
Řidiči a obsluha pojízdných zařízení - ISCO 83	202
Specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií - ISCO 25	176
Specialisté v oblasti vědy a techniky - ISCO 21	175
Pracovníci v oblasti ochrany a ostrahy – ISCO 54	115
Uklízeči a pomocníci - ISCO 91	107
Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách (kromě elektrikářů) - ISCO 71	101
Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky - ISCO 31	83

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

S očekávaným náborem pracovníků však mnohdy souvisí i to, že některé profese jsou dlouhodobě na trhu práce nedostupné. K této problematice rovněž směřovala jedna z otázek v dotazníkovém šetření (vyjádřilo se 351 subjektů) a z jejího vyhodnocení vyplynulo, že právě kovodělníci a strojírenští dělníci nefiguruje často mezi volnou pracovní silou. Celkem 81 ekonomických subjektů uvedlo, že dlouhodobě postrádá právě pracovníky spadající do podtřídy CZ-ISCO 72. Šlo především o seřizovače a obsluhu obráběcích strojů a o svářeče. Dlouhodobě nedostatkové profese také spadají do podtřídy ISCO 71 Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci na stavbách, konkrétně jde nejvíce o instalatéry, stavební zámečníky a stavební klempíře. Některé firmy také dlouhodobě postrádají profese řazené do podtřídy 31 Techničtí a odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky a 21 Specialisté v oblasti vědy a techniky.

4.13. Stav a očekávaný vývoj počtu agenturních zaměstnanců

Z výsledků posledních pěti dotazníkových šetření lze na trhu práce sledovat vývoj počtu tzv. agenturních zaměstnanců, tedy prvku, který nebyl v Jihomoravském kraji v minulém desetiletí ještě příliš rozšířen. V období 2002–2004, kdy došlo k nárůstu nezaměstnanosti, vznikaly spíše personální agentury, které pomáhaly hledat práci nezaměstnaným. Zaměstnavatelé hledající pracovníky však jejich služeb využívali pouze sporadicky.

V souvislosti s ekonomickým růstem a rozvojem strategických služeb v regionu, které jsou často zaměřeny na outsourcing pro klienty z různých evropských i mimoevropských zemí, však začal na trhu lidských zdrojů vzrůstat také vliv personálních agentur, které pro jiné společnosti hledají zaměstnance „na míru“, a to i občany cizích zemí. Pro analýzu trhu práce jsou personální agentury spíše problémem, a to např. proto, že při dotazníkovém šetření nespolupracují nebo si nevedou o svých zaměstnancích údaje potřebné pro analýzu struktury zaměstnanosti (struktura podle vzdělání, CZ-ISCO), ale také proto, že jde o společnosti, které nepůsobí na trhu práce dlouhodobě nebo výrazně mění počty svých zaměstnanců. Během

posledního šetření např. tři agentury oznámily pro rok 2014 svůj konec na trhu práce v Jihomoravském kraji (viz výše).

Tab. 51: Vývoj počtu agenturních zaměstnanců v Jihomoravském kraji v roce 2013 a odhad pro rok 2014

Měsíc/rok	6/2013	12/2013	06/2014
Počet agenturních zaměstnanců	3 073	3 062	3 438

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

V současné době, i přes trvající hospodářskou recesi, hrají agenturní zaměstnanci na trhu práce v kraji svou roli, a to možná ještě větší než v případě stabilního ekonomického prostředí, neboť zaměstnavatelé možnosti operativně přijímat a propouštět tyto zaměstnance rádi využívají, a to především v případě výroby úzce vázané na aktuální vývoj poptávky. Je potřeba upozornit, že otázky v dotazníkovém šetření byly koncipovány tak, aby agenturní zaměstnanci nebyli počítáni do stavu zaměstnanců (stěžejní otázky o počtu a struktuře zaměstnanců se vztahují jen na kmenové zaměstnance), ale byli uvedeni zvlášť. Nelze však zaručit, že všechny firmy tento požadavek pochopily.

Ke konci roku 2013 bylo nejvíce agenturních pracovníků zaměstnáno ve II. sektoru, a to téměř 72,5 %. Většinu agenturních zaměstnanců tvořili manuální pracovníci ve výrobě (strojírenský a elektrotechnický průmysl kumuloval zhruba po 20 % všech vykázaných agenturních zaměstnanců), kteří se většinou nabírají a propouštějí podle potřeby. Ve třetím sektoru byla zaměstnána přibližně čtvrtina všech sečtených agenturních zaměstnanců, nejvíce v oblasti obchodu, vzdělávání a dopravy a skladování (vždy méně než 10 %). Pouze minimum agenturních zaměstnanců pracovalo dle průzkumu v I. sektoru. Sezónní náborů pracovníků neřeší pravděpodobně zemědělské podniky prostřednictvím personálních agentur. Následující tabulka obsahuje členění agenturních zaměstnanců podle odvětví národního hospodářství.

Tab. 52: Agenturní zaměstnanci v Jihomoravském kraji v roce 2013 podle odvětví NH

Sektory a odvětví NH	PZ celkem 31. 12. 2013	30. 6. 2013		31. 12. 2013	
		abs.	%	abs.	%
I. sektor	5 293	39	1,3	22	0,7
II. sektor	81 295	2 228	72,5	2 204	72,0
průmysl	72 094	2 096	68,2	2 076	67,8
těžební	342	0	0,0	0	0,0
potravinářský	6 220	152	4,9	151	4,9
textilní, oděvní a kožedělný	4 524	41	1,3	45	1,5
dřevozpracující	795	0	0,0	0	0,0
papírenský a polygrafický	1 600	66	2,1	70	2,3
chemický	7 687	268	8,7	297	9,7
sklářský a stavebních hmot	4 080	54	1,8	56	1,8
hutnický a kovozpracující	10 836	240	7,8	222	7,3
strojírenský	14 650	612	19,9	493	16,1
elektrotechnický	12 278	609	19,8	663	21,7
ostatní zpracovatelský	3 003	12	0,4	32	1,0
opravy a instalace strojů a zařízení	1 227	7	0,2	8	0,3
výroba a rozvod energií	847	10	0,3	11	0,4
zásobování vodou, odpady	4 005	25	0,8	28	0,9
stavebnictví	9 201	132	4,3	128	4,2
III. sektor	130 776	806	26,2	836	27,3
velkoobchod a maloobchod	15 384	231	7,5	233	7,6
doprava a skladování	12 524	131	4,3	148	4,8
ubytování, stravování a pohostinství	3 468	1	0,0	1	0,0
informační a komunikační činnosti	6 468	56	1,8	59	1,9
peněžnictví a pojišťovnictví	1 929	0	0,0	0	0,0
činnosti v oblasti nemovitostí	1 178	0	0,0	0	0,0
profesní, vědecké a technické činnosti	8 085	11	0,4	12	0,4
administrativní a podpůrné činnosti	3 441	118	3,8	93	3,0
veřejná správa a obrana	20 516	8	0,3	8	0,3
vzdělávání	28 425	188	6,1	192	6,3
zdravotní a sociální péče	24 217	62	2,0	67	2,2
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	3 490	0	0,0	23	0,8
ostatní činnosti	1 651	0	0,0	0	0,0
celkem	217 364	3 073	100,0	3 062	100,0

Pramen: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Vývoj naznačuje, že budou požadavky na počet agenturních zaměstnanců v budoucnu pravděpodobně narůstat. Situaci ovlivní zřejmě i fakt, že řada firem se bude snažit některé své činnosti "outsourcovat", zajišťovat externě, případně je pokrýt nějakým efektivním, flexibilním způsobem, a tak snižovat své náklady.

5. Zhodnocení změn na trhu práce v Jihomoravském kraji v letech 2008 až 2013

V roce 2007 začalo ve světě období globální hospodářské krize, jejíž důsledky (např. pokles zakázek či zvyšování nezaměstnanost) se v České republice naplno projeví na sklonku roku 2008. Nejhoršího stavu, zejména z pohledu vývoje HDP, bylo dosaženo během roku 2009 a na začátku roku 2010. Je nutno ale podotknout, že Česká republika nevstupovala do krize v nejlepší kondici, neboť některé ukazatele začaly klesat již 1–2 roky před krizí. V druhé polovině roku 2010 začali již někteří odborníci hovořit o odeznění krize, což dokládaly i některé statistické ukazatele (růst HDP a indexu nových objednávek v některých sektorech hospodářství a pomalý pokles nezaměstnanosti). Tento stav přetrvával i v první polovině roku 2011, kdy diskuze o ekonomické recesi téměř ustaly, avšak ve druhé polovině roku 2011 se naplno projeví dlouhodobé problémy Eurozóny (vysoké zadlužení a nezaměstnanost některých států) a na ní vázaný útlum výroby, pokles růstu HDP, nutnost vysokých finančních intervencí a tím i negativní vývoj celé ekonomiky a situace na trhu práce.

V roce 2012 tyto tendence pokračovaly. Došlo k poklesu HDP, a to jak na úrovni EU, tak i v České republice, kde byl navíc v posledním čtvrtletí zaznamenán největší pokles HDP za poslední čtyři roky (meziročně o -1,7 %). Za celý rok 2012 došlo k poklesu HDP o 1,2 %. Ekonomická recese se tak pozvolna opět prohlubovala. Hlavní příčinou nepříznivého vývoje byla dle ČSÚ klesající tuzemská poptávka jak domácností po zboží a službách pro konečnou spotřebu, tak investorů po fixním kapitálu. Zahraniční obchod již nebyl schopen, přes zvyšující se aktivní saldo, vývoj domácí poptávky kompenzovat. Na poklesu domácí poptávky se podílely především výdaje domácností. Značně poklesl zájem zejména o předměty dlouhodobé spotřeby (osobní automobily, nábytek), snížily se však i výdaje za potraviny, nealkoholické a alkoholické nápoje, prostředky na údržbu a opravu bytů, pojištění a další zboží a služby. Jedinou složkou poptávky, která měla po celý rok pozitivní vliv na vývoj HDP, byl zahraniční obchod. Další výrazný pokles, meziročně o 6,3 %, zaznamenalo stavebnictví, které se obtížně vyrovnávalo s nedostatkem zakázek soukromého i veřejného sektoru. Zpracovatelský průmysl rostl až do 4. čtvrtletí, kdy se negativně projevil útlum výroby dopravních prostředků a pokles zahraniční poptávky. Dle L. Niedermayera (2013) byla recese v roce 2012 hlubší, než se očekávalo a probíhala po celý rok i navzdory dobré vnější poptávce. Kromě obecného rizika nestabilních očekávání plynoucích z domácí i vnější situace byla tehdy specifikem ČR nestabilita politického systému, což mohlo mít i dopad na vývoj ekonomiky. Možnosti růstu české ekonomiky autor nevidí ve formě zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu ani ve zlepšení v oblasti služeb, jejichž růst by mohl narazit na slabou příjmovou situaci domácností. Ke zlepšení situace by mohla přispět kromě příznivého vývoje v EU kombinace „malých věcí“ (opravy chyb, zásadní zlepšení ve veřejném sektoru, důraz na malou regulaci ekonomiky).

Hospodářský vývoj v roce 2013 rovněž nebyl příliš příznivý - v 1. čtvrtletí se pokles HDP meziročně prohloubil o 2,3 %; k meziročnímu zvýšení HDP došlo až ve 4. čtvrtletí (o 1,2 %) a celkem za rok 2013 HDP kleslo o dalších 0,9 %. K oživení ekonomiky ve 2. pololetí přispěl dle ČSÚ především zpracovatelský průmysl, a to odvětví výroba motorových vozidel, výroba strojů a zařízení, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a výroba pryžových a plastových výrobků. K tvorbě poptávky přispěl ve 2. pololetí (po stagnaci v první polovině roku) nárůst výdajů domácností i vládních institucí na konečnou spotřebu. Pro následující období lze dle L. Niedermayera očekávat následující:

- Budoucí růst v ČR bude zřejmě výrazně pod úrovní růstu v minulé dekádě. Proti některým zemím západní Evropy ČR zaostává a nemusí se to rychle změnit, a to i přesto, že řada

sektorů či podniků dokládá vysokou konkurenceschopnost ekonomiky, ale ta se může projevit jen při dostatečné zahraniční poptávce.

- Strukturální reformy mohou zlepšit vývoj zaměstnanosti, ale růst příjmů bude pomalejší než dříve. Z hlediska finančního je ekonomika stabilní a její „agenti“ jsou obezřetní. Vývoj v podnikové sféře bude diferencovaný, udržení ziskovosti v některých oblastech bude nesnadné.
- Vývoj vně české ekonomiky nemusí být jediným faktorem jejího růstu, i když je velmi podstatný. Bude záležet na domácích politikách. Stejně tak může mít česká ekonomika podíl na zlepšení či zhoršení pozice EU. Navázání na příznivý vývoj soukromého sektoru a pozitivní zkušenosti jiných zemí s reformami může podstatně pomoci.

Situaci v Jihomoravském kraji lze sledovat v kontextu projevů ekonomické recese v celé České republice, případně EU. Od roku 2008 do roku 2012 (za rok 2013 nejsou dosud výsledky zveřejněny) v Jihomoravském kraji klesl HDP na obyvatele o 0,5 %, což bylo méně než na úrovni celé ČR (-0,8 %). Pokles nastal v dalších pěti krajích včetně Hlavního města Prahy (o 4,3 %) a Středočeského kraje (o 4,6 %). Rovněž Karlovarský a Pardubický kraj vykázaly snížení HDP na obyvatele a v Ústeckém kraji se během uvedených pěti let situace téměř nezměnila (-0,1 %). Nárůst o více než 3 % nastal v Kraji Vysočina, Plzeňském a Olomouckém kraji. Vývoj HDP v Jihomoravském kraji byl obdobný jako v ČR - postavení kraje se během sledovaného období téměř nezměnilo a v roce 2012 činil poměr HDP na obyvatele kraje a HDP na obyvatele celé ČR 94,5 % (v roce 2008 to bylo 94,2 %). Dle analýzy ČSÚ v roce 2013 vykázaly velké průmyslové a stavební podniky v Jihomoravském kraji obdobně jako v roce 2012 meziroční propad výkonových ukazatelů. U stavebních podniků byl propad vyšší, objem základní stavební výroby poklesl proti roku 2012 o 3,7 %. V průmyslových podnicích byl propad nižší, tržby z prodeje vlastních výrobků se snížily pouze o 0,1 %.

Průměrná hrubá měsíční mzda dle údajů ČSÚ činila v roce 2013 v Jihomoravském kraji 24 186 Kč, což bylo o 3 423 Kč více než v roce 2008 (nárůst o 16,5 %). V ČR představovala za rok 2013 nominální mzda 26 637 Kč, tedy o 4 045 Kč více než v roce 2008 (o 17,9 %). Rozdíl mezi průměrnou mzdou v ČR a v Jihomoravském kraji se tedy za posledních pět let mírně zvýšil.

Dopady ekonomické krize na zaměstnanost a nezaměstnanost v Jihomoravském kraji ve srovnání s ostatními kraji ČR lze sledovat pomocí ukazatelů uvedených v následující tabulce. Z důvodu srovnatelnosti jsou údaje prezentovány pomocí indexů změny jednotlivých ukazatelů mezi koncem roku 2008 a 2013. Počet všech registrovaných uchazečů o zaměstnání se během pěti sledovaných let zvýšil v Jihomoravském kraji zhruba o dvě třetiny – mezi kraji se jednalo o průměrný údaj – o sedmou nejhorší pozici. Úbytek počtu hlášených volných pracovních míst byl ve všech krajích velmi výrazný (nárůst nastal pouze v Libereckém kraji), ale v Jihomoravském kraji byl ještě zřetelnější, neboť kles zhruba na čtvrtinu stavu z konce roku 2008, což byl druhý nejvyšší propad po Moravskoslezském kraji. Podíl nezaměstnaných osob vzrostl za dané období v kraji o 75 %, což představuje rovněž sedmou nejhorší pozici (k největšímu nárůstu u obou ukazatelů došlo v Praze, kde byly hodnoty před krizí velmi nízké, a tak i menší nárůst je v relativním měřítku velmi znatelný).

Tab. 54: Změny v nezaměstnanosti a v zaměstnanosti v krajích ČR v letech 2008–2013

Území	Relativní změny ve vybraných charakteristikách v letech 2008–2013				
	počet uchazečů	počet volných míst	PNO	zaměstnanost celkem	zaměstnanost v průmyslu
Praha	257,7	29,2	284,1	99,5	98,7
Středočeský kraj	197,6	35,4	202,2	103,7	87,9
Jihočeský kraj	180,2	55,8	193,8	95,1	92,9
Plzeňský kraj	153,4	34,1	161,5	101,2	107,5
Karlovarský kraj	145,9	61,1	158,7	95,2	90,4
Ústecký kraj	144,2	52,3	155,7	99,4	96,6
Liberecký kraj	156,0	111,8	167,5	97,7	86,3
Královéhradecký kraj	187,9	32,1	200,3	95,6	84,2
Pardubický kraj	155,1	65,5	164,7	98,1	90,3
Vysočina	158,4	49,8	169,8	96,0	104,5
Jihomoravský kraj	167,1	27,4	175,6	103,1	90,3
Olomoucký kraj	184,8	40,2	198,9	92,5	95,9
Zlínský kraj	169,5	51,9	182,9	97,9	97,2
Moravskoslezský kraj	156,6	25,9	170,8	94,6	84,4
Celkem ČR	169,4	38,6	180,9	98,5	92,4

Pramen: Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa, SSZ MPSV ČR, 2008–2013, SSZ MPSV ČR, 2009–2013, Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za 4. čtvrtletí 2008, 2013 ČSÚ Praha, 2009, 2014, vlastní výpočty

Na druhé straně z výsledků výběrových šetření pracovních sil vyplynulo, že v Jihomoravském kraji v daném období přibylo po Středočeském kraji nejvíce zaměstnanců, a to 3,1 %, kdežto většina ostatních krajů (ještě s výjimkou Plzeňského) vykázala pokles zaměstnanosti (v ČR v průměru o 1,5 %). Nadále však ubýval počet osob zaměstnaných v průmyslu (o téměř desetinu) - hůře na tom byly už jen 4 kraje.

Lze tedy shrnout, že ekonomická recese má v Jihomoravském kraji zhruba obdobný dopad na trh práce jako na úrovni celé ČR s výjimkou celkové zaměstnanosti, která dle výsledků VŠPS za posledních pět let vzrostla. Posílen byl především sektor služeb, kdežto význam průmyslu pro zaměstnanost v kraji klesl. Vzhledem k tomu, že v Jihomoravském kraji nejsou v takové míře lokalizovány průmyslové podniky spadající do nejvíce postižených odvětví zpracovatelského průmyslu, jako je průmysl automobilový, který byl ekonomickou krizí zasažen zřejmě nejdříve a nejintenzivněji, a tím, že má Jihomoravský kraj diverzifikovanou strukturu zaměstnanosti (s vysokým podílem služeb), nedošlo zde k tak závažným dopadům ekonomické krize jako v jiných částech ČR. Nicméně vykázané a většinou průměrné hodnoty nemusí být s ohledem na potenciál kraje a lokalizaci druhého největšího města v ČR hodnoceny vysloveně pozitivně.

Zřetelnější oživení je ekonomickými odborníky očekáváno až v roce 2014, kdy zahraniční poptávka přidá na tempu a vládní politika bude méně restriktivní (oproti roku 2013 nedošlo např. k dalšímu zvyšování DPH). Postupně se měl obnovit růst spotřeby domácností a investic. Prognózy rovněž předpokládaly pozvolné zvyšování zaměstnanosti a pokles nezaměstnanosti v souvislosti s ekonomickým oživením. Vývoj v prvních 4 měsících roku 2014 tomu však příliš nenasvědčoval, neboť jak na úrovni celé ČR, tak v Jihomoravském kraji byly překročeny všechny dosavadní hodnoty v počtu uchazečů o zaměstnání. V lednu

bylo v ČR evidováno téměř 630 tis. nezaměstnaných, a přestože se v únoru a v březnu jejich počet mírně snížil, pod hranici 600 tis. neklesl. K tomu došlo až v dubnu 2014 (574,9 tis.). Podíl nezaměstnaných osob byl o půl procentního bodu vyšší než před rokem (v dubnu se rozdíl snížil na 0,2 p.b.). Počet hlášených volných pracovních míst v dubnu jen mírně překročil hodnotu 44 tis., takže na jedno volné místo připadalo 13 uchazečů.

V Jihomoravském kraji byla v lednu 2014 poprvé přesažena hranice 75 tis. nezaměstnaných, čemuž odpovídala hodnota PNO ve výši 9,4 %. Lednový nárůst počtu uchazečů o zaměstnání byl však přesto o něco nižší (4,7 %) než na úrovni celé ČR (5,7 %). V březnu bylo v evidenci Úřadu práce ČR celkem 73,2 tis. osob z Jihomoravského kraje (PNO činila 9,1 %) a až v dubnu klesl jejich počet pod 70 tis. (i přesto byl o 2,6 tis. vyšší než před rokem). Počet volných pracovních míst vzrostl v dubnu na 3,9 tis., takže na jedno místo připadalo téměř 17 uchazečů. Situace z tohoto hlediska tedy zůstala i na počátku roku 2014 horší než v ČR, proto lze konstatovat, že investice do tvorby nových pracovních míst by v Jihomoravském kraji měly být vítány.

Jak ukázala analýza nezaměstnanosti, největší skupiny uchazečů o zaměstnání na konci roku 2013 tvořili nekvalifikovaní uchazeči, zároveň nezaměstnaných s nejvýše základním vzděláním bylo v kraji téměř 17 tis., kdežto volných pracovních míst pro ně pouze 760. Tyto ukazatele jsou argumentem i pro tvorbu takových pracovních míst, jaké hodlal vytvořit v současnosti často skloňovaný Amazon, který při investici 2,7 mld. Kč do logistického centra v Brně na Černovické terase sliboval 1,5 tis. stálých pracovních míst především pro méně kvalifikované pracovníky.

6. Závěr

Od roku 2000 vykazuje zaměstnanost podle sektorů v Jihomoravském kraji relativně stabilní průběh. Pouze v souvislosti s příchodem ekonomické krize se mírně snížil podíl druhého sektoru a o odpovídající část vzrostl podíl terciéru. I tento výkyv se však s tím, jak krize postupně odeznívá, vrací k dlouhodobému stavu. V zemědělství, lesnictví a rybolovu pracovalo v roce 2013 v Jihomoravském kraji 16,1 tis. osob (tj. 2,9 %), v průmyslu a stavebnictví 196,6 tis. osob (tj. 35,3 %) a ve službách 343,7 tis. osob (tj. 61,8 %). Oproti roku 2009 se zvýšila zaměstnanost především v některých odvětvích služeb - informační a komunikační činnosti a peněžnictví a pojišťovnictví.

Více než 3 tis. zaměstnanců mělo na konci roku 2013 v Jihomoravském kraji celkem osm ekonomických subjektů. Jednalo se o dvě zdravotnická zařízení (Fakultní nemocnice Brno a Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně), dvě univerzity (Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně), orgány veřejné správy (Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje a Statutární město Brno), společnost IBM a více než 3 tis. měla pravděpodobně také stále ještě Česká pošta, s.p. Více než 1 000 osob zaměstnávají na území Jihomoravského kraje čtyři průmyslové podniky.

Situace na trhu práce se v Jihomoravském kraji v roce 2013 meziročně opět mírně zhoršila, zejména ve druhém pololetí. Podíl nezaměstnaných osob vzrostl oproti roku 2012 o 0,8 procentního bodu na 8,9 %. Stejně tak se o 5,5 tis. osob zvýšil i počet uchazečů o práci na 71 970 osob. Naopak počet volných pracovních míst se téměř nezměnil (2,3 tis.). V tomto případě je však třeba zdůraznit novelu zákona o zaměstnanosti, která od začátku roku 2012 zrušila povinnost zaměstnavatelů hlásit Úřadu práce ČR volná pracovní místa, takže tento ukazatel neodráží zcela reálnou situaci.

V průběhu roku 2013 se nezaměstnanost projevovala svým klasickým cyklickým průběhem. Vyšších hodnot dosahovala od ledna do března 2013 (maxima bylo dosaženo v únoru) a až do června 2013 pak následoval pokles počtu uchazečů i podílu nezaměstnaných osob (PNO). Druhá polovina roku znamenala opětovný růst a PNO se opět vrátil nad hranici 8 %. Podobně nepříznivě se vyvíjely i další ukazatele trhu práce.

I v roce 2013 převažovali mezi uchazeči o zaměstnání muži, a to až do června. V prvním pololetí roku byla rovněž vyšší i jejich PNO. Ve druhé polovině roku se situace obrátila a v evidenci úřadů práce převažovaly ženy, a to až do konce listopadu. Průměrný věk registrovaných nezaměstnaných se mírně zvýšil na 39,1 let. Hlavní skupiny uchazečů o zaměstnání tvořily osoby ve věku 20 až 29 let (25,3 %), což však neodpovídá věkové struktuře všech obyvatel a ukazuje to na obtíže při uplatnění mladých lidí na trhu práce. Také v roce 2013 se potvrdilo, že se zvyšujícím se stupněm dosaženého vzdělání rostou možnosti uplatnění na trhu práce, i když ve srovnání s rokem 2012 mírně narostl podíl uchazečů, kteří dosáhli středního vzdělání s maturitou či vysokoškolského vzdělání. Se zhoršující se situací na trhu práce se prodlužuje i celková doba setrvání uchazeče o zaměstnání v evidenci Úřadu práce ČR. Průměrná délka evidence vzrostla z 514 dnů na 561 dnů. Dlouhodobě nezaměstnaní tvořili opět více než pětinu všech nezaměstnaných, což bylo nejvíce od roku 2007. Na základě klasifikace zaměstnání CZ-ISCO představovali největší část registrovaných nezaměstnaných stále pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci (jejich podíl se ale v posledních letech mírně snížil), pracovníci ve službách a prodeji (tato skupina naopak vykázala nárůst) a řemeslníci a opraváři.

Příznivý vývoj byl zaznamenán v případě uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením - od roku 2007 klesl jejich počet o 681, tj. o 7,9 % a jejich podíl na celkové nezaměstnanosti z téměř jedné pětiny (19,6 %) na desetinu (11,1 %). Počet absolventů a mladistvých se naopak od roku 2007 podstatně zvýšil, a to o 2,2 tis. osob, tj. 76,0 %. Jejich podíl vzrostl z 6,6 % na 7,2 %.

V rámci mezikrajového srovnání lze konstatovat, že Jihomoravský kraj se mezi všemi kraji České republiky pohybuje dlouhodobě přibližně na pátém nejhorším místě ve výši podílu nezaměstnaných osob, počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo, průměrné délky evidence uchazečů o zaměstnání i míry dlouhodobé nezaměstnanosti. Horší situaci vykázaly už jen kraje Ústecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Karlovarský.

Největší počty uchazečů o zaměstnání tak byly na konci roku 2013 evidovány v okresech Brno-město a Hodonín, kde byl i nejvyšší PNO. Více než desetina osob ve věku 15-64 let byla bez práce rovněž v okrese Znojmo. Nejnižší PNO vykázal okres Brno-venkov. Více než 500 volných pracovních míst nebylo na konci roku 2013 evidováno již v žádném okrese. Největší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo připadal na okresy Brno-město a Hodonín - více než 50. Naopak nejmenší na okres Blansko a Vyškov - oba pod 20, nicméně i tyto hodnoty byly vyšší než celorepublikový průměr. Z analýzy jednotlivých SO ORP vyplynuly nejproblémovější mikroregiony a na druhé straně ty, které dle současného stavu základních charakteristik trhu práce nevykazují zásadní problémy. Do první skupiny patří obvody Hodonín, Kyjov, Moravský Krumlov a Veselí nad Moravou, do druhé skupiny především obvody v zázemí města Brna - Kuřim, Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Vyškov a Blansko.

Průzkumem zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013 bylo shromážděno celkem 2 845 záznamů o ekonomických subjektech. Šetřené subjekty zaměstnávaly celkem 217,4 tis. osob. V rámci šetření vykázal Jihomoravský kraj zaměstnanost v prvním sektoru hospodářství ve výši 2,4 %. V případě okresů nejvyšších hodnot dosáhly zejména Znojemsko a Blansko. Průmysl a stavebnictví zaměstnávaly 37,4 % pracovníků (hodnota 60 % byla překročena v okrese Brno-venkov). Naopak ve službách suverénně dominovalo město Brno (76,6 %), které tak překročilo jihomoravský průměr 60,2 % (ze zbylých okresů kraje překročilo hranici 50 % už jen Znojmo - 51,4 %). Koncentrace jednotlivých odvětví zpracovatelského průmyslu dle SO ORP byla následující:

- Největší podíl osob zaměstnaných v potravinářském průmyslu byl koncentrován do SO ORP Hodonín (10,3 % všech osob podchycených dotazníkovým šetřením bylo zaměstnaných v potravinářském průmyslu) a Bučovice (10,1 %).
- Mnohem větší nerovnoměrnost zaznamenalo agregované odvětví textilního, oděvního a kožedělného průmyslu. Nejvyšší zaměstnanost připadla na SO ORP Veselí nad Moravou (20,2 %, textilní a oděvní průmysl) a Slavkov u Brna (23,9 %). Kožedělný průmysl není v Jihomoravském kraji téměř zastoupen.
- Chemický průmysl v sobě zahrnuje i plastikářskou, gumárenskou a farmaceutickou výrobu. Jasnou specializací lze identifikovat u SO ORP Slavkov u Brna (17,1 %), Kyjov (16,2 %) a také téměř 15 % všech zaměstnaných v SO ORP Hustopeče pracovalo v některém z těchto odvětví.
- Značnou heterogenitu vykazuje sklářský průmysl a průmysl stavebních hmot. Na jedné straně stojí SO ORP Kyjov s podílem 11,5 % osob pracujících v tomto odvětví z celkové

zaměstnanosti v území, a Boskovice (9,0 %), na druhé straně pak 4 správních obvody, v nichž se dotazníkového šetření nezúčastnil ani jeden subjekt z tohoto odvětví.

- Také hutnický a kovo zpracující průmysl signalizoval nerovnoměrné rozložení - v rámci SO ORP Hustopeče dosáhla zaměstnanost v tomto odvětví 26,1 %, s velkým odstupem pak v SO ORP Pohořelice to bylo 15,3 %, u ostatních území již méně.
- V šesti SO ORP z 21 se průzkumu zaměstnanosti nezúčastnil ani jeden subjekt náležející do elektrotechnického průmyslu. Nejvyšší hodnoty tak byly zaznamenány v SO ORP Kuřim (36,5 %), Mikulov (37,5 %) a Tišnov (31,2 %).
- Tahoun české i jihomoravské ekonomiky, strojírenství, dosáhlo v devíti správních obvodech dvouciferných hodnot. Jedná se zejména o SO ORP Rosice (20,1 %) a Blansko (15,2 %).

V analyzovaných subjektech na konci roku 2013 pracovalo více mužů než žen (52,2 % vs. 47,8 %). V priméru a sekundéru dominovali muži (tvořili zhruba dvě třetiny), naopak v terciéru zase ženy (podíl 56,8 %). Nejvíce žen pracovalo tradičně v odvětví zdravotní a sociální péče a v peněžnictví a pojišťovnictví, naopak nejvíce mužů ve stavebnictví a ze zpracovatelského průmyslu v odvětví hutnictví a kovo zpracující průmysl.

Ve firmách, které se zúčastnily dotazníkového šetření, má nejvíce zaměstnanců střední vzdělání s maturitou (37,1 %). Střední vzdělání bez maturity mělo 30,9 %, vysokoškolské vzdělání 26,8 % a ukončené či neukončené základní vzdělání 5,1 %. Nejvíce vysokoškoláků pracovalo ve službách (36,3 %), konkrétně v odvětví vzdělávání (63,9 %) a v profesních, vědeckých a technických činnostech (59,7 %). Naopak více než 60 % pracovníků se středním vzděláním bez maturity vázal dřevozpracující průmysl a také zemědělství a lesnictví.

Nejvíce zaměstnanců podchycených dotazníkovým šetřením bylo zaznamenáno v českých soukromých společnostech (33,2 %), následovaly je zahraniční (21,3 %) a státní (19,2 %) subjekty. Muži byli mnohem častěji zaměstnáni v českých soukromých firmách, zatímco ženy více inklinovaly ke krajským a komunálním subjektům. Státní a krajské subjekty pak vykázaly největší počty zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou či s vysokoškolským vzděláním.

V rámci velikostních kategorií pracovala na konci roku 2013 pětina všech zaměstnanců v podnicích o velikosti 200-499 zaměstnanců. Zásadní odchylky se dle velikostních kategorií firem neprojevovaly ani v členění podle nejvyššího dosaženého vzdělání zaměstnanců, snad pouze v případě subjektů s 1 000 a více pracovníky (do této kategorie totiž náleží několik vysokých škol, nemocničních zařízení a orgánů státní správy a samosprávy), které měly 80 % zaměstnanců minimálně s maturitou.

Dotazníkové šetření zachytilo ve sledovaných firmách celkem 6,8 tis. cizinců (tj. 3,1 % všech pracovníků), přitom 3,7 tis. osob připadalo na Slováky, 1,7 tis. osob na zbývající občany Evropské unie a 1,4 tis. osob na příslušníky ostatních států. Nejvíce cizinců pracovalo na konci roku 2013 ve službách, konkrétně v odvětví vzdělávání, zdravotní a sociální péče a komunikačních a informačních činností. Vysokých hodnot dosáhl také elektrotechnický a strojírenský průmysl. V případě členění podle druhu vlastnictví ekonomických subjektů připadá nejvíce cizinců na zahraniční společnosti a dle velikostní kategorie na podniky nad 200 zaměstnanců.

Zkrácených pracovních úvazků využívalo 1 837 firem, při přepočtu na zaměstnance se jednalo o 26,2 tis. osob (tj. 12,1 %). Zkrácené pracovní úvazky se výrazně týkají služeb

(jedinou výjimkou je papírenský a polygrafický průmysl a také odvětví zásobování vodou, odpady). Téměř polovina všech zaměstnanců pracovala na zkrácený pracovní úvazek v odvětví obchodu, vysokých hodnot dosahovalo také vzdělávání. V Jihomoravském kraji se k 31. 12. 2013 nacházelo 12 firem, které zaměstnávaly více než 100 pracovníků a minimálně třetinu z nich na zkrácený pracovní úvazek.

Oproti roku 2012 zaměstnávaly analyzované společnosti o 1 370 osob více. Za nárůstem stály především služby (nejvíce informační a komunikační služby, veřejná správa a vzdělávání) a částečně i průmysl. V případě druhu vlastnictví se nárůst odehrál u zahraničních subjektů a hlavně u velkých firem. V průběhu roku 2013 zaznamenalo 19 společností snížení počtu pracovníků o více než 50 osob (13 z nich působí v Brně), naopak 22 subjektů hlásilo nárůst počtu pracovníků o více než 50 osob (10 z nich provádí svou činnost na území města Brna).

Na konci roku 2013 deklarovalo 388 subjektů (tj. 13,6 %) zájem přijímat absolventy. Nejčastěji se jednalo o podniky z průmyslu a stavebnictví (strojírenský průmysl, hutnický a kovozpracující průmysl a textilní, oděvní a kožedělný průmysl), největší počet absolventů však jsou ochotny přijmout firmy ze sektoru služeb (informační a komunikační činnosti). Z hlediska druhu vlastnictví lze zařadit nejvíce firem s kladným postojem k absolventům mezi české soukromé subjekty a dle velikosti mezi velké firmy nad 500 zaměstnanců. Požadování jsou především specialisté v oblasti vědy a techniky, vyučení kovodělníci a strojírenští dělníci a techničtí odborní pracovníci v oblasti vědy a techniky se středním vzděláním s maturitou.

V průběhu roku 2014 očekávají subjekty, které se zúčastnily šetření, celkový nárůst počtu pracovníků o 4,0 tis. osob, z toho nejvíce v průmyslu (2,4 tis.) a v odvětví profesní, vědecké a technické činnosti. Zároveň se to týká nejvíce zahraničních a českých soukromých společností a těch o velikosti 200 až 499 pracovníků. Snížení počtu pracovníků o více než 50 osob odhaduje 6 společností, zatímco na nárůst o více než 50 osob se připravuje 16 firem (z toho 11 subjektů působí na území města Brna). Největší propouštění avizovali zaměstnavatelé odborných pracovníků v obchodní sféře a veřejné správě, naopak největší zvyšování u kovodělníků a strojírenských dělníků.

Počet agenturních zaměstnanců se v šetřených firmách pohyboval v průběhu roku 2013 okolo 3,0 tis. osob a ani v roce 2014 neočekávají zaměstnavatelé zásadní změny, pouze mírný nárůst jejich počtu. Téměř tři čtvrtiny agenturních zaměstnanců připadají na druhý sektor národního hospodářství (po 20 % strojírenský a elektrotechnický průmysl), zbývající čtvrtina pak na služby (zejména na odvětví obchodu). Na konci roku 2013 se v Jihomoravském kraji nacházelo 10 společností, z nichž každá zaměstnávala na konci roku 2013 více než 50 agenturních pracovníků.

Oproti roku 2003, kdy proběhl průzkum zaměstnanosti poprvé, se zvýšil celkový počet analyzovaných firem z 2 315 na 2 845 a zároveň i počet pracovníků z 207,0 tis. na 217,4 tis. osob. Primární sektor a sekundární sektor jako celek zaznamenaly pokles, a to jak absolutního, tak relativního počtu zaměstnanců - v případě priméru se podstatně snížil počet respondentů, kdežto v sekundéru počet firem účastnících se průzkumu vzrostl. Naopak firem spadajících do terciéru vzrostl a nárůst byl zaznamenán i v případě počtu zaměstnanců pracujících ve službách a také jejich podílu na celkové zaměstnanosti v kraji.

Z odvětví zpracovatelského průmyslu se výrazněji zvýšil význam elektrotechnického a chemického průmyslu. V případě odvětví služeb znesnadňuje porovnání přechod z klasifikace

OKEČ na novou klasifikaci CZ-NACE. Přesto lze konstatovat, že až na odvětví dopravy a skladování zaměstnanost i v jednotlivých odvětvích služeb vzrostla.

Tab. 55: Změna ve struktuře zaměstnanosti podle odvětví v ekonomických subjektech účastnících se dotazníkového šetření k 31. 12. 2003 a 31. 12. 2013

Sektory a odvětví NH	Počet firem		Počet pracovníků			
			31. 12. 2003		31. 12. 2013	
	2003	2013	abs.	%	abs.	%
I. sektor	174	121	11 926	5,8	5 293	2,4
II. sektor	883	946	85 327	41,2	81 295	37,4
průmysl	678	735	73 184	35,4	72 094	33,2
těžební	8	4	1 025	0,5	342	0,2
potravinářský	101	75	8 088	3,9	6 220	2,9
textilní, oděvní a kožedělný	54	42	6 085	2,9	4 524	2,1
dřevozpracující	37	18	2 649	1,3	795	0,4
papírenský a polygrafický	31	30	1 996	1,0	1 600	0,7
chemický	53	77	6 074	2,9	7 687	3,5
sklářský a stavebních hmot	28	44	3 438	1,7	4 080	1,9
hutnický a kovozpracující	124	142	11 049	5,3	10 836	5,0
strojírenský	110	109	14 110	6,8	14 650	6,7
elektrotechnický	64	68	9 853	4,8	12 278	5,6
ostatní zpracovatelský	48	49	4 751	2,3	3 003	1,4
opravy a instalace strojů a zařízení	*	13	*	*	1 227	0,6
výroba energií	20	14	4 066	2,0	847	0,4
zásobování vodou, odpady		50			4 005	1,8
stavebnictví	205	211	12 143	5,9	9 201	4,2
III. sektor	1 258	1 778	109 708	53,0	130 776	60,2
velkoobchod a maloobchod	242	384	13 976	6,8	15 384	7,1
doprava a skladování	78	96	16 520	8,0	12 524	5,8
ubytování, stravování a pohostinství	47	121	2 503	1,2	3 468	1,6
informační a komunikační činnosti	**	83	**	**	6 468	3,0
peněžnictví a pojišťovnictví	31	26	2 391	1,2	1 929	0,9
činnosti v oblasti nemovitostí		38			1 178	0,5
profesní, vědecké a technické činnosti	247**	156	12 614**	6,1**	8 085	3,7
administrativní a podpůrné činnosti		101			3 441	1,6
veřejná správa a obrana	87	167	12 918	6,2	20 516	9,4
vzdělávání	348	390	25 221	12,1	28 425	13,1
zdravotní a sociální péče	93	129	17 020	8,2	24 217	11,1
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	85	63	6 545	3,2	3 490	1,6
ostatní činnosti		24			1 651	0,8
celkem	2 315	2 845	206 961	100,0	217 364	100,0

Pramen: Dotazníkové šetření úřadů práce v Jihomoravském kraji, 2004, Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

* odvětví opravy instalace strojů a zařízení bylo vyčleněno ze strojírenského a elektrotechnického průmyslu

** v roce 2003 se používala klasifikace OKEČ, v roce 2012 už klasifikace CZ-NACE; odvětví „služby pro podniky“ bylo rozděleno do několika nových odvětví (informační a komunikační činnosti; činnosti v oblasti nemovitostí; profesní, vědecké a technické činnosti a administrativní a podpůrné činnosti), jedná se však o přibližné srovnání odvětví OKEČ a CZ-NACE

Hlavní změnou ve struktuře zaměstnanosti podle druhů vlastnictví ekonomických subjektů byl od roku 2003 nárůst počtu zahraničních firem a také subjektů spadajících do komunálního

vlastnictví, které se začlenily do průzkumu. Významnější nárůst počtu šetřených subjektů vykázal i soukromý sektor, avšak počet zaměstnanců v nich se výrazně snížil.

Tab. 56: Změna ve struktuře zaměstnanosti podle vlastnictví ekonomických subjektů účastnících se dotazníkového šetření k 31. 12. 2003 a 31. 12. 2013

Druh vlastnictví	Počet firem		Počet pracovníků			
	2003	2013	31. 12. 2003		31. 12. 2013	
			abs.	%	abs.	%
soukromé	1 311	1 531	88 854	42,9	72 113	33,2
družstevní	79	71	7 352	3,6	4 354	2,0
státní*	380	339	50 785	24,5	56 097	25,8
komunální	217	418	18 072	8,7	27 958	12,9
sdružení, církví a polit. stran	12	41	647	0,3	1 632	0,8
zahraniční	191	348	25 290	12,2	46 249	21,3
mezinárodní	110	85	14 029	6,8	7 979	3,7
smíšené	15	12	1 932	0,9	982	0,5
celkem	2 315	2 845	206 961	100,0	217 364	100,0

Pramen: Dotazníkové šetření úřadů práce v Jihomoravském kraji, 2004, Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

*krajské vlastnictví spojeno se státním

Členění zúčastněných firem podle velikostní kategorie podniku se v průběhu let 2003 až 2013 příliš nezměnilo. Výraznější změnu tak lze zaznamenat jen podniků do 20 zaměstnanců. V roce 2003 se jich do šetření zapojilo 252, na konci roku 2013 pak už 809 takovýchto společností. Počet pracovníků se tak zvýšil o 5,1 tis, osob, resp. o 2,3 procentní body.

Tab. 57: Změna ve struktuře zaměstnanosti podle velikosti ekonomických subjektů účastnících se dotazníkového šetření k 31. 12. 2003 a 31. 12. 2013

Velikostní kategorie (počet zaměstnanců v okrese)	Počet firem		Počet pracovníků			
	2003	2013	31. 12. 2003		31. 12. 2013	
			abs.	%	abs.	%
nad 1 000	14	12	30 151	14,6	33 082	15,2
500 – 999	37	41	25 356	12,3	26 354	12,1
200 – 499	135	140	40 575	19,6	43 525	20,0
100 – 199	253	270	35 073	16,9	36 637	16,9
50 – 99	569	532	38 632	18,7	36 174	16,6
20 – 49	1 055	1 041	33 813	16,3	33 132	15,2
méně než 20	252	809	3 361	1,6	8 460	3,9
celkem	2 315	2 845	206 961	100,0	217 364	100,0

Pramen: Dotazníkové šetření úřadů práce v Jihomoravském kraji, 2004, Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji, Jihomoravský kraj, Brno, 2014

Následující vývoj na trhu práce v Jihomoravském kraji lze vidět v podstatě spíše pozitivně, stejně jako vývoj v celé ČR. Ekonomické oživení v EU i v ČR však bude mít na trh práce příznivý dopad zhruba s ročním zpožděním, takže lze očekávat, že vysoké hodnoty počtu uchazečů o zaměstnání z počátku roku 2014 se již nebudou v roce 2015 opakovat. Na druhé straně lze jen těžko předpokládat, že by se v mezikrajovém srovnání výrazně zlepšila pozice Jihomoravského kraje z hlediska dříve analyzovaných ukazatelů (podíl nezaměstnaných osob, počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo apod.).

O oživení ekonomické situace v ČR svědčí i informace agentury na podporu investic CzechInvest. V roce 2013 evidovala agentura v ČR celkem 329 projektů, z nichž v Jihomoravském kraji jich mělo být realizováno 55. Ještě více projektů bylo plánováno v roce 2012 (350, z toho 79 v Jihomoravském kraji). Jde o hodnoty podstatně vyšší než v období 2008-2011 (méně než 250 projektů). Z 55 projektů pouze u 7 byly uvedeny počty nových pracovních míst, jichž bylo v úhrnu 707. Ve 13 případech šlo o stavby na zelené louce v oblasti výroby (např. ABB, s.r.o., The Candy Plus Sweet Factory, s.r.o., POCLAIN HYDRAULICS, s.r.o.), v šesti případech o investice v oblasti strategických služeb (např. firma Y Soft Corporation, a.s. zaměřená na tisková řešení) a ve zbývajících 36 o technologická centra (např. ZKL Brno, a.s., Honeywell, spol. s r.o., mimo Brno pak STROJÍRNA OSLAVANY, spol. s r.o. a další). Šlo většinou o projekty firem, které v ČR nebo v regionu již působí, a spíše výjimečně o investice spojené s vytvořením nových firem. Např. v červnu loňského roku otevřel v Brně švýcarský výrobce průmyslových snímačů - skupina Baumer - nové výzkumně vývojové centrum, ve kterém by mělo do dvou let vzniknout 30 pracovních míst pro softwarové a testovací inženýry. Celkem v deseti případech šlo o projekt zahraniční firmy, nejčastěji švýcarské (4 projekty). Z celkového počtu 55 projektů jich 25 směřovalo do Brna, zbývajících 30 do jiných lokalit v Jihomoravském kraji, nejčastěji do okresu Brno-venkov. Přestože je tedy Brno stále "tahounem" nových investic, také společnosti lokalizované v jeho zázemí evidentně ožívají natolik, aby mohli uvolnit finanční prostředky na svůj další rozvoj, a to nejen na oblast výrobní, ale také na výzkum a vývoj.